

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden koulutusohjelma

Veera Laine

KANSAINVÄLISEN LIIKKUVUUDEN ESTEET KARELIA-
AMMATTIKORKEAKOULUSSA LIIKETALOUDEN JA TEKNIIKAN
KOULUTUSOHJELMISSA

Opinnäytetyö
Joulukuu 2014

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2014
Liiketalouden koulutusohjelma

Karjalankatu 2
80200 JOENSUU
013 260 6800

Tekijä(t)
Veera Laine

Nimeke
Kansainvälisen liikkuvuuden esteet Karelia-ammattikorkeakoulussa liiketalouden ja tekniikan koulutusohjelmissa

Toimeksiantaja
Karelia-amk

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin Karelia-ammattikorkeakoulun liiketalouden ja tekniikan opiskelijoiden kiinnostusta ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan sekä opiskelijoiden näkökulmia kansainvälisen liikkuvuuden esteistä. Tutkimuksessa selvitettiin opiskelijoiden henkilökohtaisia esteitä sekä sellaisia esteitä, joihin koulu voi vaikuttaa. Lisäksi tutkimuksessa haettiin vastauksia siihen, mitkä asiat opiskelijat kokevat merkityksellisimmiksi opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun lähdön kiinnostavuuden kannalta, onko tiedotus ollut riittävä ja mistä asioista kaivattaisiin lisätietoja.

Tutkimuksessa käytettiin kvantitatiivista tutkimusmenetelmää. Valittu perusjoukko oli melko suuri ja sen vuoksi kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä oli paras vaihtoehto. Tutkimus toteutettiin sähköisen kyselyn avulla keväällä 2014. Vastauksia saatiin 104 kappaletta, joten vastausprosentti oli 11,7 %.

Tutkimustuloksista saatiin selville, mitkä ovat merkittävimmät esteet kansainväliselle liikkuvuudelle opiskelijoiden näkökulmasta. Henkilökohtaiset esteet nousivat vastauksissa useimmiten esille, ja niistä oma elämäntilanne sekä perhesyyt olivat suurimpia esteitä kansainväliselle liikkuvuudelle. Suurin este opiskelijoiden kansainväliselle liikkuvuudelle oli, että ei haluta opintojen pitkittyvän. Osalle oma taloudellinen tilanne oli esteenä. Suuri osa piti omaa kielitaitoaan riittävänä, mutta joillekin myös se oli este. Koulun antama tiedotus kansainvälisestä liikkuvuudesta koettiin osassa tekniikan koulutusohjelmista melko heikoksi, kun taas liiketalouden opiskelijat olivat tyytyväisiä tiedotukseen. Opiskelijoista osa kaipaisi lisää kannustusta opettajilta.

Teoriaosuudessa käsiteltiin kansainvälistymistä Suomen korkeakouluissa ja Karelia-ammattikorkeakoulussa. Lisäksi kerrottiin, millaiset strategiset päätökset ovat korkeakoulujen ja Karelia-ammattikorkeakoulun kansainvälistymistoimien taustalla.

Kieli

suomi

Sivuja 97

Liitteet 1

Liitesivumäärä 14

Asiasanat

opiskelijavaihto, harjoittelu, kansainvälinen liikkuvuus, kansainvälistyminen

THESIS
November 2014
Degree Programme of Business Economics
Karjalankatu 2
FI 80200 JOENSUU
FINLAND
Tel. 358-013-260 6800

Author (s)
Veera Laine

Title
Obstacles to International Mobility in the Degree Programmes in Business and Engineering at Karelia University of Applied Sciences

Commissioned by
Karelia UAS

Abstract

This thesis studies the interest in and obstacles to international student mobility at Karelia University of Applied Sciences. The research was conducted among the students of the degree programmes in Business Economics, Mechanical and Production Engineering, Construction Engineering, Electrical Engineering and Information Technology. The aim was to find out the personal obstacles to international mobility as well as the obstacles on which the university can influence. In addition, the aim was to study what the most meaningful factors contributing to the interest in international student mobility are, whether the information is sufficient and what kind of information is still needed.

The thesis was done using a quantitative research approach. It was the best choice because of the large research population. The survey was realized with the help of an electronic questionnaire during the spring 2014. The number of respondents was 104 so the response rate was 11,7 %.

The results of this survey reveal what the students consider the main obstacles to international student mobility. According to the respondents the obstacles related mostly to personal issues such as current life situations and family reasons. The main obstacle to international student mobility was the reluctance to prolong studies. For some students their own financial situation became the main obstacle to mobility. A large number of students considered their own language skills sufficient but for some students their language proficiency was an obstacle. Some engineering students considered the information on international mobility provided by the university rather insufficient while business students were satisfied with the information they have received. Some students would need more encouragement from teachers to go abroad.

The theoretical framework of the thesis deals with the internationalization of Finnish higher education institutions and Karelia University of Applied Sciences. In addition, the theoretical section discusses the strategic decisions that create the background for the international activities of Finnish higher education institutions and those of Karelia University of Applied Sciences.

Language

Finnish

Pages 97

Appendices 1

Pages of Appendices 14

Keywords

student exchange, practical training, international mobility, internationalization

Sisältö

1	Johdanto	7
1.1	Opinnäytetyön tausta ja tavoite.....	7
1.2	Toimeksiantajan esittely.....	8
2	Kansainvälistyminen Suomen korkeakouluissa	10
3	Kansainvälisyys Karelia-ammattikorkeakoulussa.....	13
3.1	Karelia-ammattikorkeakoulussa käytössä olevat vaihto-ohjelmat	15
3.2	Liiketalouden ja tekniikan opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus Karelia-ammattikorkeakoulussa	17
4	Suomen korkeakoulujen ja Karelia-ammattikorkeakoulun kansainvälistymisen taustalla vaikuttavat strategiat	18
4.1	Euroopan unionin uusi kansainvälistymistä korostava korkeakoulustrategia.....	18
4.2	Suomen korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015	20
4.3	Karelia-ammattikorkeakoulun kielipoliittinen ohjelma	30
5	Aikaisemmat tutkimukset	37
6	Tutkimuksen toteutus ja menetelmät	43
6.1	Tutkimusongelma	43
6.2	Toteutus ja menetelmät	44
6.3	Objektiivisuus ja eettisyys	46
6.4	Luotettavuus	48
7	Tutkimustulokset.....	49
7.1	Taustatiedot.....	51
7.2	Opiskelijoiden kiinnostuneisuus ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan	53
7.3	Mieluisin ajankohta, kohdemaata ja ajanjakso opiskelijavaihdolle ja harjoittelulle.....	66
7.4	Opiskelijoiden esteet opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemiselle	68
7.5	Koulun tiedotus ja kannustus ulkomaan opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun liittyen	75
7.6	Opiskelijoiden kommentteja opiskelijavaihdosta ja harjoittelusta	84
8	Tulosten yhteenveto.....	85
9	Pohdinta.....	88
	Lähteet.....	94

Liite

Liite 1

Kuvioluettelo

1. Vastaajien ikäjakauma.
2. Vastaajien sukupuoli.
3. Vastaajien koulutusohjelma.
4. Vastaajien opintovuosi.
5. Opiskelijoiden kiinnostuneisuus ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan.
6. Opiskelijoiden kiinnostuneisuus lähteä opiskelijavaihtoon ja/tai harjoitteluun ulkomaille verrattuna sukupuolten kesken.
7. Opiskelijoiden kiinnostuneisuus lähteä opiskelijavaihtoon ja/tai harjoitteluun ulkomaille verrattuna koulutusohjelmien kesken.
8. Opiskelijoiden kiinnostuneisuus lähteä opiskelijavaihtoon ja/tai harjoitteluun ulkomaille verrattuna eri opintovuosien kesken.
9. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso opiskelijavaihtoon ulkomaille lähtemiseen.
10. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso opiskelijavaihtoon ulkomaille lähtemiseen eri koulutusohjelmissä.
11. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso opiskelijavaihtoon ulkomaille lähtemiseen eri opintovuosina.
12. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso harjoitteluun ulkomaille lähtemiseen.
13. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso harjoitteluun ulkomaille lähtemiseen eri koulutusohjelmissä.
14. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso harjoitteluun ulkomaille lähtemiseen eri opintovuosina.
15. Eri asioiden merkityksellisyys opiskelijavaihtoon lähtemisessä keskiarvoina.
16. Eri asioiden merkityksellisyys ulkomaille työharjoitteluun lähtemisessä keskiarvoina.
17. Mieluisin opintovuosi ulkomaille opiskelijavaihtoon lähtemiselle.
18. Mieluisin opintovuosi ulkomaille harjoitteluun lähtemiselle.
19. Mieluisin ajanjakso opiskelijavaihdolle ja harjoittelulle.
20. Syyt kiinnostuksen uupumiselle ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan keskiarvoina.
21. En halua opintojen pitkittyvän verrattuna koulutusohjelmien kesken.
22. Minulla ei ole riittävä kielitaitoa verrattuna koulutusohjelmien kesken.
23. Ulkomaille opiskeluvaihtoon- ja työharjoitteluunlähtöprosessi on monimutkainen verrattuna koulutusohjelmien kesken.
24. Opiskelijoiden tyytyväisyys koulun antamaan tiedotukseen opiskelijavaihtoon liittyen.
25. Opiskelijoiden tyytyväisyys koulun antamaan tiedotukseen opiskeluvaihtoon liittyen eri koulutusohjelmien mukaan.

26. Opiskelijoiden tyytyväisyys koulun antamaan tiedotukseen ulkomaan työharjoitteluun liittyen.
27. Opiskelijoiden tyytyväisyys koulun antamaan tiedotukseen ulkomaan työharjoitteluun liittyen eri koulutusohjelmien mukaan.
28. Opiskelijoiden tiedonsaantikanavat opiskelijavaihtoon liittyen.
29. Opiskelijoiden tiedonsaantikanavat ulkomaan työharjoitteluun liittyen.
30. Asiat, joista opiskelijat olisivat kaivanneet tai haluaisivat lisätietoa ulkomaan opiskeluvaihtoon tai työharjoitteluun liittyen.
31. Opiskelijoiden kokemus siitä, saavatko he opettajilta kannustusta ulkomaan opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemisessä.
32. Opiskelijoiden kokemus siitä, saavatko he opettajilta kannustusta ulkomaan opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemisessä verrattuna koulutusohjelmien kesken.

1 Johdanto

1.1 Opinnäytetyön tausta ja tavoite

Kansainvälisyys on Suomessa ja myös Pohjois-Karjalassa nykypäivää. Globalisaation myötä kansainvälistyminen alkoi Suomessa kiihtyä 1990-luvun alussa, minkä johdosta Suomen talous lähti nousuun. Suomi on pieni maa ja monelle yritykselle markkinat täällä ovat liian suppeat. Tästä johtuen kansainvälistyminen houkuttelee yhä useampaa yritystä laajentamaan toimintaansa ulkomaille. Joensuu ei jää ulkopuolelle kansainvälistymisessä, vaan moni joensuulainen yritys toimii jo kansainvälisesti ja osalla se on myös tulevaisuuden suunnitelmissa (Airola 2011, 7). Myös suomalaisten korkeakoulujen, mukaan lukien Karelia-ammattikorkeakoulun, yhtenä tärkeimmistä tavoitteista on kasvattaa kansainvälistymistä koulutuksessa, jotta se vastaisi mahdollisimman hyvin työelämän vaatimaa osaamista nyt ja tulevaisuudessa (Airola 2011, 7).

Kansainväliseen opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun ulkomaille lähtee Karelia-ammattikorkeakoulusta melko pieni määrä opiskelijoita. Etenkin liiketalouden ja tekniikan koulutusohjelmissa opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun ulkomaille lähtevien opiskelijoiden määrä on vähäinen. Opinnäytetyöni tarkoituksena oli selvittää, miksi opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun ulkomaille on niin vähän hakijoita liiketalouden ja tekniikan koulutusohjelmissa. Mitkä ovat syyt kiinnostuksen puuttumiselle? Tätä kartoitin opiskelijoille suunnatun kyselyn avulla. Kysely toteutettiin sähköisesti keväällä 2014. Sähköpostikysely lähetettiin kaikille läsnäoleville liiketalouden ja tekniikan nuorten koulutusohjelmien opiskelijoille, ja vastauksia saatiin 104. Tekniikan koulutusohjelmista tutkimuksessa olivat mukana kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelma, rakennustekniikan koulutusohjelma, sähkötekniikan koulutusohjelma ja tietotekniikan koulutusohjelma. Tutkimuksen ulkopuolelle jäi

ympäristötekniikan koulutusohjelma, koska tutkimus rajattiin koskemaan vain LITE-keskuksen (Liiketalouden ja tekniikan keskus) koulutusohjelmia. Myöskään englanninkielinen koulutusohjelma International Business ei ollut mukana tutkimuksessa.

Sain opinnäytetyöaiheeni toimeksiantona Karelia-ammattikorkeakoululta. Olen itse ollut ulkomailta opiskelijavaihdossa ja sen vuoksi pidän aiheita todella mielenkiintoisena. Karelia-ammattikorkeakoulun liiketalouden ja tekniikan koulutusohjelmissa opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtevien pienen määrän vuoksi on tärkeää saada tietoa siitä, mitkä ovat syyt kiinnostuksen puuttumiselle tai esteet ulkomaille opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemiselle. Kansainvälistymisen kasvattaminen on myös yksi Karelia-ammattikorkeakoulun tavoitteista, jonka vuoksi tämä tutkimus oli tarpeellinen ja ajankohtainen. Tulosten avulla voidaan myös kartoittaa, mitä Karelia-ammattikorkeakoulu voisi ehkä tehdä toisin innostaakseen opiskelijoita ulkomaille lähtemiseen enemmän.

Teoriaosuudessa käsitellään ensin kansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta Suomen korkeakouluissa ja Karelia-ammattikorkeakouluissa. Tämän jälkeen valotetaan korkeakoulujen ja Karelia-ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan taustalla vaikuttavia strategioita Euroopan unionin tasolla, kansallisella tasolla sekä Karelia-ammattikorkeakoulun tasolla. Lisäksi teoriaosuudessa esitellään aikaisempia tutkimuksia aiheeseen liittyen. Lopuksi esitellään opinnäytetyön tutkimustulokset.

1.2 Toimeksiantajan esittely

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu perustettiin vuonna 1992 ensimmäisten joukossa ja vakinaistettiin vuonna 1996. Vuoden 2013 alussa korkeakoulu muutettiin osakeyhtiöksi ja nimeksi tuli Karelia-ammattikorkeakoulu. Karelia-ammattikorkeakoulun ylläpitäjänä toimii Joensuun kaupungin täysin omistama Karelia Ammattikorkeakoulu Oy. Karelia-ammattikorkeakoulun rehtorina toimii Petri Raivo. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014a.)

Karelia-ammattikorkeakoulu tarjoaa korkeakoulututkintoon johtavaa monipuolista koulutusta nuorille ja aikuisopiskelijoille. Hakijamäärät ovat olleet mukavassa kasvussa, vuonna 2012 hakijamäärät ylsivät ennätyslukemiin. Ensisijaisia hakijoita Karelia-ammattikorkeakouluun oli vuonna 2012 kaikkiaan 1 874. Kaiken kaikkiaan hakijoita oli 4 624. (Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu 2013.) Vuonna 2013 päätoimisia opiskelijoita Karelia-ammattikorkeakoulussa oli 3170, kun edellisvuonna opiskelijoita oli 3181. Hakijamäärät olivat toista vuotta hyvässä kasvussa vuonna 2013. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014b.) Tutkintoja Karelia-ammattikorkeakoulussa suoritetaan noin 650 kappaletta vuosittain (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014a).

Karelia-ammattikorkeakoulussa on neljä tutkimus- ja koulutuskeskusta ja lisäksi yksi hallinnollinen kehittämis- ja palvelukeskus. Koulutus- ja tutkimuskeskuksia ovat biotalouden keskus (BIO), liiketalouden ja tekniikan keskus (LITE), luovan talouden keskus (LUOVA) ja sosiaali- ja terveystieteiden keskus (SOTE). Koulutusohjelmia korkeakoulussa on yhteensä 18, joista englanninkielisiä on kaksi ja ylempään ammattikorkeakoulun kolme. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014c, 2014d.)

Henkilötyövuosimäärä oli Karelia-ammattikorkeakoulussa vuoden 2013 lopussa 335 henkilötyövuotta, ja edellisvuotena määrä oli 372. Karelia-ammattikorkeakoulun tilivuoden 2013 toiminnallinen tulos oli 211 748 euroa ennen satunnaisia eriä ja jäi alle sille asetetun tulostavoitteen 88 252 eurolla. Liikevaihto tilivuotena oli 32 293 628,92 euroa, joka oli 0,9 miljoonaa euroa budjetoitua pienempi. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014b.)

2 Kansainvälistyminen Suomen korkeakouluissa

Kansainvälistyminen on jo pitkään kuulunut Suomen tiede- ja korkeakoulupolitiikan päätavoitteisiin sekä korkeakoulujen omien strategioiden tärkeimpiin osa-alueisiin. Korkeakoulutukseen sekä tutkimus- ja kehitystoimintaan on panostettu pitkäjänteisesti, mikä näkyy maamme korkeakoulujen ja tutkimuksen tason kasvamisena ja kansainvälisen yhteistyön lisääntymisenä. Kansainvälisissä vertailuissa Suomi on menestynyt hyvin koulutuksessa, tutkimuksessa, teknologiassa ja innovaatiotoiminnassa. Tehtävää kuitenkin vielä riittää kansainvälistymisen edistämiseksi. (Opetusministeriö 2009.)

Suomen korkeakoulujen ja tieteen kansainvälistymisestä 1990-luvulta on positiivisia havaintoja. Näitä havaintoja käydään seuraavaksi läpi. Merkittävissä kansainvälisissä tutkimus- ja osaamisverkostoissa on Suomessa mukana aiempaa enemmän korkeatasoisia tutkijoita, tutkimusryhmiä ja -laitoksia. Yliopistot ja Suomen Akatemia ovat omilla aloitteillaan edistäneet korkeatasoista tutkimusta ja Suomen tieteen kansainvälistä näkyvyyttä. Maan asukaslukuun ja bruttokansantuotteeseen suhteutettuna Suomi on yksi maailman suurimmista tieteellisten julkaisujen tuottajista. (Opetusministeriö 2009.) Tutkimusorganisaatiot ja yritykset Suomessa ovat menestyneet kohtuullisesti EU:n tutkimusohjelmien hauissa ja Suomi on EU:n tutkimus- ja kehitysrahoituksessa nettosaaja (tutkimus- ja innovaationeuvosto 2009, 24).

Suomi on ollut aktiivisesti mukana eurooppalaisessa korkeakoulu- ja tutkimusyhteistyössä. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskuksista CIMOsta on tullut kansainvälisesti tunnettu ja arvostettu yhteistyökumppani. CIMO vastaa kansallisesta EU:n koulutusohjelmien toimeenpanosta. Suomelle menestys on ollut Erasmus-koulutusohjelma. (Opetusministeriö 2009.) Suomesta lähti Erasmus-vaihtoon lukuvuonna 2012/2013 yhteensä 4258

korkeakouluopiskelijaa ja samana lukuvuotena Erasmus-harjoittelijavaihtoon lähti 1238 korkeakouluopiskelijaa. Erasmus-liikkuvuuden määrät ovat kasvaneet vuosittain. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2014a.) Kaiken kaikkiaan korkeakouluopiskelijoiden vähintään 3 kuukauden mittaiset ulkomaanjaksot ovat lisääntyneet 45 prosentilla koko 2000-luvulla (Garam 2013). Myös Erasmus-ohjelman opettajavaihdossa Suomi kuuluu kärkimaiden joukkoon (opetusministeriö 2009). Tästä huolimatta yliopistojen opettajien ja tutkijoiden vierailut ulkomailla ovat vähentyneet 2000-luvulla (tutkimus- ja innovaationeuvosto 2009, 18-19). Suomen korkeakoulut osallistuvat aktiivisesti myös Nordplus-liikkuvuusohjelmiin, rakentavat aktiivisesti pohjoismaisia maisteriohjelmiä sekä ovat mukana edistämässä Pohjoismaiden tutkimus- ja innovaatioyhteistyötä (opetusministeriö 2009).

Suomen korkeakoulut ovat ensimmäisten joukossa ottaneet käyttöön Bolognan prosessiin kuuluvat uudistukset, joiden päämääränä on muodostaa eurooppalainen korkeakoulualue (opetusministeriö 2009). Bolognan prosessin tarkoituksena on tuoda helpotusta muun muassa tutkintojen tunnustamiseen alueen sisällä ja edistää eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukykyä ja vetovoimaa (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2014b).

Ulkomaiset opiskelijat ovat kiinnostuneempia korkeakouluistamme kuin aiemmin. Tämä näkyy siinä, että kaikilla tieteenaloilla on ulkomaisten tieteellistä jatkotutkintoa suorittavien opiskelijoiden määrä kasvanut. (Opetusministeriö 2009.) Kaiken kaikkiaan ulkomaisia tutkinto-opiskelijoita Suomessa vuonna 2012 oli 19 065, kun taas viisi vuotta aiemmin määrä oli 11 303 (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2014c). Suomalaiset korkeakoulut ovat myös lisänneet englanninkielistä tutkintoon johtavaa koulutusta (opetusministeriö 2009).

Korkeakoulut ovat edistäneet kansainvälistymistään tehostamalla sitä tukevaa yhteistyötä. Tästä kertovat lukuisat valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti toteutetut hankkeet, joista on esimerkkinä pääkaupunkiseudun HERA-yhteistyö (Helsinki Education And Research Area). (Opetusministeriö 2009.)

Maailmalla suomalaisen koulutuksen ja tutkimuksen näkyvyyttä ovat lisänneet Suomen menestyminen PISA-tutkimuksessa sekä kilpailukyky- ja innovaatiovertailuissa (Opetusministeriö 2009). Myös ulkoministeriön julkisuusdiplomatian yksikön päällikkö Timo Heinon (2012) mukaan Suomi nähdään ulkomailla yleensä yhteiskunnallisena osaajana ja etenkin Suomen koulutusosaaminen on kestoaihe ulkomaalaisten puhuessa Suomesta. Kasvavat taloudet ja kehittyvät maat ovat osoittaneet aiempaa enemmän kiinnostusta toimia yhteistyössä suomalaisten toimijoiden kanssa vahvistaakseen omaa koulutus- ja tutkimuskapasiteettiaan (opetusministeriö 2009).

Kaikesta huolimatta Suomen korkeakouluissa kansainvälisyys on vähäistä kilpailijoihin verrattuna. Kehitys kansainvälistymisessä on ollut hidasta verrattuna toimintaympäristön muutokseen ja globalisaation kehitykseen. Joillakin aloilla kansainvälistymiskehitys on kokonaan pysähtynyt. Kansainvälisissä kilpailukykyä ja tietoyhteiskuntakehitystä arvioivissa vertailuissa Suomen menestyminen on ollut laskusuuntaista. Uhkana on, että Suomen asema kiinnostavana yhteistyökumppanina heikkenee. (Opetusministeriö 2009.)

Suomella on vielä kehitettävää kansainvälistymisessä. Ongelmana on muun muassa se, että Suomesta muuttaa ulkomaille korkeasti koulutettuja enemmän kuin heitä muuttaa Suomeen. Suomalaiset tutkijat, opettajat ja opiskelijat ovat kansainvälisessä liikkuvuudessa suuria tiedemaita jäljessä, ja myös pienet kehittyneet maat ovat Suomea edellä. (Opetusministeriö 2009.) Globaali kilpailu osaajista on kovaa, ja siksi on todella tärkeää onnistua pitämään lahjakkaat nuoret Suomessa ja toisaalta rekrytoimaan ulkomaisia osaajia ja saada myös heidät pysymään Suomessa. Houkuttelevuutta on kasvatettava näkyvästi korostamalla kansallisia toimintaympäristön vahvuustekijöitä. Esimerkiksi naisilla on Suomessa hyvät mahdollisuudet luoda tutkijanuraa. On myös tehtävä muutoksia käytäntöihin tutkijapariskuntien ja -perheiden sekä muiden, uudenlaisten rekrytointimallien mahdollistamiseksi. (Tutkimus- ja innovaationeuvosto 2009, 18.)

Maahanmuuttajien korkeakoulututkintojen suorittaminen on Suomessa vähäistä. Suomi ei ole osannut hyödyntää Suomessa asuvien ulkomaalaistaustaisten ihmisten osaamista ja kulttuurien tuntemusta Suomen kulttuuria ja korkeakoululaitosta rikastavana voimavarana. Myöskään kotimaisten kielten ja kulttuurin opetus ulkomaisille opiskelijoille ja henkilökunnalle ei ole ollut riittävällä tasolla. (Opetusministeriö 2009.)

Koulutusmarkkinat ympäri maailmaa kasvavat nopeasti ja Suomen korkeakoulut eivät ole vielä päässeet mukaan kyseisille markkinoille. Osaamisen viennissä ja korkeakoulujemme ammattimaisessa markkinoinnissa on vasta päästy alkuun. (Opetusministeriö 2009.) Jotta osaamisen viennissä ja korkeakoulujemme markkinoinnissa onnistuttaisiin, edellyttää se korkeakoulujemme riittävää tunnettua sekä mahdollisuuksia antaa tutkintoon johtavaa koulutusta. Myös uudenlaiset toiminnalliset ja rakenteelliset ratkaisut ovat tarpeellisia tässä tilanteessa. Suomen kilpailijamaat hyödyntävät koulutuksen ja tutkimuksen kohde- ja yhteistyöalueilla esimerkiksi yliopistojen ulkomaisia toimipisteitä ja muita toimintamalleja. (Tutkimus- ja innovaationeuvosto 2009, 19.)

3 Kansainvälisyys Karelia-ammattikorkeakoulussa

Karelia-ammattikorkeakoulu tarjoaa opiskelijoille monipuoliset kansainvälistymismahdollisuudet. Opiskelijat voivat osallistua kansainvälistymiseen niin ulkomailla kuin kotimaassa. Ammattikorkeakoulun kansainvälisen opiskelija-, opettaja- ja henkilökuntaliikkuvuuden perustana on laaja partnerikoulujen verkko, johon kuuluu yli 100 korkeakoulua ympäri maailmaa. Kotimaassa kansainvälistymiseen voi sisältyä englanninkieliseen opetukseen osallistuminen, opiskelu englanninkielisessä koulutusohjelmassa, kielten opiskelu tai kv-tuutorointi, joka tarkoittaa Karelia-ammattikorkeakouluun

saapuvien vaihto-opiskelijoiden tuutorointia ja kulttuuriin perehdyttämistä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014e, 2014f.)

Karelia-ammattikorkeakoulussa kannustetaan lähtemään opiskelijavaihtoon, sillä se antaa hyvän kielitaidon lisäksi myös muita tärkeitä taitoja ja valmiuksia myös tulevaa työuraa varten. Opiskelijavaihdossa eri kulttuurien tuntemus ja maakohtainen tietous lisääntyvät sekä erilaisten kontaktien määrä kasvaa. Ulkomaisesta korkeakoulusta on myös mahdollisuus saada omaan tutkintoon sellaista tietoutta ja sisältöä, jota ei tällä hetkellä ole Suomesta saatavilla. Vaihto-opiskelu tarjoaa myös mahdollisuuden itsenäistymiseen ja henkilökohtaiseen kasvuun. Kaikki Karelia-ammattikorkeakoulun tutkinto-opiskelijat voivat hakea opiskelijavaihtoon. Aikaisintaan vaihtoon voi lähteä toisena opintovuonna, mutta joissakin koulutusohjelmissa suositellaan lähtöä vasta opintojen myöhäisemmässä vaiheessa. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014g.)

Opiskelijavaihdolla tarkoitetaan yhden tai kahden lukukauden (kuitenkin vähintään kolmen kuukauden) mittaista opiskelujaksoa, jonka opiskelija suorittaa ulkomaisessa korkeakoulussa. Tarkoituksena on hyväksilukea ulkomailla suoritettut opinnot opiskelijan Karelia-ammattikorkeakoulussa suorittamaan tutkintoon. Ulkomaille voi hakeutua opiskelemaan joko vaihto-ohjelman kautta tai omatoimisesti, ja valinnasta riippuen hakeutuminen ulkomaiseen korkeakouluun ja opintojen rahoitus järjestyvät eri tavoin. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014g.)

Kaikissa Karelia-ammattikorkeakoulun koulutusohjelmissa on käytössä ECTS-järjestelmä (European Credit Transfer and Accumulation System), jonka avulla opintosuorituksia mitataan ja verrataan sekä siirretään eurooppalaisesta korkeakoulusta toiseen. ECTS-järjestelmä on käytössä useimmilla Karelia-ammattikorkeakoulun eurooppalaisista partnerikorkeakouluista. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014g.)

Suosituin ja helpoin tapa lähteä ulkomaille opiskelemaan on osallistua opiskelijavaihto-ohjelmaan. Karelia-ammattikorkeakoulussa on käytössä

seuraavat vaihto-ohjelmat: Erasmus+, Nordplus, FIRST, North-South-South, Free Mover ja kahdenvälisiin sopimukseen perustuva vaihto. Lisäksi Karelia-ammattikorkeakoulu tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden osallistua lyhyeen vaihtoon, jonka kesto voi olla viidestä arkipäivästä kolmeen kuukauteen. Ne voivat olla sisällöltään opiskelua, harjoittelua tai liittyä opinnäytetyön valmisteluun. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014g, 2014h.)

Opiskelijat voivat myös suorittaa tutkintoon kuuluvan työharjoittelun halutessaan ulkomailla. Kansainvälistä harjoittelua suunnitellaan yhdessä harjoitteluohjaajan tai kansainvälisyyskoordinaattorin kanssa, mutta päävastuu kansainvälisestä harjoittelusta on kuitenkin opiskelijalla itsellään. Opiskelija voi hakeutua ulkomaille harjoitteluun silloin, kun se sopii omaan opiskelusuunnitelmaan. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014i.)

3.1 Karelia-ammattikorkeakoulussa käytössä olevat vaihto-ohjelmat

Erasmus-ohjelma on suosituin ja helpoin tapa osallistua opiskelijavaihtoon. Erasmus+-ohjelma on Euroopan unionin vaihto- ja yhteistyöohjelma vuosille 2014–2020 ja se on jatkoa entiselle Erasmus-ohjelmalle. Erasmus+ tukee muun muassa korkeakoulujen opiskelijoiden ja henkilöstön kansainvälistä liikkuvuutta, ja sen avulla edistetään korkeakoulutuksen kansainvälistymistä ja laatua. Erasmus+-ohjelmaan voivat osallistua EU-maat sekä Norja, Islanti, Liechtenstein, Turkki ja Makedonia sekä osaan toiminnasta myös kumppanivaltiot, joita on yhteensä noin 150. Erasmus-ohjelmaan voivat osallistua kaikki tutkinto-opiskelijat, jotka ovat suorittaneet vähintään yhden lukuvuoden opinnoistaan. Opiskelijan palattuaan ulkomailta hänen ulkomailla suorittamansa opinnot luetaan täysimääräisesti hyväksi hänen tutkintoonsa. Lukukausimaksuja ei voida periä Erasmus-opiskelijalta vastaanottavassa korkeakoulussa. Erasmus+-apurahan suuruus perustuu vaihdon kestoon päivissä ja kohdemaahan. Kohdemat on jaoteltu kahteen eri kalleusryhmään, joista kalliimpaan ryhmään kuuluvat Iso-Britannia, Irlanti, Italia, Itävalta, Norja, Ranska, Suomi, Ruotsi ja Tanska, ja loput kuuluvat halvempaan kalleusryhmään. Lisäksi opiskelijat voivat hakea Karelia-ammattikorkeakoulun lisäapurahaa. Myös työharjoittelun ulkomailla voi suorittaa Erasmus+-ohjelman

kautta. Harjoittelupaikan etsiminen on opiskelijan vastuulla. Erasmus+-harjoitteluvaihtoon myönnetään myös apurahaa. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014j.)

Nordplus-ohjelma on Pohjoismaiden ministerineuvoston opettajia ja opiskelijoita koskeva liikkuvuusohjelma. Sen tarkoituksena on edistää ja vahvistaa pohjoismaista koulutusyhteistyötä korkeakoulujen välillä. Ohjelman kautta opiskelijoilla on mahdollisuus opiskella 1–12 kuukautta vastaavan alan korkeakouluissa. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014k.)

Suomen ja Venäjän lähialueiden korkeakoulujen yhteistyötä edistävä ohjelma on FIRST-ohjelma (Finnish-Russian Student and Teacher Exchange Programme). Ohjelmalla tuetaan Suomen ja Venäjän korkeakoulujen välistä opiskelija- ja opettajaliikkuvuutta sekä yhteisten intensiivikurssien järjestämistä. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2013a.)

North-South-South Higher Education Institution Network Programme (NSS) tukee Suomen ja kehitysmaiden välistä koulutusyhteistyötä ja opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuutta Suomen ja kehitysmaiden välillä. Ohjelman puitteissa opiskelijat ja opettajat voivat saada rahoitusta opiskeluvaihtoon ja intensiivikursseihin. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014l.)

Free Mover-opiskelijavaihdolla tarkoitetaan opiskelua sellaisessa korkeakoulussa, jonka kanssa Karelia-ammattikorkeakoululla ei ole yhteistyösopimusta. Free Mover-opiskelija hankkii vaihto-opiskelijapaikan yleensä oma-aloitteisesti ja maksaa myös ulkomaisen korkeakoulun lukukausimaksut. Opiskelijavaihdon keston tulee olla vähintään kolme kuukautta. Karelia-ammattikorkeakoulu myöntää Free Mover-opiskelijavaihtoon lähteville apurahaa. Free Mover-harjoittelulla vastaavasti tarkoitetaan vaihto-ohjelmien ulkopuolista harjoittelua, joka on kestoaltaan vähintään 90 päivää. Free Mover-harjoitteluun myönnetään myös apurahaa. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014m.)

Karelia-ammattikorkeakoulu tekee yhteistyötä myös monien vaihto-ohjelmiin kuulumattomien yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa, pääasiassa Venäjällä ja Euroopan ulkopuolella. Tätä kutsutaan kahdenvälisiin sopimuksiin perustuvaksi vaihdoksi. Karelia-ammattikorkeakoulu tukee näihin korkeakouluihin suuntautuvia vaihtoja, ja joissakin tapauksissa harjoitteluja, apurahalla, mikäli vaihdon tai harjoittelun kesto on vähintään kolme kuukautta (90 päivää). Myös Joensuun kaupunki tukee joensuulaisia opiskelijoita apurahalla, jos he ovat päässeet opiskelijavaihtoon Euroopan ulkopuolelle Karelia-ammattikorkeakoulun yhteistyökorkeakouluun, eikä kyseiseen vaihtoon ole käytettävissä vaihto-ohjelman kautta saatavaa rahoitusta. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014n.)

3.2 Liiketalouden ja tekniikan opiskelijoiden kansainvälinen liikkuvuus Karelia-ammattikorkeakoulussa

Tämä opinnäytetyö on rajattu koskemaan Karelia-ammattikorkeakoulun liiketalouden ja tekniikan koulutusohjelmia, sillä näissä koulutusohjelmissä kansainvälinen liikkuvuus on ollut melko vähäistä. Seuraavat liikkuvuusluvut koskevat ulkomaille lähtevien määriä, ja niissä on otettu huomioon ainoastaan pitkät vaihdot eli vähintään kolmen kuukauden pituiset vaihto- tai harjoittelujaksot ulkomailla. Lukuihin on otettu mukaan ainoastaan LITE-keskuksen opiskelijat, jonka vuoksi luvut eivät koske ympäristötekniikan opiskelijoita.

Vuonna 2014 opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun ulkomaille lähti liiketalouden opiskelijoista ainoastaan seitsemän ja samana vuonna tekniikan opiskelijoista kuusi eli yhteensä 13 (taulukko 1). Määrä on 35 % pienempi kuin edellisvuonna, jolloin liiketalouden koulutusohjelmasta opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähti 11 opiskelijaa ja tekniikan koulutusohjelmista yhteensä yhdeksän. Vuonna 2012 määrät ovat olleet jälleen alhaisempia, jolloin liiketalouden ja tekniikan opiskelijoista yhteensä 10 lähti opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille, kun taas vuonna 2011 määrä oli yhteensä 19. Lukujen perusteella voidaan myös todeta, että opiskelijavaihtoon lähteminen on liiketalouden koulutusohjelmassa hieman suositumpaa kuin tekniikan koulutusohjelmissä,

kun taas ulkomaille harjoitteluun lähtevät hieman useammin tekniikan opiskelijat. (Jeskanen 2014.)

Taulukko 1. Opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähteneiden määrä 2011 - 2014 Karelia-ammattikorkeakoulussa liiketalouden ja tekniikan koulutusohjelmissa. (Jeskanen 2014.)

Vuosi	Liiketalouden koulutusohjelma		Tekniikan koulutusohjelmat		Yht.
	Opiskelijavaihtoon	Harjoitteluun	Opiskelijavaihtoon	Harjoitteluun	
2011	3	5	1	10	19
2012	2	2	2	4	10
2013	9	2	6	3	20
2014	5	2	2	4	13

4 Suomen korkeakoulujen ja Karelia-ammattikorkeakoulun kansainvälistymisen taustalla vaikuttavat strategiat

4.1 Euroopan unionin uusi kansainvälistymistä korostava korkeakoulustrategia

Vuonna 2013 Euroopan komissio julkisti EU:n uuden korkeakoulustrategian, jolla halutaan varmistaa, että Euroopan korkeakoulut houkuttelevat kansainvälisiä opiskelijoita ja pystyvät antamaan omille opiskelijoilleen valmiuksia kansainväliselle uralle. Euroopan korkeakouluilla on myös tärkeä rooli Eurooppa 2020-strategiassa, jonka tavoitteena on, että Euroopasta tulee älykäs, kestävä ja osallistava talous. (European Commission 2014a, 2014b.)

Monet maat, kuten Kiina ja Intia nykyaikaistavat korkeakoulujaan ja pyrkivät houkuttelemaan enemmän kansainvälisiä opiskelijoita, joten myös EU:n täytyy tehostaa strategiaansa pysyäkseen houkuttelevana opiskelukohteena (European Commission 2014a).

Euroopan komissio vaatii korkea-asteen koulutusta koskevassa strategiassa toimia kolmella alalla:

- opiskelijoiden ja henkilökunnan kansainvälinen liikkuvuus
- opetussuunnitelmien kansainvälistäminen ja kehittäminen, mukaan lukien digitaalinen oppiminen
- yhteistyö, kumppanuudet ja valmiuksien rakentaminen. (European Commission 2014a.)

Ulkomailla opiskelu lukuina

Korkeakouluopiskelijoiden määrän arvioidaan maailmanlaajuisesti nelinkertaistuvan vuoden 2000 noin 100 miljoonasta noin 400 miljoonaan vuonna 2030. Ulkomaille opiskelemaan lähtevien opiskelijoiden määrä kasvaa joka vuosi 7 prosenttia (eniten kasvua on ollut kiinalaisten, intialaisten ja eteläkorealaisten opiskelijoiden liikkuvuudessa). Eurooppa houkuttelee kansainvälisesti liikkuvista opiskelijoista noin 45 prosenttia. (European Commission 2014a.)

Tammikuussa 2014 käynnistyneessä uudessa Erasmus+-ohjelmassa tavoitteena on kasvattaa EU:n ulkopuolisten opiskelijoiden määrä 135 000 opiskelijaan Euroopan korkeakouluissa, mikä on 100 000 enemmän kuin aikaisemmassa Erasmus Mundus-ohjelmassa. (European Commission 2014a.)

Kotikansainvälistyminen

Kansainvälistymisen ei kuitenkaan pitäisi hyödyttää vain sitä EU:n opiskelijavähemmistöä (noin 15 %), joka lähtee ulkomaille opiskelemaan. Kotimaassaan opiskelevia tulisi rohkaista opiskelemaan ulkomaisia kieliä ja heillä pitäisi olla mahdollisuus saada opetusta sellaisilta opettajilta, joilla on kansainvälistä kokemusta. Kansainvälistä yhteistyötä tulisi edistää verkko-opiskelun avulla. (European Commission 2014a.)

Komissio kannustaa korkeakouluja myös luomaan kumppanuuksia niin Euroopan sisällä kuin Euroopan ulkopuolisten maiden kanssa yhteishankkeilla ja verkkokursseilla sekä poistamaan jäljellä olevat yhteis- ja kaksoistutkinto-ohjelmien esteet. Kumppanuuksilla edistetään tutkintotodistusten keskinäistä tunnustamista, houkutellaan lahjakkaita opiskelijoita ja kasvatetaan eurooppalaisten opiskelijoiden kansainvälisyyttä ja työllistymistä opintojen jälkeen. (European Commission 2014a.)

Kukin EU-maa on itse vastuussa korkeakoulujärjestelmien kehittämisestä ja kansainvälistymisen edistämisestä. EU tukee tätä kehitystyötä. Korkeakouluja kannustetaan muun muassa kehittämään oma kansainvälistymisstrategiansa, jossa kukin korkeakoulu ottaisi huomioon oman tilanteensa ja oman asemansa kansainvälisessä liikkuvuudessa ja yhteistyössä. Vuosien 2014–2020 aikana Erasmus+-ohjelma investoi liikkuvuuteen, yhteistutkintoihin, kansainvälisiin kumppanuuksiin ja henkilökunnan kehittämiseen. (European Commission 2014a.)

4.2 Suomen korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009–2015

Keväällä 2007 hallitus aloitti laajan korkeakoululaitoksen ja julkisen tutkimusjärjestelmän uudistusohjelman, mistä korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian työstäminen sai alkunsa. Uudistusohjelman tärkeimpinä hankkeina ovat yliopistolaitoksen uudistaminen, ammattikorkeakoululain tarkistaminen, korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen, kansallinen innovaatiostrategia, kansallinen tutkimusinfrastruktuuripolitiikka ja neliportainen tutkijanuranjärjestelmä. Korkeakoulujen kansainvälistymiskehitykseen vaaditaan vauhdittamista toimintaympäristössä tapahtuneiden muutosten vuoksi, ja voimavaroja täytyy lisätä ja kohdentaa korkeakoulujen kehittämisen ja profiloinnin kannalta keskeisille alueille. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategian tarkoituksena on käsitellä hallituksen korkeakoululaitokseen kohdistuvien uudistusten kansainvälistä osuutta ja käynnistää muita kehittämislinjauksia tukevia ja täydentäviä toimenpiteitä. Konkreettisiin toimenpiteisiin kuuluvat korkeakoulujen kansainvälistymisen esteiden ja heikkouksien poistaminen sekä kansainvälisen

yhteistyön vahvistaminen. Strategian pääkohtia ovat aidosti kansainvälinen korkeakoulu yhteisö, laadun ja vetovoiman lisääminen, osaamisen vienti, monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen ja globaalin vastuun edistäminen. (Opetusministeriö 2009.)

Aidosti kansainvälinen korkeakoulu yhteisö

Aidosti kansainvälisessä korkeakoulussa koko henkilöstöllä ja kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua korkeakoulun kansainväliseen toimintaan ja saavuttaa valmiudet työskennellä kansainvälisessä toimintaympäristössä. Hyvin toteutetuilla ulkomaan liikkuvuusjaksoilla ja laadukkaalla kansainvälisiä osuuksia sisältävällä kotimaan opetustarjonnalla vahvistetaan opiskelijoiden kansainvälisiä valmiuksia. Kansainvälisten valmiuksien luominen tulee ottaa järjestelmällisesti huomioon opintojen suunnittelussa kaikilla tasoilla. (Opetusministeriö 2009.) Irma Garam (2012) on tutkinut kansainvälisyyttä osana Suomen korkeakouluopiskelijoiden opintoja ja opetussuunnitelmia. Tutkimuksen aineisto koostui muun muassa vuonna 2011 kerätyistä 54 koulutusohjelman opetussuunnitelmista, joista 23 oli yliopiston ja 31 ammattikorkeakoulun. Seitsemän mukana olleista koulutusohjelmista oli ylemmän ammattikorkeakoulun koulutusohjelmia. Opetussuunnitelmat edustivat eri koulutusaloja ja korkeakouluja ympäri Suomen. Opetussuunnitelmista käy ilmi, että kansainvälisyys näkyy niissä lähes kaikissa vähintään jollakin tavalla. Joukosta löytyi vain yksi ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon opetussuunnitelma, jossa kansainvälisyyttä ei tuotu esille ollenkaan. Suuressa osassa opetussuunnitelmia kansainvälisyys tuodaan monella eri tavalla esille. Kansainvälisyys mainitaan esimerkiksi tutkinnon yleisissä tavoitteissa, opetussuunnitelmassa mainitaan mahdollisuus opiskella ulkomailla sekä osallistua kansainvälisiä asioita sisältävään opintojaksoon. Tarkastelussa käy ilmi, että ammattikorkeakoulujen opetussuunnitelmissa kansainvälisyys näkyy enemmän ja monipuolisemmin kuin yliopistojen opetussuunnitelmissa.

Tavoitteena on lisätä opiskelijoiden liikkuvuutta entisestään. Liikkuvuuden laatu ja muualla hankitun osaamisen tunnustaminen ovat korkeakoulujen vastuulla. Ensisijaisesti opiskelijaliikkuvuutta halutaan lisätä vähintään kolmen kuukauden

mittaisten vaihto-opiskelu- tai harjoittelujaksojen kohdalla. Perinteistä liikkuvuutta tullaan kuitenkin täydentämään vaihtoehtoisilla muodoilla, kuten virtuaaliliikkuvuudella, vierailuilla ja ryhmäliikkuvuudella, jotta vaihdon epätasapainoa ja alojen välisiä eroja saadaan vähennettyä. Viime vuosien aikana tärkeiksi kansainvälistymisen muodoiksi etenkin aikuisopiskelijoille ja jatko-opiskelijoille ovatkin muodostuneet lyhyet opinto- ja tutkimusjaksot ulkomailla. Ulkomaan harjoittelujaksot ovat todella tärkeitä sekä ammattikorkeakouluissa että yliopistoissa aloilla, joilla tavallista opiskelijavaihtoa on vähän. Tavoitteena on, että elinkeinoelämää ja sen verkostoja hyödynnetään korkeakoulujen kansainvälisissä harjoittelukäytännöissä nykyistä paremmin. (Opetusministeriö 2009.)

Myös korkeakoulujen henkilöstön liikkuvuutta lisätään. Se on todella merkityksellistä, sillä tällä tavoin edistetään korkeakoulujen opetuksen ja tutkimuksen kansainvälistymistä, vaihto-opiskelun suosiota sekä yhteis- ja kaksoistutkintojen ja koulutusohjelmien kansainvälisten elementtien syntymistä. (Opetusministeriö 2009.) Opetus- ja kulttuuriministeriön Koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelma (KESU 2011–2016) sisältää tavoitteen, jonka mukaan opettajien työelämä- ja muiden ulkomaanjaksojen määrää tulee kasvattaa 20 prosentilla vuoteen 2016 mennessä. Korkeakouluissa tähän tavoitteeseen on päästy. Vuonna 2013 yli 8500 korkeakoulusektorilla työskentelevää henkilöä lähti ulkomaanjaksolle. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2014d.) Edellytyksenä tutkijoiden, opettajien ja muun henkilöstön liikkuvuuden lisäämiselle ovat joustavuus työjärjestelyissä, urakehitysmahdollisuudet sekä korkeakoulujen johdon sitoutuminen tavoitteen saavuttamiseen (opetusministeriö 2009).

Kansainvälisellä opiskelijakunnalla ja henkilöstöllä on keskeinen merkitys suomalaisten korkeakoulujen kotikansainvälistymisessä. Tämän vuoksi ulkomaisten tutkinto-opiskelijoiden, tutkijoiden ja opettajien määrää lisätään nykyisestä. Vieraskielinen opetus Suomessa antaa suomalaisille opiskelijoille mahdollisuuden opiskella vieraalla kielellä monikulttuurisessa ympäristössä, mahdollistaa vastavuoroisen opiskelijaliikkuvuuden sekä tukee ulkomaisen työvoiman saatavuutta. Vieraskielisen opetuksen laatua edistetään aidosti

kansainvälistä opetusta kehittämällä, kuten korkeakoulujen ja eri koulutusalojen välisellä yhteistyöllä sekä ulkomaisen henkilöstön ja opiskelijayhteisön avulla. Monikielisyys ja kulttuurien tuntemus ovat opiskelijoille ja koko henkilöstölle edellytyksenä kansainväliseen opetustarjontaan osallistumiselle. (Opetusministeriö 2009.)

Kansainvälisissä tutkinto-ohjelmissa lisätään yhteistyötä työelämän toimijoiden kanssa, minkä johdosta opiskelijoilla on paremmat mahdollisuudet sijoittua suomalaiseen työelämään. Työelämäkontaktit ja usko opintojen jälkeiseen työllistymiseen taas lisäävät kansainvälisten koulutusohjelmien houkuttelevuutta ja läpäisyä. (Opetusministeriö 2009.)

Laadun ja vetovoiman lisääminen

Jotta kansainvälisiä osaajia saataisiin houkutelua enemmän Suomeen ja kansainvälistä vuorovaikutusta lisättyä, täytyy perustan olla kunnossa. Perustan luovat korkeatasoinen tutkimus ja osaaminen, laadukas perus- ja jatkokoulutus sekä kilpailukykyiset koulutus- ja tutkimusympäristöt. Uusia haasteita tutkimus- ja koulutusympäristöille sekä innovaatiotoiminnan ja henkilöstopolitiikan kehittämiseksi tuo lisääntyvä kilpailu korkealaatuisen tiedon ja huippuosaamisen tuottajista. Myös Suomeen saapumista ja integroimista tukevat palvelut ovat tärkeä kehityskohde korkeakoulujen houkuttelevuuden kannalta. (Opetusministeriö 2009.)

Laadukasta tutkimusta tuottavan korkeatasoisen koulutuksen ydin on kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä. Yhä useammat tutkimushankkeet toteutetaan kansainvälisessä yhteistyössä, mikä edellyttää uusia yhteiskäyttöisiä, tehokkaita infrastruktuureja sekä informaatioteknologian hyödyntämistä. Vahvat infrastruktuurit ovat myös tärkeä kilpailuvaltti kansainvälisen tutkimusyhteistyön ja tutkijakoulutuksen keskuudessa. Tavoitteena onkin Valtioneuvoston Eduskunnalle antaman innovaatiopolitiittisen selonteon mukaan, että Suomessa on huipputason tutkimusinfrastruktuureja ja tutkimusympäristöjä laadukkaan korkeakoululaitoksen ohella. Tavoitteeseen pääsemiseksi yhteistyötä on tehostettava niin kansallisella kuin kansainvälisellä

tasolla ja infrastruktuurien perustamiseen sekä jatkuvaan ylläpitoon on panostettava merkittävästi. Joulukuun 2008 kansallisessa tutkimusinfrastruktuurikartoituksessa annettiin ehdotukset kansallisten tutkimusinfrastruktuurien kehittämiseksi ja kansainvälisiin infrastruktuureihin osallistumiseksi. (Opetusministeriö 2009.)

Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystyötä vahvistetaan osana alueen elinkeinoelämän ja korkeakoulun kansainvälistymistä ja t&k-hankkeita suunnitellaan ja toteutetaan kansainvälisessä yhteistyössä. Tutkimus- ja kehitystyön roolia voidaan lisätä etenkin tutkimustulosten hyödyntämisessä ja osaamisen siirrossa korkeakoulujen ja työelämän välillä. Jotta voidaan rakentaa riittävän suuria hankkeita, tarvitaan yhteistyötä korkeakoulujen välillä. (Opetusministeriö 2009.)

Tutkimusympäristöjen laadukkuudesta ja houkuttelevuudesta kertovat myös tutkimus- ja kehitystyötä ja innovaatiotoimintaa tukevien palvelujen taso. Siksi palveluiden (kuten informaatio-, rahoitus- sekä innovaatio- ja yritys yhteistyöhön liittyvät palvelut) ja osaamisen kehittäminen ja hyväksikäyttäminen yhteistyössä parantaa suomalaisten korkeakoulujen ja yritysten mahdollisuuksia verkostoitua ja toimia kansainvälisessä yhteistyössä. (Opetusministeriö 2009.)

Vetovoiman lisäämisessä tärkeässä roolissa ovat myös toimet, jotka tukevat suomalaiseen työ- ja elinympäristöön integroitumista. Jotta integroituminen sujuisi jouhevasti, on maahantulon ja maassa oleskeluun liittyviä lupa-asioita ja käytäntöjä kehitettävä sekä rakennettava asettautumista tukevia palveluita, jotka ottavat huomioon saapuvien yksilölliset tarpeet. Näitä yksilöllisiä tarpeita ovat esimerkiksi asunnon saaminen, lasten koulunkäynnin ja päivähoidon järjestäminen, puolison työnsaannin tukeminen sekä terveydenhuoltopalveluihin pääsy. Avustaminen käytännön asioissa helpottaa arjen sujumista ja nopeuttaa opiskeluun tai opetus- ja tutkimustyöhön syventymistä. On tärkeää, että myös korkeakouluissa otetaan huomioon nämä kehityskohteet, ja tiedotetaan esimerkiksi maahanmuuttajia kyseisistä palveluista. Jotta laatu voidaan taata näiden palveluiden kohdalla, on korkeakoulujen ja muiden toimijoiden

alueellinen yhteistyö tarpeen. Yhteistyön avulla voidaan säästää myös voimavaroja. (Opetusministeriö 2009.)

Korkeakoulujen henkilöstöpolitiikassa otetaan suunnitelmallisesti kansainvälisyys huomioon. Henkilökunnan rekrytointi- ja opiskelijavalintakäytäntöjen on tuettava ulkomaalaisten hakeutumista korkeakouluihin Suomessa. (Opetusministeriö 2009.) Vuoden 2010 alussa voimaan tulleen yliopistolain muutoksen ansiosta yliopistot voivat rekrytoida vapaammin parhaita osaajia niin kotimaasta kuin ulkomailta (opetus- ja kulttuuriministeriö 2014). Opiskelijavalinnoissa kiinnitetään enemmän huomiota siihen, että valituiksi tulevat ovat motivoituneita ja kielitaitoisia opiskelijoita, joilla on riittävät edellytykset menestyä korkeakouluopinnoissa. Korkeakoulujen houkuttelevuutta lisäävät opiskelijavalintaprosessin sujuvuus ja tehokkuus. Korkeakouluissa tulisi käyttää enemmän hyväksi jo olemassa olevia kansainvälisesti tunnustettuja testejä. Uusi yliopistolaki ja ammattikorkeakoululaki mahdollistavat maksullisten kokeiden käytön. Opiskelijavalinnat ja koulutuksen markkinointi ovat korkeakoulujen omalla vastuulla. (Opetusministeriö 2009.)

Taloudelliset mahdollisuudet opiskeluun ja työskentelyyn on myös tärkeä kilpailuvaltti lahjakkaista ulkomaisista opiskelijoista ja tutkijoista kilpailtaessa. Houkuttelevuutta parannetaan hyödyntämällä nykyisiä rahoitusinstrumentteja ja niiden rahoitusta lisäämällä. Suomen Akatemian ja Tekesin yhteinen Finland Distinguished Professor Programme (FiDiPro) -rahoitusohjelma mahdollistaa ulkomaisten – tai pitkään ulkomailta toimineiden suomalaisten – huippututkijoiden rekrytoinnin korkeakouluihin ja tutkimuslaitoksiin tekemään ja edistämään tutkimustyötä Suomessa. (Opetusministeriö 2009.) Fulbright Center taas myöntää stipendejä suomalaisille Yhdysvaltoihin ja amerikkalaisille Suomeen ja on tärkeä tuki akateemisesti korkeatasoisille opiskelijoille, tutkijoille ja eri alan ammattilaisille. Fulbright-ohjelmaan haetaan sellaisia edustajia Suomesta Yhdysvaltoihin, jotka luovat verkostoja ja rakentavat suhteita maiden välillä. (The Fulbright Center 2014.)

Osaamisen vienti

Suomalaiset korkeakoulut, tutkijat ja opettajat tekevät korkeatasoista ja eri osapuolia hyödyttävää kansainvälistä tutkimus-, koulutus- ja kulttuuriyhteistyötä. Maailmalla suomalaisia korkeakouluja pidetään kiinnostavina ja luotettavina yhteistyökumppaneina (opetusministeriö). Tästä huolimatta kiinnostus ei ole johtanut siihen, että yksittäiset korkeakoulut tai oppilaitokset olisivat maailmalla yleisesti tunnettuja tai maineikkaita (Airola 2014a). Tavoitteena on, että korkeakoulutuksesta ja osaamisesta tulee kansallisesti tärkeä vientituote. Osaamisen viennin avulla tuetaan koko korkeakoulu yhteisön kansainvälistymistä, kansainvälistä verkottumista sekä Suomen ja suomalaisten korkeakoulujen näkyvyyttä maailmalla. (Opetusministeriö 2009.)

Syksyllä 2013 selvitysryhmä laati kansanedustaja Päivi Lipposen johdolla ehdotuksensa ”Suomi kansainvälisille koulutusmarkkinoille” koulutusviennin edellytysten parantamiseksi. Ryhmän mukaan koulutuksen viennin kehittäminen edellyttää markkinoiden tuntemusta sekä pitkää kokemusta myyntiosaamisesta ja koulutusvientituotteiden ja –palveluiden kehittämisestä. Kaikkien oppilaitosten ja korkeakoulujen ei tämän vuoksi tarvitse eikä pidä panostaa koulutusviennin kehittämiseen, vaan koulutusvientiä täytyy tehdä tosissaan valituilla aloilla ja alueilla tai keskittyä muihin kansainvälistymisen muotoihin. Koulutusvientiin osallistuminen edellyttää siis selkeää strategista päätöstä. (Airola 2014a.)

Selvitysryhmässä tärkeäksi asiaksi nousi kansainvälisen yhteistyön lisääminen ja nykyistä parempi verkottuminen koulutuksen ja tutkimuksen laadun kehittämisen välttämättöminä edellytyksinä. On tärkeää ylläpitää korkeaa osaamistasoa ja toiminnan laatua Suomessa, jotta Suomalaiset korkeakoulut ja oppilaitokset säilyisivät kiinnostavina yhteistyökumppaneina. Kansainvälisten kumppanuuksien luominen voi auttaa myös koulutusviennin kehittämisessä. Yhteistyökumppaneiden avulla on mahdollisuus läsnäololle eri puolilla maailmaa, kasvattaa voimavaroja ja jakaa riskejä. (Airola 2014a.)

Suomalaiset korkeakoulut ja oppilaitokset ovat yksinään melko pieniä toimijoita ulkomailla. Tästä johtuen koulutusviennissä on tullut vastaan myös sellaista,

että ei pystytäkään vastaamaan suuren mittakaavan kysyntään. Selvitysryhmän mielestä suomalaisten korkeakoulujen ja oppilaitosten tulisi pyrkiä maailmalle keskinäisen yhteistyön avulla. Tällä hetkellä yhteistyön puute ja keskinäinen kilpailu kotimaassa lähinnä hankaloittavat koulutuksen vientiä. Selvitysryhmä onkin esittänyt, että perustettaisiin korkeakoulujen yhteinen yksikkö, joka toimisi aktiivisena viestijänä ja kontaktikeskuksena korkeakoulujen ja alan yritysten suuntaan. (Airola 2014a.)

Yksittäisiin maihin ja alueisiin on kohdistettu opetusministeriön toimesta toimintaohjelmia ja strategiakirjoja, mikä tukee korkeakoulujen kansainvälisen yhteistyön ja tunnettuuden kehittämistä. Näistä merkittävimpiä ovat olleet vuonna 2007 päättynyt Venäjä-ohjelma ja vuonna 2006 valmistunut Aasia-toimintaohjelma. (Opetusministeriö 2009.)

Koulutuksen laatu ja koulutuksen tarjoajien vastuullisuus nousee entistä suurempaan rooliin kaupallisen, rajat ylittävän koulutustoiminnan lisääntyessä. Vuonna 2005 OECD ja Unesco hyväksyivät yhteiset suuntaviivat rajat ylittävän koulutuksen laadun varmistuksesta. Suuntaviivat koskevat sekä palveluiden tarjoajien kotimaita että palveluja vastaanottavia maita, ja ne kattavat kaikki liikkuvuuden muodot. Rajat ylittävä korkeakoulutus ja sen uudet muodot ovat tärkeä osa suomalaisten korkeakoulujen kansainvälistä toimintaa. (Opetusministeriö 2009.)

Monikulttuurisen yhteiskunnan tukeminen

Korkeakoulut toimivat aktiivisesti monikulttuurisen yhteiskunnan ja korkeakouluyhteisön vahvistamiseksi. Monikulttuurinen yhteiskunta tarjoaa mahdollisuuksia kulttuurienväliseen vuorovaikutukseen, jossa eri väestöryhmien suhteet ovat tasapainossa ja eri sosiaaliset ryhmät voivat elää yhdenvertaisesti. Ulkomaan kansalaisten ja Suomen kansalaisuuden saaneiden maahanmuuttajataustaisten määrän lisääntyminen on kasvattanut yhteiskunnan kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta. Suomen maahanmuuttopolitiikassa on pidetty tärkeänä yhteiskuntaan integroitumisessa oman kulttuurin erityispiirteiden säilyttämistä. Edellytyksenä monikulttuurisuudelle ovat tasa-

arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen ja asenneilmapiirin kehittäminen. (Opetusministeriö 2009.)

Korkeakouluissa on jatkuvasti tarjolla mahdollisuuksia toimia monikulttuurisessa vuorovaikutuksessa ja siellä myös edistetään monikulttuurisuudelle myönteisen asenneilmapiirin syntymistä. Tärkeää monikulttuurisessa ja moniarvoisessa vuorovaikutuksessa ovat ihmisten erilaisuuden ymmärtäminen ja arvostaminen. Korkeakouluissa tämä tarkoittaa, että koko henkilökunta edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisia osallistumismahdollisuuksia. Maahanmuuttajataustaiset ja Suomeen saapuvat vaihto- ja tutkinto-opiskelijat, opettajat, tutkijat sekä muu korkeakoulujen ulkomainen henkilöstö ovat tärkeä voimavara, joka tukee kotikansainvälistymistä. (Opetusministeriö 2009.)

Maahanmuuttajataustaisten koulutusmahdollisuudet tulee olla yhdenvertaiset muun väestön kanssa. Maahanmuuttajataustaisten osuus korkeakouluopiskelijoista on vähäinen suhteessa maahanmuuttajataustaisten kokonaimäärään Suomessa, mikä johtuu osittain maahanmuuttajataustaisten alhaisesta osallistumisasteesta toisen asteen koulutukseen. Onkin tärkeää, että maahanmuuttajien hakeutumisesta korkeakoulutukseen tuetaan jo peruskoulussa ja toisen asteen koulutuksessa kehittämällä eri toimijoiden yhteistyönä tiedotusta ja muita kohdennettuja toimenpiteitä. Maahanmuuttajien ja vieraskielisten kynnystä osallistua korkeakouluopetukseen voidaan madaltaa kehittämällä avoimen korkeakoulun ja korkeakouluun valmentavan opetuksen tarjontaa. Tämä antaisi myös sisällösiä ja kielellisiä valmiuksia korkeakouluopiskeluun. (Opetusministeriö 2009.)

Ulkomaisten ja maahanmuuttajaosaajien opintojen sujuvuutta ja työllistymistä edistetään korkeakouluissa ottamalla huomioon erilaisten kielellisten ja kulttuuristen taustojen vaikutukset, kun koulutusta ja tarvittavia tukipalveluita järjestetään. Nämä otetaan huomioon myös kehitettäessä toimivia käytäntöjä ulkomailla suoritettujen tutkintojen ja muualla hankitun osaamisen tunnustamiseen ja täydentämiseen. Yhteiskuntaan integroituminen ja työelämään sijoittuminen vaatii riittävää kotimaan kielen taitoa sekä suomalaisen yhteiskunnan ja kulttuurin tuntemusta. Euroopan sosiaalirahaston (ESR) avulla

on kehitetty kielikoulutuksen tarpeisiin verkko-opiskelumateriaalia helpottamaan maahanmuuttajien kielen opiskelua. (Opetusministeriö 2009.)

Korkeakoulujen harjoittelukäytännöt yhteistyössä työelämän kanssa edistävät myös ulkomaisten ja maahanmuuttajataustaisten siirtymistä suomalaiseen työelämään. Korkeakoulujen ja elinkeinoelämän harjoittelumalli tukee opiskelijoiden yhdenvertaisia harjoittelumahdollisuuksia. (Opetusministeriö 2009.)

Globaali vastuu

Suomalaiset korkeakoulut osallistuvat globaalien ongelmien ratkaisemiseen tutkimuksensa ja asiantuntemuksensa kautta, tekevät yhteistyötä kehitysmaiden kanssa niin osaamisen vahvistamiseksi sekä huolehtivat siitä, että oman toiminnan perusta on eettisesti kestävä. Globalisoituneessa maailmassa korkeakoulujen on vielä enemmän kiinnitettävä huomiota siihen, että korkeakoulujen toiminta perustuu vastuullisuuteen, kestäväan kehitykseen sekä erilaisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen korkeakouluyhteisössä. (Opetusministeriö 2009.)

Korkeakoulujen tulee antaa opiskelijoilleen valmiudet ymmärtää globaaleja ongelmia sekä nähdä omat mahdollisuudet vaikuttaa maailmanlaajuisen oikeudenmukaisuuden ja kestäväan kehityksen edistämiseksi. Keskeistä tässä on hahmottaa globaaleja kokonaisuuksia sekä myös ymmärtää oman alan mikrotason vaikutukset. Korkeakoulut ja opiskelijajärjestöt ovat tärkeässä roolissa näiden valmiuksien kehittämisessä. Myös koulutuksen sisältöjä on tarpeen arvioida tätä tavoitetta vasten. (Opetusministeriö 2009.)

Globaali vastuu kattaa myös kehitysmaiden osaamisen vahvistamisen. Korkeakoulutuksen kysyntä maailmalla on kasvanut merkittävästi, ja monilla Aasian, Afrikan ja Latinalaisen Amerikan mailla ei ole resursseja vastata kansalliseen koulutuskysyntään. Kansainvälinen koulutustarjonta tuo apua tähän ongelmaan. Ulkoministeriön instituutioiden välisen kehitysyhteistyön rahoitusvälineen IKI:n tavoitteena on kehitysmaan tarpeista lähtevä kapasiteetin

vahvistaminen. Rahoitusvälinettä voidaan käyttää mm. tilauskoulutuksen järjestämiseen kehitysmaassa. Uuden ammattikorkeakoulu- sekä yliopistolain myötä sekä ammattikorkeakoulut että yliopistot ovat jääneet tämän rahoitusvälineen ulkopuolelle, koska instrumentti on vain instituutioiden välinen. (Opetusministeriö 2009.) HEI ICI –ohjelma (Higher Education Institutions Institutional Cooperation Instrument) on kuitenkin rakennettu niin, että yliopistot ja ammattikorkeakoulut voivat tehdä yhteistyötä kehitysmaiden instituutioiden kanssa, ja myös tämän välineen avulla pyritään vahvistamaan korkea-asteen oppilaitosten kapasiteettia (ulkoasiainministeriö 2014).

Suomen ja kehitysmaiden korkeakoulujen välistä yhteistyötä ja kehitysmaiden korkeakoulujen toiminnan laatua edistetään myös North-South-South-verkosto-ohjelmalla. Ohjelmaa rahoitetaan Suomen kehitysyhteistyömäärärahoista. (Opetusministeriö 2009.) Pääpaino ohjelmassa on opettaja- ja opiskelijaliikkuvuudessa, minkä lisäksi järjestetään mm. yhteisiä intensiivikursseja etelän kumppanimaiden korkeakouluissa. Myös tämän ohjelman avulla pyritään vahvistamaan kehitysmaiden korkeakoulutuksen kapasiteettia ja inhimillisiä voimavaroja. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2014e.)

4.3 Karelia-ammattikorkeakoulun kielipoliittinen ohjelma

Karelia-ammattikorkeakoulun kielipoliittisen ohjelman taustalla on korkeakoulujen ja niiden toimintaympäristöjen kansainvälistyminen ja monikulttuuristuminen sekä opetus- ja kulttuuriministeriön Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia vuosille 2009–2015. Karelia-ammattikorkeakoulun strategiassa painopiste on kansainvälisyyden kuuluminen Karelia-ammattikorkeakoulun jokapäiväiseen toimintaan. Tavoitteena on sisällyttää kansainvälinen ulottuvuus kaikkiin korkeakoulun toimintoihin ja tukea siten korkealaatuisen koulutuksen ja TKI-toiminnan kehittämistä sekä antaa paremmat valmiudet opiskelijoille tulevaisuuden työtehtäviin. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Kielipoliittinen ohjelma on tärkeä osa Karelia-ammattikorkeakoulun laatutyötä. Kieliohjelma on myös osa ammattikorkeakoulun strategiaa sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa. Lisäksi ohjelma toimii valmistautumisena mahdollista kansainvälistä laatuauditointia varten sekä edistää koulutusviennin ja kansainvälisen TKI-toiminnan toteuttamista. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Karelia-ammattikorkeakoulun kielipoliittinen ohjelma koskee koko korkeakoulua, ja keskuksen tulee rakentaa omat toimintatapansa ohjelmaan perustuen. Tavoitteena on, että ammattikorkeakoulun jokapäiväinen toiminta, kielelliset käytänteet ja julkilausuttu kielipoliittinen ohjelma kohtaavat toisensa. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Kansainvälistyvä opetus ja ohjaus

Karelia-ammattikorkeakoulun opetuskielenä on pääosin suomi, mutta myös englanti on opetuskieli. Englanninkielisiä koulutusohjelmia on kaksi, jotka ovat International Business ja Design, ja lisäksi keskuksilla on englanninkielisiä opintojaksoja ja/tai -kokonaisuuksia. Tarvittaessa englannin ja suomen kielen lisäksi käytetään myös muita toiminnan kannalta relevantteja kieliä. Opinto-ohjauksessa on tärkeää ottaa huomioon kansainvälistyminen ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevien opiskelijoiden tarpeet. Tavoitteena on, että henkilökohtainen opetussuunnitelma (HOPS) motivoi opiskelijaa kansainvälistymisessä, mistä johtuen kansainvälistymisen polun tarkastelu opetussuunnitelmassa on keskeinen osa henkilökohtaista opetussuunnitelmaa. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Kotikansainvälistyminen, vieraskielinen opetus, kansainvälinen liikkuvuus, ulkomaiset opiskelijat ja kansainvälinen TKI-toiminta liittyvät koulutuksen kansainvälistämiseen. Karelia-ammattikorkeakoulussa kansainvälistymisen edistäminen edellyttää vieraskielisen opetuksen lisäämistä. Tavoitteena on, että jokaisessa neljässä Karelia-ammattikorkeakoulun keskuksessa suunnitellaan englanninkielinen 30 opintopisteen laajuinen opintokokonaisuus toteutettavaksi vuoteen 2015 mennessä. Tämä mahdollistaa entistä paremmin kansainvälisen

vaihdon Karelia-ammattikorkeakouluun. Myös aikuisopiskelijoille ja ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (YAMK) opiskelijoille tarjotaan enemmän opintoja, joiden kautta opiskelijoiden on mahdollista osallistua kansainväliseen vuorovaikutukseen. Kansallisten suositusten mukainen opetus on Karelia-ammattikorkeakoulun opetuksen perustana. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Erityisen tärkeää korkeakoulun kansainvälistymisen kannalta on henkilöstön kieli- ja viestintätaitojen kehittäminen. Koko henkilöstöä rohkaistaan aktiiviseen monikieliseen vuorovaikutukseen eri tahoilla. Monikulttuurisuuden ja toimivan englannin kielen ylläpito edellyttää henkilöstöltä kulttuuristen ja kielellisten taitojen säännöllistä päivittämistä. Myös henkilöstön kansainvälinen liikkuvuus parantaa henkilöstön yksilöllistä ja yhteisöllistä kansainvälisyysosaamista sekä edistää opetuksen ja tutkimuksen kansainvälistymistä. Kansainvälisyysosaaminen otetaan myös huomioon henkilöstön kehityskeskusteluissa. Uutta opetushenkilöstöä rekrytoitaessa huomioidaan hakijan kompetenssi opettaa englanniksi sekä toimia kansainvälisessä toimintaympäristössä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Kielitaidon osoittaminen suositellaan tehtävän virallisella kielitutkinnolla, jonka arviointi perustuu Eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen arviointijärjestelmään (tasot A1-C2). Englanniksi opettavilta vaaditaan pääsääntöisesti tällä arviointijärjestelmällä B2-tasoista kielitaitoa. Ulkomailta rekrytoitavan henkilöstön kielitaito tulisi osoittaa virallisella kielitutkinnolla. Karelia-ammattikorkeakoulun kielikoetarjonnassa on valikoituina nimenomaan korkeakoulujen henkilöstölle sopivia kielikokeita. Karelia-ammattikorkeakoulussa suositellaan seuraavia kansainvälisesti arvostettuja, luotettavia ja Eurooppalaiseen viitekehykseen suhteutettuja kielitestejä: YKI (Yleiset kielitutkinnot), Cambridge-testit, TOEFL ja IELTS. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Kaikkien Suomen korkeakouluihin opiskelemaan tai työskentelmään tulevien ulkomaalaisten oikeus ja velvollisuus on suomen kielen ja kulttuurin osaamisen kehittäminen. Pitempään opiskelija-, asiantuntija-, opettaja- tai

henkilöstövaihtoon saapuville henkilöille tarjotaan koulutusta suomen kielen ja kulttuurin opiskeluun. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Kansainvälistymiseen innostava opiskelu

Karelia-ammattikorkeakoulussa opiskelijoita kannustetaan monikieliseen ja -kulttuuriseen osaamiseen koko ammattikorkeakouluyhteisön voimin. Kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus sisällyttää korkeakouluopintoihinsa kielitaitoa ja kulttuurienvälisen viestinnän kompetenssia edistäviä opintoja. Nämä opinnot antavat myös valmiuksia mahdollista ulkomaan opiskelijavaihtoa tai harjoittelua varten. Enää ei pelkästään ruotsin ja englannin kielen taito riitä joissakin työpaikoissa, vaan globaalin kehityksen myötä myös saksan, ranskan, espanjan, venäjän ja kiinan kielten taitajille on tarvetta. Hyvän suomen kielen taitoa korostetaan opetuksessa. EU:n komission suositus on, että jokaisen EU-kansalaisen tulisi osata äidinkieltensä lisäksi kahta vierasta kieltä, ja tämä on myös Karelia-ammattikorkeakoulun tavoite. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Myös kansainvälinen liikkuvuus kehittää opiskelijoiden kielitaitoa sekä kulttuurien välistä ymmärrystä. Opiskelijoita kannustetaan kansainväliseen liikkuvuuteen myös siksi, koska se lisää opiskelijoiden kilpailukykyä kotimaisilla ja kansainvälisillä työmarkkinoilla. Peruslähtökohtana opiskelijaliikkuvuudessa on vähintään kolmen kuukauden mittainen vaihto- tai harjoittelujakso ulkomailla. Liikkuvuusjaksot on suunniteltu ja toteutettu hyvin. Ulkomailla suoritettujen opintojen tai harjoittelun hyväksilukeminen tapahtuu täysimääräisesti aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) linjauksiin perustuen. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Karelia-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmissa kuvataan opiskelijoiden kansainvälistymisen polku ja otetaan huomioon kansainvälisyyden merkitys globalisoituvassa työelämässä. Tavoitteena on edistää opiskelijoiden kansainvälisyysosaamista ja antaa kaikkien koulutusohjelmien opiskelijoille valmiudet työskennellä kansainvälisessä ja monikulttuurisessa toimintaympäristössä. Myös vaihto-opettajien ja kansainvälisen

projektihenkilöstön asiantuntijaluennot ovat hyvä keino lisätä opiskelijoiden kansainvälisyysosaamista ja kielitaitoa. Tavoitteena on myös kehittää kansainvälisyysosaamista, joka on omalle alalle ominaista, kuten oman alan kielitaito, monikulttuurinen yhteistyö sekä kyky ottaa huomioon alan kansainvälisyyskehityksen vaikutuksia ja mahdollisuuksia. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Ammattikorkeakoulututkinnoista on asetettu valtioneuvoston asetus, jossa määritellään ammattikorkeakoulututkinnon rakenteet sekä myös vaadittava kieli- ja viestintätaito. Asetuksen mukaan opiskelijan on osoitettava saavuttaneensa sellainen yhden tai kahden vieraan kielen suullinen ja kirjallinen taito, joka on ammattin harjoittamisen ja ammatillisen kehityksen kannalta tarpeellinen. Tämä tulee osoittaa ammattikorkeakoulututkintoon sisältyvien opintojen aikana tai muulla tavalla. Kielitaitoa arvioidaan Eurooppalaisen viitekehyksen taitotasoihin (Common European Framework of Reference) perustuen. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Maahanmuuttajien kouluttamisessa ja kotouttamisessa ammattikorkeakoululla on myös keskeinen rooli. Maahanmuuttajille tarjotaan valmentavia opintoja, joihin kuuluu korkeakouluopinnoissa tarvittava suomen kieli. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Tukea alueen kansainvälistymiseen

Tavoitteena on luoda Karelia-ammattikorkeakoulusta kansainvälinen korkeakouluyhteisö, joka edistää ja tukee monikulttuurisen yhteiskunnan kehitystä ja etenkin maakunnan kykyä toimia kansainvälisessä ympäristössä. Työelämän osaamistarpeet ja monikulttuuristuminen otetaan opinnoissa huomioon ja tarkoitus on lisätä entisestään työelämälähtöisyyttä. Myös kansainvälisissä koulutusohjelmissa lisätään työelämälähtöisyyttä ja pyritään edistämään Pohjois-Karjalan kansainvälistymistä mm. lisäämällä ulkomaisten opiskelijoiden harjoittelupaikkoja Pohjois-Karjalan yrityksissä sekä parantamalla heidän sijoittumista suomalaiseen työelämään. Karelia-ammattikorkeakoulu

tarjoaa myös yrityksille kansainvälistä koulutusta henkilöstön kansainvälistymisen vahvistamiseen. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Pohjois-Karjalassa toteutettiin 2011-2013 Kansainväliset nuoret osaajiksi työyhteisöihin (KNOT) -hanke, jonka tavoitteena oli kehittää kansainvälisen harjoittelun käytänteitä. Hanketta oli hallinnoimassa Pohjois-Karjalan kauppakamari ja yhteistyökumppaneina hankkeessa olivat Itä-Suomen yliopisto, Karelia-ammattikorkeakoulu ja Joensuun Nuorkauppakamari. Hankkeen tarkoituksena oli luoda pysyvät ja toimivat yhteistyöverkostot oppilaitosten ja työelämän välille sekä tukea pohjoiskarjalaisia työnantajia kansainvälisten opiskelijoiden rekrytoinnissa sekä laajentaa niiden yritysten määrää, jotka ovat valmiita työllistämään kansainvälisiä harjoittelijoita ja sitä kautta kansainvälistymään. Myös Karelia-ammattikorkeakoulun sisällä kehitettiin harjoittelukäytänteitä hankkeen aikana. (Airola 2014b, 53.)

Karelia-ammattikorkeakoululla on yli 100 kumppanikorkeakoulua ympäri maailmaa, ja tärkeimmät niistä on nimetty avainkumppanikorkeakouluiksi. Eniten koulutus- ja tutkimusyhteistyötä tehdään Pohjoismaiden ja Euroopan unioniin kuuluvien maiden kanssa. Eri aloilla on omia kansainvälisiä kumppaneita myös Aasiassa, Afrikassa ja Pohjois-Amerikassa. Afrikassa ja Aasiassa harjoitetaan monialaista kehitysyhteistyötä. Tavoitteena on kehittää ja tiivistää yhteistyötä avainkumppanikorkeakoulujen kanssa, muun muassa kansainvälisen harjoittelun alueella. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Toimivat hallinto- ja tukipalvelut

Jotta kansainvälisyys saadaan sisällytettyä Karelia-ammattikorkeakoulun jokapäiväiseen toimintaan, tarvitaan toimivat kansainvälistymisen hallinto- ja tukipalvelut. Oleelliset hallinto- ja tukipalvelut täytyy olla saatavilla suomeksi ja englanniksi, kuten keskeiset dokumentit, ohjeet, lomakkeet ja työssä tarvittavat tietojärjestelmät. Myös opiskelijoita koskevista tiedotteista täytyy olla saatavilla väintään englanninkielinen tiivistelmä (esim. sähköposti, tapahtumat, sosiaalinen media). Yksiköiden esimiesten vastuulla on käännettävien materiaalien valinnat ja että vieraskielinen henkilökunta pystyy seuraamaan

tiedotusta. Myös ammattikorkeakoulun strategiat, toimenpideohjelmat ja muut tärkeät dokumentit on julkaistava suomeksi ja englanniksi. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Niin sisäisessä kuin ulospäin suuntautuvassa Karelia-ammattikorkeakoulun viestinnässä suomen kielen selkeys ja hallinta on tärkeää. Sisäisen viestinnän tulisi olla mahdollisimman tehokasta ja sujuvaa. Ulospäin suuntautuvan viestinnän tarkoitus on välittää tietoisuutta ja positiivista viestiä korkeakoulun toiminnasta, koulutustarjonnasta, muutoksista ja uudistuksista sekä saavutetuista tuloksista. Viestinnässään Karelia-ammattikorkeakoulu huomioi koko henkilöstön, opiskelijat, hakijat, työelämäedustajat ja kumppanikorkeakoulut. Henkilöstön Intranet-sivusto palvelee suomeksi ja englanniksi. Ammattikorkeakoulun hakijoille, työelämän edustajille ja kumppanikorkeakouluille suunnattu verkkosivusto on saatavilla sekä suomeksi että englanniksi, lisäksi voidaan käyttää myös muita kieliä. Opiskelijoiden työskentelykanavan, Pakkisivuston, kielet ovat suomi ja englanti. Myös opiskelijakunta POKA julkaisee materiaalinsa kaksikielisenä. Korkeakoulun esitteet ja painotuotteet laaditaan suomeksi ja kansainvälistä markkinointia varten laadittavat esitteet englanniksi. Opiskelijoiden rekrytoinnissa käytettävät esitteet voidaan tarvittaessa laatia myös muilla kielillä suomen lisäksi. Myös koulun opasteet ja kyltit tulee olla sekä suomeksi että englanniksi. Karelia-ammattikorkeakoulun asiakaspalveluja tuotetaan vähintään suomeksi ja englanniksi. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Seuranta

Kielipoliittisen ohjelman toteutumisen seurannasta vastaavat tutkimus- ja kansainvälistymispalvelut. Kielipoliittisesta ohjelmasta tulee osa Karelia-ammattikorkeakoulun laatu järjestelmää, jolloin myös ohjelman seuranta tapahtuu osana laatu järjestelmää. Johto arvioi vuosittain kansainvälistä toimintaa, ja se on arvioinnin kohteena myös sisäisissä auditoinneissa. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.)

Jotta Karelia-ammattikorkeakoulu voi saavuttaa tavoitteensa kansainvälistymisessä, tulee sen varmistaa, että resurssit ovat riittävät. Esimerkiksi kääntäjäpalvelut ovat tärkeä tekijä. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014o.) Karelia-ammattikorkeakoulussa on jo suunnitelmassa organisaatiomuutos, jolla pyritään vahvistamaan mm. ammattikorkeakoulun kansainvälistymistä. Ammattikorkeakoulun organisaatiota tullaan uudistamaan 1.1.2015 siten, että Karelia-ammattikorkeakoulussa luovutaan nykyisistä neljästä koulutus- ja tutkimuskeskuksesta ja siirrytään kahteen toimialakokonaisuuteen. (Raivo 2014.) Tällä uudistuksella tavoitellaan Karelia-ammattikorkeakoulun rehtorin Petri Raivon (2014) mukaan hallinnon keventämistä, toiminnan tehostamista, kansainvälistymisen vahvistamista sekä käytännön toimijoiden omaan toimintaan liittyvän päätösvallan lisäämistä.

5 Aikaisemmat tutkimukset

Kansainvälisen liikkuvuuden motiiveja ja esteitä on tutkittu aikaisemmin Pohjoismaiden vaihto-opiskelua koskevassa tutkimuksessa, Pohjois-Karjalan yritysten ja Karelia-ammattikorkeakoulun kansainvälistymistä koskevassa tutkimuksessa sekä muutamissa eri ammattikorkeakoulujen teettämässä opinnäytetöissä. Pohjoismaiden vaihto-opiskelua koskeva tutkimus on Vaihtoon lähdön motiivit ja esteet Pohjoismaissa, jonka toteuttivat Norjan Senter for internasjonisering av utdanning (SIU), Ruotsin Universitets- och högskolerådet ja Suomen Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO yhdessä vuonna 2012. Anneli Airola on vuonna 2010 tutkinut pohjoiskarjalaisten yritysten sekä Karelia-ammattikorkeakoulun henkilöstön ja opiskelijoiden käsityksiä kansainvälistymisestä tutkimuksessaan Kansainvälistyvä Pohjois-Karjala: Näkökulmia kansainvälistymiseen pohjoiskarjalaisissa yrityksissä ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa. Muita aikaisempia tutkimuksia ovat opinnäytetyöt, kuten Sami Hoppulan (2013) Opiskelijoiden esteet kansainväliselle liikkuvuudelle, Päivi Kulmalan (2009)

Kansainvälisen liikkuvuuden esteet Satakunnan ammattikorkeakoulussa kohteena tekniikka ja merenkulku Pori sekä Ulla Elon (2008) Ikkunat auki maailmaan – kansainvälisen liikkuvuuden esteet liiketalouden, matkailun, tietojenkäsittelyn ja viestinnän koulutusohjelmissa.

Opiskelijavaihdon motiivit, esteet ja hyödyt Pohjoismaissa

Keväällä 2012 käynnistettiin selvityshanke, jossa CIMO oli mukana tutkimassa opiskelijavaihtoon lähtemisen motiiveja, esteitä ja hyötyjä Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2013b). Selvitykseen liittyvä kysely lähetettiin 48 934 opiskelijalle, joista 13,5 % vastasi eli 6531 henkilöä (Centre for International Mobility (CIMO), Swedish Council for Higher Education ja Norwegian Centre for International Cooperation in Education (SIU) 2013). Vastaajien joukosta suomalaisia oli 1426. Selvityksestä käy ilmi, että opiskelijavaihtoon lähdön yleisimpinä syinä ovat kielitaidon parantaminen, uuteen kulttuuriin tutustuminen, uusien näkökulmien saaminen opintoihin sekä uramahdollisuuksien parantaminen vaihdon avulla. Motivaatiotekijöitä selvitettiin myös avokysymysten avulla. Niiden vastauksissa suomalaisten vastaukset erottuivat muista siten, että niissä tuotiin esille enemmän henkilökohtaiseen kasvuun viittaavia syitä. Suomalaiset kokivat enemmän tarvetta itseluottamuksen ja itsenäisyyden kasvattamiseen sekä uusien kokemusten keräämiseen. Tämä voi johtua siitä, että suomalaiset vastaajat olivat keskimäärin nuorempia kuin ruotsalaiset ja norjalaiset. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2013b.)

Syitä sille, että opiskelijat eivät lähde ulkomaille opiskelijavaihtoon, on monia. Vastauksista käy kuitenkin ilmi, että useimmiten ihmissuhteet, kuten perhe, parisuhde ja ystävät ovat lähdön esteenä. Myös opintoihin liittyvät asiat, kuten huoli opintojen viivästyisestä, nousivat tärkeiksi syiksi. Etenkin suomalaisten opiskelijoiden vastauksissa perheeseen ja ihmissuhteisiin sekä opintojen viivästyymiseen liittyvät syyt korostuivat. Taloudelliset syyt olivat myös esteenä suomalaisille opiskelijoille muita useammin. Oppilaitosten neuvonnan puute sen sijaan ei näytä olevan esteenä suomalaisille opiskelijoille siinä määrin kuin norjalaisille ja ruotsalaisille. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus

CIMO 2013b.) Myös rohkaisulla ja vastustamisella on roolinsa opiskelijoiden päätöksenteossa vaihtoon lähtemisessä. Kyselyn mukaan ne opiskelijat, jotka eivät ole olleet opiskelijavaihdossa ja ne, jotka eivät ole koskaan suunnitelleet lähtevänsä opiskelijavaihtoon, ovat saaneet merkittävästi vähemmän rohkaisua muilta ihmisiltä kuin ne opiskelijat, jotka ovat olleet opiskelijavaihdossa. (Centre for International Mobility (CIMO) ym. 2013.) Suomalaiset kokivat saaneensa kaiken kaikkiaan enemmän rohkaisua opiskelijavaihtoon lähtemiselle kuin ruotsalaiset ja norjalaiset. Suomalaiset opiskelijat ovat tyytyväisiä etenkin kansainvälisyyskoordinaattorilta saatuun rohkaisuun. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2013b.)

Vastausten perusteella korkeakouluopiskelijat suhtautuvat yleisesti ottaen positiivisesti vaihto-opiskeluun, myös ne opiskelijat, jotka eivät itse ole opiskelijavaihdossa olleet. Vastajat pitävät arvokkaampana vaihto-opiskelusta saatua henkilökohtaista kehitystä kuin puhtaasti akateemisia hyötyjä. Vaihto-opiskelun hyötyjä arvioitaessa korkeimmille sijoille nousevat uudet ystävät, parantunut kielitaito, kulttuurierojen ymmärtäminen ja vuorovaikutustaitojen kehittyminen. Etenkin suomalaiset opiskelijat pitivät vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen paranemista tärkeänä. Itsenäistyminen ja opintojen laadun parantuminen taas olivat tärkeämpiä asioita ruotsalaisille ja norjalaisille kuin suomalaisille opiskelijoille. Suomalaiset opiskelijat eivät usko kotimaisten uranäkymien paranevan opiskelijavaihdon aikana niin usein kuin ruotsalaiset ja norjalaiset uskovat. Ulkomaisten uranäkymien paranemiseen suomalaisopiskelijat taas uskoivat norjalaisia useammin, mutta harvemmin kuin ruotsalaiset. (Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO 2013b.)

Tutkimus kansainvälistymisestä pohjoiskarjalaisissa yrityksissä ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa

Anneli Airola (2011, 7) kartoitti tutkimuksessaan Kansainvälistyvä Pohjois-Karjala: Näkökulmia kansainvälistymiseen pohjoiskarjalaisissa yrityksissä ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa kansainvälistymisen käsityksiä pohjoiskarjalaisissa yrityksissä ja Karelia-ammattikorkeakoulussa (ennen Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu). Tutkimus toteutettiin kyselyiden ja

haastatteluiden avulla talvella ja keväällä 2010. Kyselyyn vastasi 309 yritystä ja lisäksi 12 yritystä haastateltiin. Karelia-ammattikorkeakoulun henkilöstölle tehtyyn kyselyyn vastasi 267 henkilöstön edustajaa, ja lisäksi haastateltiin 28 ammattikorkeakoulun kansainvälisen toiminnan avaintoimijaa. Opiskelijoille tehtyyn kyselyyn vastasi 1475 opiskelijaa.

Yrityksistä kolmannes oli sitä mieltä, että heillä oli puutteita kansainvälisessä liiketoimintaosaamisessa, ja sama osuus kaipasi tukea kansainvälisen toiminnan suunnittelu- ja alkuvaiheissa. Kommunikointivalmiudet, kuten kielitaito, neuvottelu- ja yhteistyötaidot olivat ensisijainen edellytys kansainvälisiin tehtäviin rekrytoitavilta. Kansainvälistymisen kehittäminen tulevaisuudessa oli suunnitelmissa osalla yrityksistä, ja Venäjää pidettiin kiinnostavana, mutta haastavana mahdollisuutena. Yhteistyö kansainvälisissä teemoissa alueen yritysten ja oppilaitosten välillä oli vähäistä. Henkilöstössä on yksilöitä, jotka ovat kansainvälisesti aktiivisia, mutta näiden toimijoiden joukko on melko pieni. Henkilöstöllä on kuitenkin aitoa intoa ja motivaatiota kehittää kansainvälistymistä ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoulun kaikista keskuksista löytyi opiskelijoita, jotka olivat melko kiinnostuneita kansainvälisyysosaamisensa kehittämisestä eli kiinnostuneita valitsemaan englanninkielisiä opintojaksoja, toimimaan kansainvälisten opiskelijoiden tuutorina ja lähtemään ulkomaille vaihtoon. Vastauksista selvisi, että opiskelijoiden kiinnostus kansainvälistymiseen väheni opiskeluvuosien myötä. Kansainvälistymisessä on tärkeää tarjota opiskelijoille monipuoliset kotikansainvälistymisen mahdollisuudet. Myös aikuisopiskelijoiden mahdollisuuksiin kansainvälistyä tulee kiinnittää huomiota. (Airola 2011, 7.)

Airolan (2011, 78-84) tutkimuksesta käy ilmi, että Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoista liiketalouden ja tekniikan opiskelijat olivat vähiten kiinnostuneita kaikilla vuosikursseilla (38 %, 26 %, 25%) lähtemään ulkomaiseen vaihtoon. Opiskelijoiden valmiudet kansainväliseen vaihtoon koettiin ensimmäisenä vuotena liiketalouden ja tekniikan keskuksessa vähäisimmiksi (64 %) muihin keskuksiin verrattuna, mutta valmiudet kuitenkin kasvoivat opintojen edetessä. Suuri osa kaikista opiskelijoista piti kansainvälistä vaihtoa hyödyllisenä työelämän kannalta. Hieman vähemmän hyödyllisenä ulkomaan vaihtoa

pidettiin opintojen kannalta (esim. opintojaksot, joita Karelia-ammattikorkeakoulu ei tarjoa).

Opiskelijoilta selvitettiin myös, millainen rooli Karelia-ammattikorkeakoululla on heidän mielestään opiskelijoiden kansainvälistymisen edistämässä. Kansainvälisistä asioista tiedottamista piti toimivana tai melko toimivana 89 % kyselyyn vastanneista ensimmäisen vuoden opiskelijoista. Hieman vähemmän tyytyväisiä (77 %) tiedottamiseen olivat toisen ja kolmannen vuoden opiskelijat. Vastauksissa ei ollut suuria eroja keskuksien välillä. Henkilöstön kannustaminen kansainväliseen vaihtoon lähtemiseksi koettiin liiketalouden ja tekniikan keskuksessa hieman vähäisempänä kaikilla vuosikursseilla (56 %, 46 %, 56 %) kuin muissa keskuksissa. Kansainvälisten vaihtokohteiden kattavuutta pidettiin ihan hyvänä. Ensimmäisen vuoden opiskelijoista 82 % oli sitä mieltä, että vaihtokohteiden maantieteellinen kattavuus on hyvä tai melko hyvä. Tyytyväisyys vaihtokohteiden maantieteelliseen kattavuuteen laski hieman opintojen edetessä. Tyytyväisyys toisen vuoden opiskelijoiden kohdalla oli 66 % ja kolmannen vuoden opiskelijoiden 75 %. (Airola 2011, 84–87.)

Opiskelijoiden esteet kansainväliselle liikkuvuudelle Rovaniemen ammattikorkeakoulussa

Sami Hoppula selvitti opinnäytetyössään Opiskelijoiden esteet kansainväliselle liikkuvuudelle Rovaniemen ammattikorkeakoulun tekniikan ja liikenteen sekä luonnonvara-alan toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden esteitä kansainväliselle liikkuvuudelle. Opinnäytetyöhön liittyvä kysely lähetettiin keväällä 2013 247 opiskelijalle ja vastauksia saatiin 43 kappaletta. (Hoppula 2013, 2.)

Vastauksista käy ilmi, että suurimpia esteitä opiskelijoiden kansainväliselle liikkuvuudelle olivat opintojen viivästyminen ja taloudellinen tilanne. Hoppulan (2013) mukaan 62 % vastaajista pelkäsi opintojensa viivästyvän, eikä halunnut siksi lähteä opiskelijavaihtoon. Vastaajista 54 % piti taloudellista tilannettaan esteenä lähtemiselle. Esteenä ei pidetty kielitaidon puutetta tai sopivan vaihtokohteen löytymistä. Kannustusta opiskelijavaihtoon ja työharjoitteluun

pidettiin todella tärkeänä asiana ja sitä koettiin saavan kaikissa koulutusohjelmissa. (Hoppula 2013, 39-40.)

Opiskelijoiden esteet kansainväliselle liikkuvuudelle Satakunnan ammattikorkeakoulussa 2009

Päivi Kulmala (2009, 2) selvitti opinnäytetyössään Kansainvälisen liikkuvuuden esteet Satakunnan ammattikorkeakoulussa kohteena Tekniikka ja merenkulku Pori toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoiden halukkuutta lähteä kansainväliseen opiskelijavaihtoon ja kansainvälisen liikkuvuuden esteitä. Opinnäytetyöhön liittyvään kyselyyn vastanneet opiskelijat olivat energiatekniikan, kemiantekniikan, kone- ja tuotantotekniikan, rakennustekniikan, sähkötekniikan sekä tietotekniikan koulutusohjelmista (Kulmala 2009, 2). Kysely toteutettiin sähköisen kyselylomakkeen avulla vuonna 2009, ja se lähetettiin 391 opiskelijalle. Vastauksia saatiin 78 kappaletta, jolloin vastausprosentti oli 20 %. (Kulmala 2009, 32.)

Kulmalan (2009, 54) mukaan opintojen viivästyminen koettiin suurimmaksi esteeksi opiskelijavaihtoon lähtemiselle. Vastaaajista 62 % piti opintojen viivästyminen huomattavimpana henkilökohtaisena esteenä opiskelijavaihtoon lähtemiselle. Esteenä vaihto-opiskelulle koettiin myös elämäntilanne ja perhesyyt, sillä 50 % vastanneista piti sitä syynä kotimaahan jäämiseen. Osalle opiskelijoista (44 %) oma taloudellinen tilanne oli esteenä opiskelijavaihtoon lähtemiselle. Vastaaajista 25 % piti kielitaitoa opiskelijavaihtoon lähtemisen esteenä. Opiskelijavaihtoa hyödyllisenä piti 64 % vastaaajista. (Kulmala 2009, 54–55.)

Opiskelijoiden esteet kansainväliselle liikkuvuudelle Satakunnan ammattikorkeakoulussa 2008

Ulla Elo (2008, 2) tutki opinnäytetyössään Ikkunat auki maailmaan- Kansainvälisen liikkuvuuden esteet liiketalouden, matkailun, tietojenkäsittelyn ja viestinnän koulutusohjelmassa opiskelijoiden näkökulmia kansainvälisen liikkuvuuden esteistä Satakunnan ammattikorkeakoulussa. Kysely toteutettiin

vuonna 2008, ja se lähetettiin 297 toisen ja kolmannen vuoden opiskelijalle liiketalouden, matkailun, tietojenkäsittelyn ja viestinnän koulutusohjelmissa. Vastauksia saatiin 118 kappaletta, jolloin vastausprosentti oli 40 %. (Elo 2008, 27.)

Vastauksista käy ilmi, että merkittävimpiä esteitä kansainväliselle liikkuvuudelle olivat perhesyyt ja elämäntilanne sekä huoli valmistumisesta ajallaan (Elo 2008, 2). Vastanneista 45 % oli jokseenkin samaa mieltä, että perhesyyt ja elämäntilanne estävät ulkomaille lähtemisen ja 31 % oli täysin samaa mieltä. Vastaaajista 65 % oli sitä mieltä, ettei halua viivästyttää valmistumistaan kansainväliseen opiskelijavaihtoon ja/tai harjoitteluun lähtemisellä. Osalle vastaajista (47 %) taloudellinen tilanne oli esteenä kansainväliselle liikkuvuudelle. Kielitaitoa ei myöskään näiden vastaajien keskuudessa pidetty esteenä ulkomaille lähtöön, sillä vain 3 % vastaajista ei pitänyt kielitaitoaan riittävän hyvänä ja 15 % oli jokseenkin sitä mieltä, että kielitaito ei ole riittävän hyvä. Kansainvälisen opiskelijavaihdon ja harjoittelun hyödyllisyydestä olivat vakuuttuneita suuri osa vastaajista. Opiskelijavaihtoa piti hyödyllisenä 69 % vastanneista opiskelijoista ja kansainvälistä harjoittelua hyödyllisenä piti 79 %. (Elo 2008, 32-37.) Koulutusohjelmakohtainen kannustus ulkomaille lähtöön koettiin hyväksi matkailun koulutusohjelmassa, mutta muissa koulutusohjelmissa kannustus ei ollut vastaajien mielestä aivan niin hyvää (Elo 2008, 2).

6 Tutkimuksen toteutus ja menetelmät

6.1 Tutkimusongelma

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, miksi opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun ulkomaille lähteminen kiinnostaa niin harvoja liiketalouden ja tekniikan opiskelijoita, ja mitkä asiat ovat esteenä opiskelijavaihtoon ja

harjoitteluun lähtemiselle. Tutkimuksessa kartoitettiin myös opiskelijoiden mielipidettä siitä, mikä olisi mieluisin kohdema ja minä opintovuonna opiskelijat lähtisivät mieluiten opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille.

Tutkimus rajattiin koskemaan liiketalouden ja tekniikan nuorten koulutusohjelmien opiskelijoita, sillä näissä koulutusohjelmissä kansainvälinen liikkuvuus on vähäisintä. Lisäksi tutkimus rajattiin koskemaan vain LITE-keskuksessa (Liiketalouden ja tekniikan keskus) opiskelevia nuorten koulutusohjelmien opiskelijoita, jolloin mukana olevat koulutusohjelmat ovat liiketalouden koulutusohjelma, kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelma, rakennustekniikan koulutusohjelma, sähkötekniikan koulutusohjelma ja tietotekniikan koulutusohjelma. Tutkimuksen ulkopuolelle jäi siis tekniikan koulutusohjelmista ympäristötekniikan koulutusohjelma. Mukana tutkimuksessa ei myöskään ole englanninkielinen koulutusohjelma International Business.

6.2 Toteutus ja menetelmät

Tässä tutkimuksessa käytetään kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää. Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä valittiin, koska tutkimuksen perusjoukko oli melko suuri ja tutkimukseen sisältyvän kyselyn vastaukset haluttiin saada tilastolliseen muotoon. Kyselytutkimus oli tämän tutkimuksen kohdalla hyvä aineistonkeruumenetelmä, sillä kyselyn avulla on mahdollista saada paljon vastauksia, jotka voidaan analysoida tilastollisesti. Valitulle perusjoukolle lähetettiin sähköpostikysely keväällä 2014. Valitun perusjoukon muodostivat Karelia-ammattikorkeakoulun liiketalouden ja tekniikan nuorten koulutusohjelmien läsnäolevat opiskelijat, joita oli yhteensä 887. Vastauksia saatiin yhteensä 104, jolloin vastausprosentti oli 11,7 %. Vastaukset analysoitiin SPSS-ohjelman avulla.

Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla selvitetään määriä, riippuvuuksia ja syyseurauksia. Tilastollisen päättelyn lähtökohtana on, että saadut tulokset voidaan yleistää koskemaan koko perusjoukkoa, josta havaintoyksiköt eli otos on poimittu. Turvallisinta tutkimuksen luotettavuuden kannalta olisi ottaa

mukaan tutkimukseen kaikki perusjoukon tilastoyksiköt, mutta se ei yleensä ole mahdollista kustannus- ja aikarajoitteiden vuoksi. Toisaalta, vaikka kaikki perusjoukon tilastoyksiköt olisivat mukana tutkimuksessa, ei se silti takaa täysin luotettavaa tietoa, sillä tutkimuksen eri vaiheissa piilee mahdollisuuksia virheisiin. (Kananen 2008, 51.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa keskeisiä ominaisuuksia ovat aikaisempien tutkimuksien johtopäätökset, aikaisemmat teorit, hypoteesin esittäminen ja käsitteiden määrittely. Koejärjestelyjen ja aineistonkeruun suunnitelmat ovat tärkeässä asemassa kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Suunnitellessa aineistonkeruuta on tärkeää huomioida se, että havaintoaineisto soveltuu määrälliseen, numeeriseen mittaamiseen. Koehenkilöt ja tutkittavat henkilöt on valittava tarkasti: on tärkeää tehdä tarkka otantasuunnitelma eli määritellä perusjoukko, johon tulosten tulee päteä, ja otetaan tästä perusjoukosta otos. Määrälliselle tutkimukselle ominaista on järjestää muuttujat taulukkomuotoon ja saattaa aineisto tilastollisesti käsiteltävään muotoon. Kvantitatiiviseen tutkimusmenetelmään kuuluu päätelmien tekeminen havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen, kuten tulosten kuvaaminen prosenttitaulukoiden avulla ja tulosten merkitsevyyden tilastollinen testaus. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 136.)

Kysely tunnetaan survey-tutkimuksen keskeisenä tiedonkeruumenetelmänä. Englanninkielinen termi survey tarkoittaa aineiston keräämistä standardoidusti kyselyn, haastattelun tai havainnoinnin avulla ja näissä kohdehenkilöt muodostavat otoksen tai näytteen tietystä perusjoukosta. Standardoituus tarkoittaa sitä, että selvittävää asiaa on kysyttävä kaikilta vastaajilta täsmälleen samalla tavalla. Tutkimusta suunniteltaessa tutkijan kannattaa kuitenkin pohtia, milloin kohdehenkilöiden olisi parempi saada toimia vapaasti, ja milloin taas on taloudellista ja järkevää hyödyntää strukturoidumpia aineistonkeruun muotoja. (Hirsjärvi ym. 2007, 188–189.)

Kyselytutkimusten avulla voidaan kerätä tutkimusaineistoa laajasti, sillä kysely voidaan lähettää suurelle määrälle ihmisiä. Tutkimusmenetelmänä kysely on tehokas, sillä se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Tärkeää on, että

kyselylomake on suunniteltu hyvin, jotta vastaukset voidaan nopeasti käsitellä tallennettuun muotoon ja analysoida ne tietokoneen avulla. (Hirsjärvi ym. 2007, 190.) Kyselylomakkeen tekeminen kannattaa aloittaa vasta sitten, kun tutkimusongelma on selvillä ja tutkimuksen tietoperustasta on riittävä käsitys. On myös tärkeää, että tutkimusongelma on rajattu hyvin, jotta kyselyssä osataan painottaa oikeita asioita. Kysymysten on oltava loogisessa järjestyksessä, jotta niihin on helppo vastata. (Holopainen, Tenhunen & Vuorinen 2004, 29.) Kyselytutkimus mahdollistaa myös aikataulun ja kustannusten arvioimisen melko tarkasti. Tällä tavoin kerättävän tiedon analysointiin ei tutkijan itse tarvitse kehittää uusia analysointimenetelmiä juuri ollenkaan, sillä ne ovat jo olemassa. Ongelmalliseksi voi kuitenkin osoittautua tulosten tulkinta. (Hirsjärvi ym. 2007, 190.)

Kyselytutkimuksessa on myös heikkoutensa. Aineistoa pidetään tavallisesti pintapuolisena ja tutkimuksia teoreettiselta osaltaan vaatimattomina. Huono puoli on myös se, että tutkija ei voi olla varma siitä, miten vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen: ovatko he pyrkineet olemaan huolellisia ja rehellisiä vai ovatko he pyrkineet vastaamaan esimerkiksi mahdollisimman nopeasti. Ei voida myöskään pitää selviönä sitä, millä tavalla vastaajat ovat ymmärtäneet kysymykset ja vastaukset, ja ovatko vastausvaihtoehdot vastaajien näkökulmasta onnistuneita. Aina ei myöskään tiedetä, kuinka paljon vastaajilla on tietämystä siitä aihealueesta, josta kysymyksiä esitettiin. Hyvän lomakkeen laatiminen onkin aikaavievää ja sen laatimiseen vaaditaan tutkijalta syvää tietämystä ja taitoa. Joskus kyselytutkimuksissa vastausprosentti jää pieneksi. (Hirsjärvi ym. 2007, 190.)

6.3 Objektiivisyys ja eettisyys

Objektiivisuudella tarkoitetaan puolueettomuutta. Tutkimusprosessin aikana on tärkeää, että tutkimus on mahdollisimman objektiivista. Tutkimusprosessin ja tutkimustulosten on siis oltava mahdollisimman puolueettomat. (Alkula, Pöntinen, Ylöstalo 1995, Vilkan 2007, 16 mukaan.) Kvantitatiivisessa tutkimuksessa objektiivisyys katsotaan saavutettavan niin, että tutkimuskohdetta tarkastellaan ikään kuin puolueettoman ulkopuolisen silmin.

Tämä onnistuu niin, että tutkija pysyy erillään haastateltavasta kohteesta, eikä ole muuten vuorovaikutuksessa kohteen kanssa kuin tutkimukseen liittyen. (Tilastokeskus 2014.)

Tutkijan on aina noudatettava tutkimuksessaan hyvää tieteellistä käytäntöä, jotta tieteellistä tutkimusta voidaan pitää eettisesti hyväksyttävänä ja luotettavana sekä tuloksia uskottavina. Hyvän tieteellisen käytännön keskeisiin lähtökohtiin kuuluu tutkimusetiikan näkökulmasta se, että tutkimuksessa noudatetaan rehellisyyttä, yleistä huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimustyössä, tulosten tallentamisessa ja esittämisessä sekä tutkimusten ja niiden tulosten arvioinnissa. Keskeistä hyvässä tieteellisessä käytännössä on myös tieteellisen tutkimuksen kriteerien mukaisten ja eettisesti kestävien tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien soveltaminen. Kun tutkimustuloksia julkaistaan, tutkimuksessa toteutetaan tieteellisen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta ja vastuullista tiedeviestintää. Tutkijoiden on otettava myös muut tutkijat ja heidän saavutuksensa huomioon, ja kunnioitettava heidän tekemää työtä. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkijan on suunniteltava, toteutettava ja raportoitava sekä tallennettava tutkimuksessa syntyneet tietoaineistot tieteelliselle tiedolle asetettujen vaatimusten edellyttävällä tavalla. Tutkijan on myös pidettävä huolta siitä, että tarvittavat tutkimusluvut on kunnossa ja tietyillä aloilla vaadittava eettinen ennakoarviointi on suoritettu. Ennen tutkimuksen aloittamista on syytä sopia tutkimushankkeeseen osallistuvien kesken kunkin jäsenen oikeudet, tekijyyttä koskevat periaatteet, vastuut ja velvollisuudet sekä aineistojen säilyttämistä ja käyttöoikeuksia koskevat kysymykset kaikkien osapuolten hyväksymällä tavalla. Asianomaisille ja tutkimukseen osallistuville ilmoitetaan rahoitusvälineet ja tutkimuksen suorittamisen kannalta merkitykselliset muut sidonnaisuudet, ja ne tulee raportoida tutkimuksen tuloksia julkaistaessa. Hyvän tieteellisen käytännön mukaan tutkijoiden tulee pidättäytyä kaikista tieteeseen ja tutkimukseen liittyvistä arviointi- ja päätöksentekotilanteista, jos on syytä epäillä heitä esteellisiksi. Keskeistä on myös hyvän henkilöstö- ja taloushallinnon noudattaminen sekä tietosuojaan liittyvien kysymysten huomioonottaminen. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012, 6–7.)

6.4 Luotettavuus

Tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan validiteetti- ja reliabiliteettikäsitteiden avulla. Validiteetti tarkoittaa sitä, että tutkitaan oikeita asioita tutkimuksen kannalta, eli tutkimuksen avulla saadut tulokset vastaavat asetettuun tutkimusongelmaan. Validiteetti varmistetaan valitsemalla oikea tutkimusmenetelmä, oikeat mittarit ja mittaamalla oikeita asioita. Reliabiliteetti tarkoittaa tutkimustulosten pysyvyyttä eli toistettaessa sama tutkimus saadaan samanlaiset tulokset. (Kananen 2008, 79–81.)

Tähän tutkimukseen liittyvä kysely lähetettiin kaikille läsnäoleville liiketalouden, kone- ja tuotantotekniikan, rakennustekniikan, sähkötekniikan ja tietotekniikan nuorten koulutusohjelmien opiskelijoille. Heitä oli kyselyntekohetkellä 887. Vastauksia saatiin 104, joten vastausprosentti oli 11,7 %. Posti- ja webbikyselyissä kato on erittäin suuri ongelma, ja 20–30 %:n vastausprosentit ovat tilastotieteen kannalta riittämättömiä antamaan luotettavaa tietoa tutkittavasta asiasta (Kananen 2008, 77). Tämän tutkimuksen vastausprosenttia voidaan pitää heikohkona. Syynä vastausten suppeaan määrään voi olla osittain se, että viimeisen vuoden opiskelijat tai juuri valmistumassa olevat eivät ehkä kokeneet, että kysely on suunnattu heille, koska heillä ei välttämättä enää ole mahdollisuutta lähteä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Voi myös olla, että kysely ei ollut osan mielestä kiinnostava tai sitten ei ollut muuten vain halukkuutta vastata kyselyyn. Kyselyn saatetekstissä oli ilmoitettu, että kysely on tarkoitettu sellaisille opiskelijoille, jotka eivät ole vielä olleet opiskelijavaihdossa tai harjoittelussa ulkomaille, joten osa ulkomaille jo opiskelleista tai harjoittelussa olleista on ehkä jättänyt vastaamatta huomattuaan viestin. Tutkimustuloksia voidaan pitää ainoastaan suunta-antavina pienen vastausprosentin vuoksi. Tutkimuksen luotettavuutta käsitellään vielä myöhemmin tekstissä.

7 Tutkimustulokset

Karelia-ammattikorkeakoulussa haluttiin kartoittaa syitä siihen, miksi opiskelijavaihto ja harjoittelu ulkomailla kiinnostaa niin harvoja opiskelijoita liiketalouden ja tekniikan koulutusohjelmissa ja mitkä ovat mahdolliset esteet ulkomaille lähtemiseen. Tutkimus toteutettiin keväällä 2014 Karelia-ammattikorkeakoulun toimeksiantona. Tutkimusongelmaa kartoitettiin kyselyllä (liite 1), joka lähetettiin sähköpostilla läsnäoleville LITE-keskuksen (Liiketalouden ja tekniikan keskus) liiketalouden ja tekniikan nuorten koulutusohjelmien opiskelijoille, joita oli 887. Vastauksia saatiin 104. Kyselyn lopussa kysyttiin vielä kolme erilaista avointa kysymystä. Kysymykseen ”Minkä asioiden tulisi olla toisin, jotta lähtisit opiskelijavaihtoon?” saatiin 36 vastausta ja samanlaiseen kysymykseen harjoittelusta saatiin 32 vastausta. Viimeisenä kysyttiin vielä yleisesti kommentteja opiskelijavaihdosta ja harjoittelusta, ja kommentteja saatiin 21 opiskelijalta.

Kyselyssä kartoitettiin ensin opiskelijoiden kiinnostusta ulkomaan opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemiseen. Jos opiskelija vastasi, että ei ole kiinnostunut opiskelijavaihdosta tai harjoittelusta ulkomailla, sai hän jatkaa kyselyyn vastaamista kysymyksestä numero 45, sillä kysymykset siltä väliltä koskivat opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähdistä kiinnostuneita. Seuraavaksi kysyttiin kiinnostuksen tasoa, jolloin opiskelijoilla oli mahdollisuus valita yksi viidestä vaihtoehdosta: erittäin kiinnostunut, kiinnostunut, en osaa sanoa, hieman kiinnostunut tai en ole kiinnostunut. Seuraavaksi kartoitettiin, kuinka paljon tietyillä asioilla on merkitystä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun lähtemisessä. Tämän kysymyksen kohdalla opiskelijoilla oli mahdollisuus valita yksi neljästä vaihtoehdosta: ei ole merkitystä, hieman merkitystä, jonkun verran merkitystä tai erittäin paljon merkitystä.

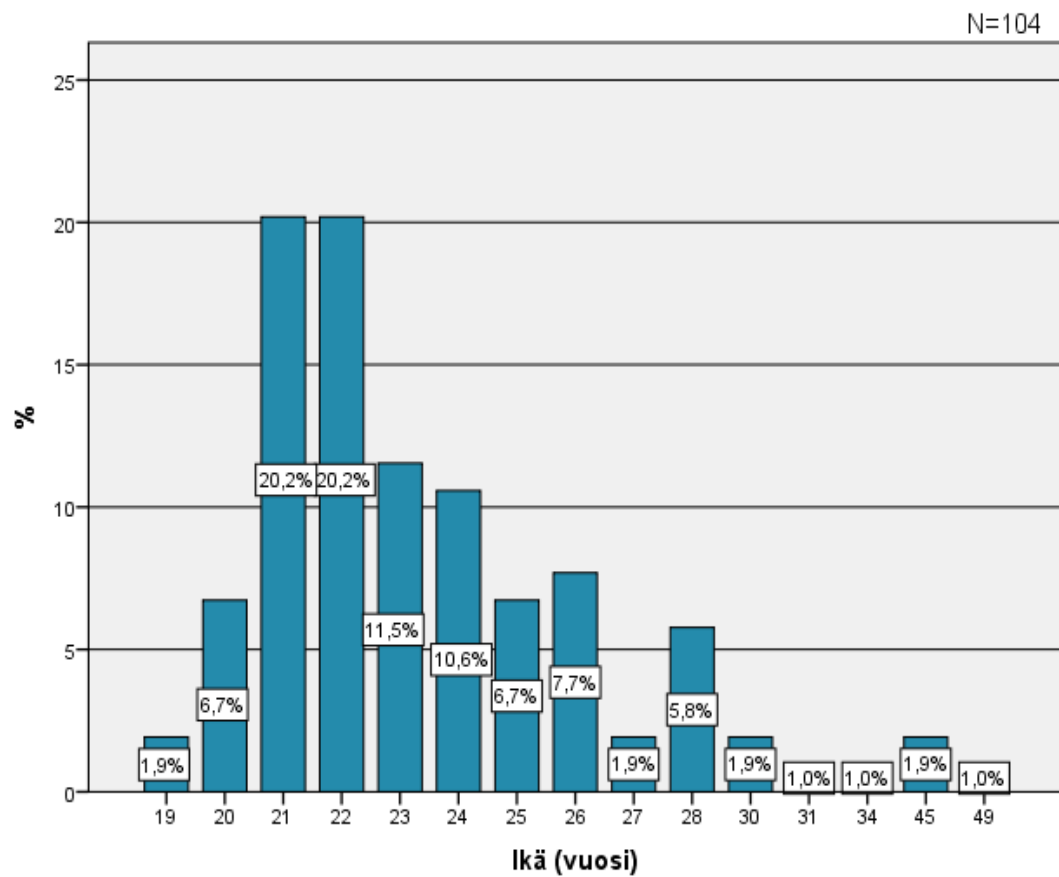
Kyselyssä selvitettiin myös, minne opiskelijat lähtisivät mieluiten opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ja milloin. Mieluisinta kohdemaata selvitettiin avoimella kysymyksellä: opiskelijalla oli mahdollisuus kirjoittaa kolme mieluisinta kohdemaata. Sitten kysyttiin monivalintakysymyksellä, miksi opiskelija haluaisi lähteä kyseiseen maahan. Kyselyssä kartoitettiin myös, mikä pituus olisi opiskelijan mielestä sopiva opiskelijavaihdolle tai harjoittelulle, jolloin vaihtoehtoina olivat 3 kuukautta, 4 kuukautta, 5 kuukautta, puoli vuotta, vuosi tai muu, mikä. Seuraavaksi kysyttiin, minä opintovuonna opiskelija lähtisi mieluiten opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun, jolloin vaihtoehtoina olivat toisena, kolmantena tai neljäntenä vuotena.

Kysymykset 45–62 koskivat vastaajia, jotka eivät olleet kiinnostuneita lähtemään opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Näihin kysymyksiin kuului väittämiä, joiden kohdalla opiskelijoilla oli mahdollista valita yksi neljästä vaihtoehdosta: ei ole merkitystä, hieman merkitystä, jonkun verran merkitystä tai erittäin paljon merkitystä. Tämän jälkeen tiedusteltiin tyytyväisyyttä koulun tiedotukseen kansainvälistä liikkuvuutta koskien, jolloin vastausvaihtoehdot olivat: olen saanut tietoa riittävästi, olen saanut tietoa kohtalaisesti, olen saanut tietoa tyydyttävästi tai en ole saanut tietoa riittävästi. Sitten kysyttiin monivalintakysymyksellä, mitä kautta opiskelija on saanut tietoa ulkomaan opiskelijavaihdosta ja harjoittelusta. Opiskelijoilta kysyttiin myös, kokevatko he saavansa kannustusta opettajilta opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemisessä, jolloin opiskelijoilla oli mahdollisuus vastata valitsemalla yksi vaihtoehto kolmesta: kyllä, ei tai en osaa sanoa. Lopuksi kysyttiin avoimella kysymyksellä, minkä asioiden tulisi olla toisin, jotta opiskelija lähtisi ulkomaille opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ja viimeisenä opiskelijoilla oli mahdollisuus antaa muita kommentteja opiskelijavaihdosta ja harjoittelusta ulkomailta.

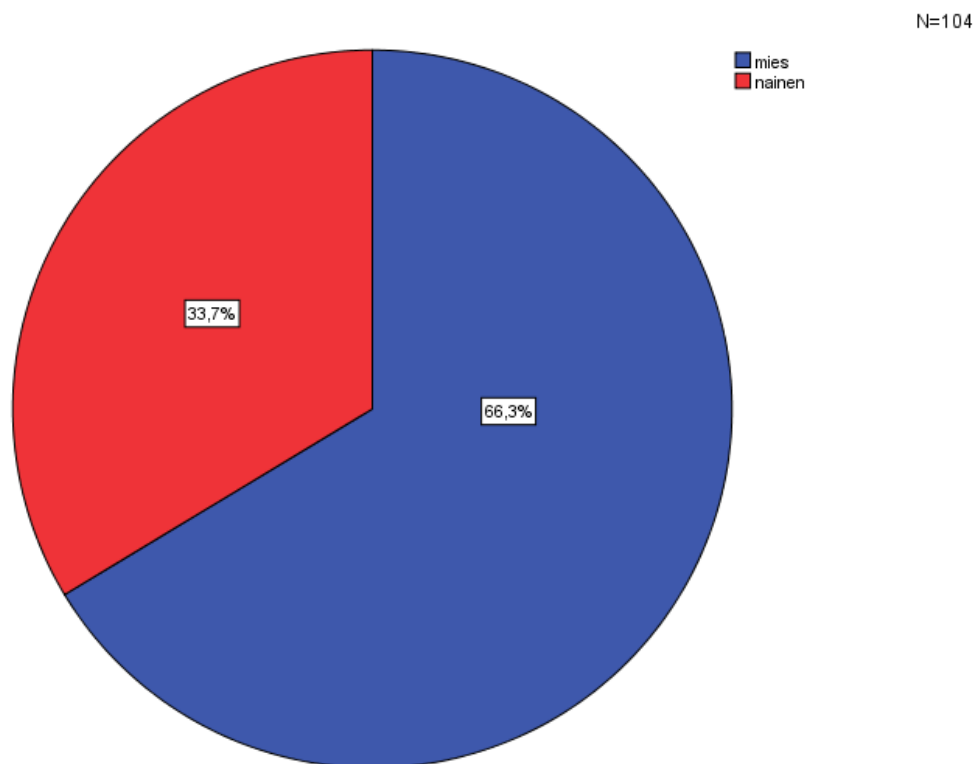
Verkkokyselyllä koottu aineisto saatiin kätevästi Excel-muotoon. Vastaukset käsiteltiin ja analysoitiin SPSS-ohjelman avulla.

7.1 Taustatiedot

Kyselyyn vastasi 104 opiskelijaa, joten vastausprosentti oli 11,7 %. Vastaajat ovat iältään 19–49-vuotiaita (kuvio 1). Iältään 21- ja 22-vuotiaita opiskelijoita oli kyselyssä mukana eniten, heitä molempia on 20,2 % vastanneista. Suuri osa vastanneista on 20 ja 30 ikävuoden väliltä. Vastaajista suuri osa on miehiä: heitä on noin kaksi kolmasosaa (66,3 %) vastanneista (kuvio 2).

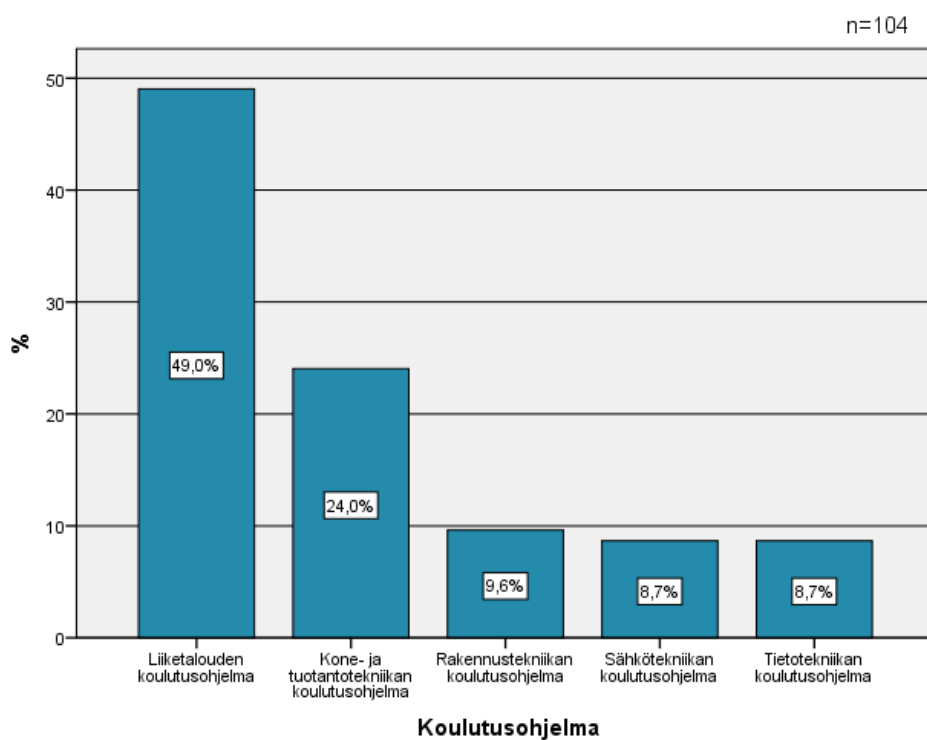

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma.

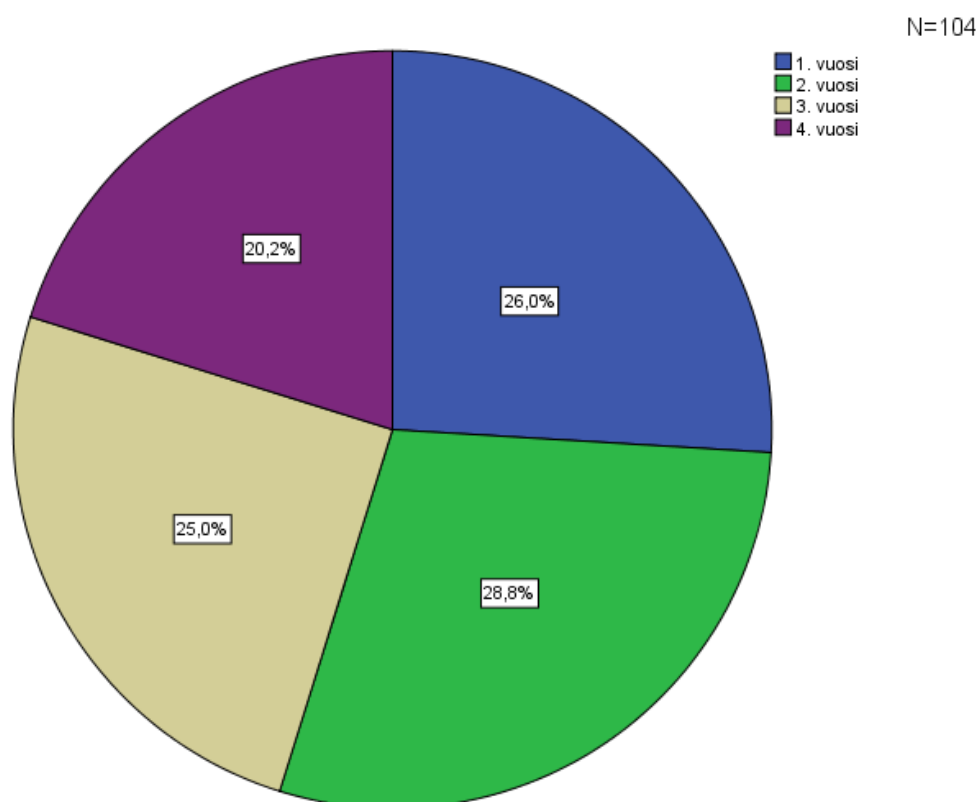
Kuvio 2. Vastaajien sukupuoli.

Noin puolet vastaajista on liiketalouden opiskelijoita (49,0 %) ja puolet tekniikan opiskelijoita (51,0 %) (kuvio 3). Tekniikan opiskelijoista innokkaimpia vastaajia olivat kone- ja tuotantotekniikan opiskelijat (24,0 %).

Kuvio 3. Vastaajien koulutusohjelma.

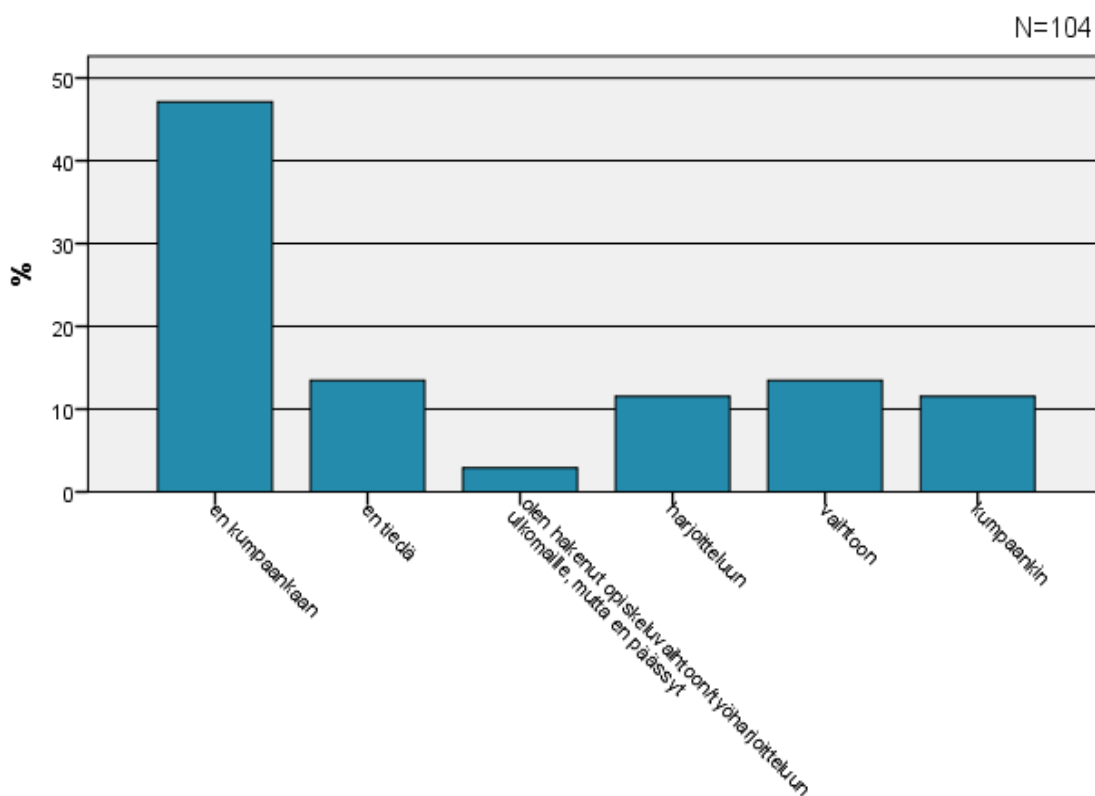
Vastausten määrä eri vuosikurssien osalta on melko tasainen (kuvio 4). Eniten vastauksia saatiin toisen vuoden opiskelijoilta (28,8 %), kun taas vähiten vastauksia saatiin neljännen vuoden opiskelijoilta (20,2%).

Kuvio 4. Vastaajien opintovuosi.

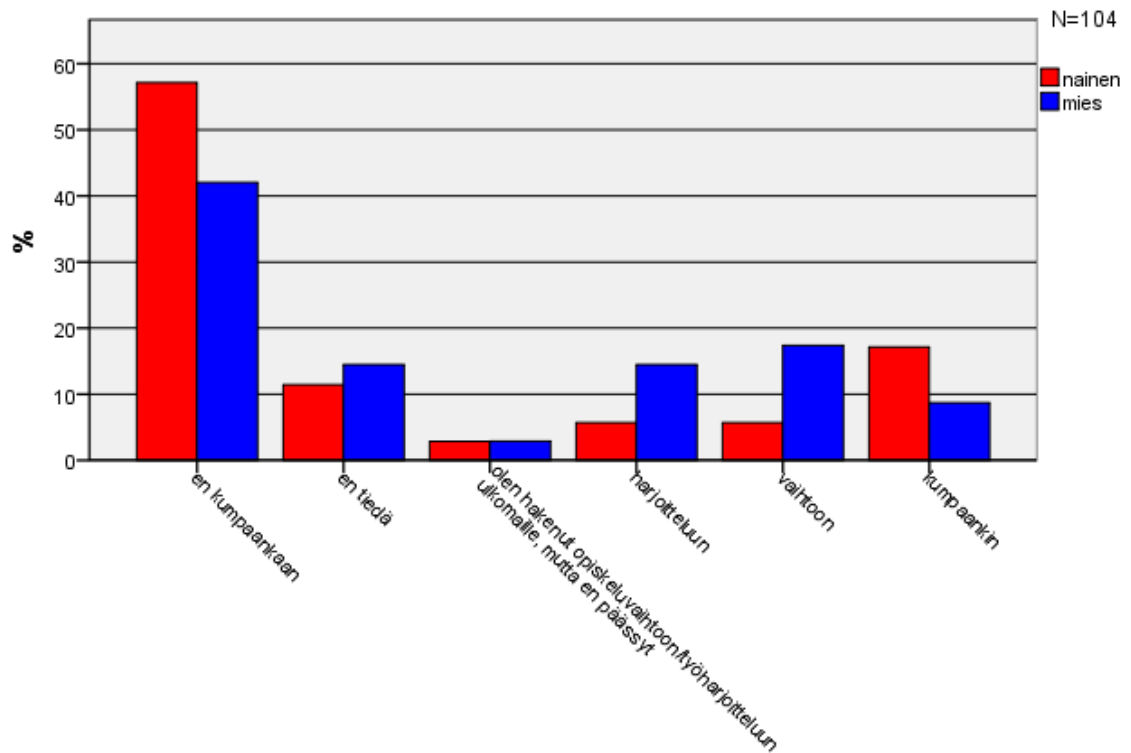
7.2 Opiskelijoiden kiinnostuneisuus ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan

Vastaajista (N = 104) lähes puolet (47,1 %) ei ole kiinnostunut lähtemään ulkomaille opiskelijavaihtoon eikä harjoitteluun (kuvio 5). Opiskelijavaihdosta (13,5 %) ja harjoittelusta (11,5 %) kiinnostuneiden määrissä ei ole suurta eroa. Molempiin on ajatellut lähteä 11,5 prosenttia vastanneista opiskelijoista. Pieni osa vastaajista (2,9 %) on hakenut opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun, mutta ei ole päässyt.

Kuvio 5. Opiskelijoiden kiinnostuneisuus ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan.

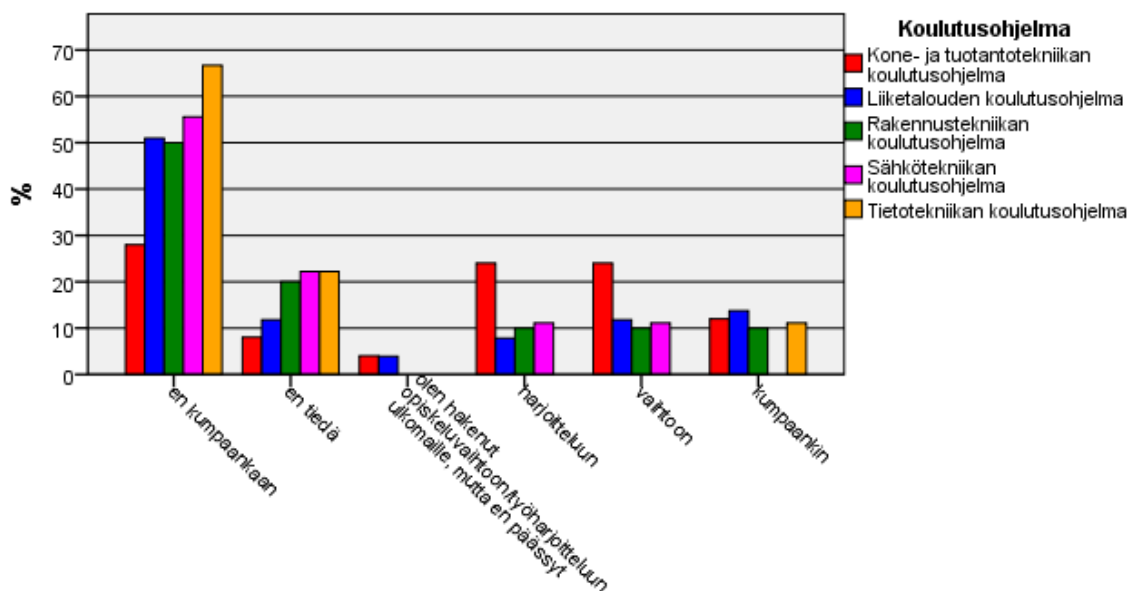
Miesten ja naisten välillä on havaittavissa jonkin verran eroja vaihtoon ja harjoitteluun lähdön suhteen. Yli puolet (57,1 %) naispuolisista vastaajista ei ole ajatellut lähteä kumpaankaan, ei opiskelijavaihtoon eikä harjoitteluun ulkomaille (kuvio 6). Vastaavasti miehistä 42,0 % ei ole ajatellut lähteä opiskelemaan tai harjoitteluun ulkomaille. Muutenkin miespuoliset vastaajat ovat hieman kiinnostuneempia opiskelijavaihdosta ja harjoittelusta ulkomaille. Sekä opiskelijavaihtoon että harjoitteluun ulkomaille on kuitenkin ajatellut lähteä useampi naispuolinen vastaaja (17,1 %) kuin miespuolinen (8,7 %).

Kuvio 6. Opiskelijoiden kiinnostuneisuus lähteä opiskelijavaihtoon ja/tai harjoitteluun ulkomaille verrattuna sukupuolten kesken.

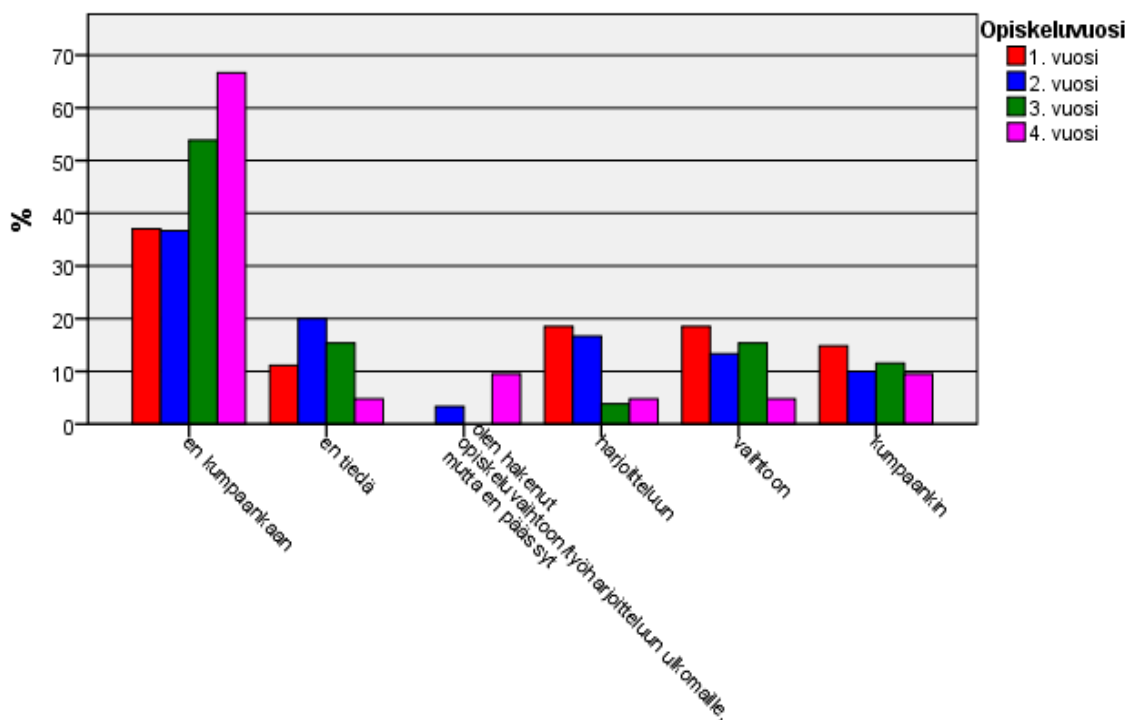
Koulutusohjelmista kone- ja tuotantotekniikan opiskelijat ovat kiinnostuneimpia lähtemään opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun ulkomaille (kuvio 7). Kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelmasta vastanneista opiskelijoista 60,0 prosenttia on ajatellut lähteä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun. Tekniikan koulutusohjelmista vähiten kiinnostuneita opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun lähtemisestä ovat tietotekniikan opiskelijat. Kyselyyn vastanneista tietotekniikan opiskelijoita 11,1 % on kiinnostunut lähtemään opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun ulkomaille, ja 66,7 % ei ole ajatellut lähteä kumpaankaan. Liiketalouden vastanneista opiskelijoista kolmasosa (33,3 %) on ajatellut lähteä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Noin puolet (51,0 %) heistä ei ole ajatellut lähteä kumpaankaan.

N=104

Kuvio 7. Opiskelijoiden kiinnostuneisuus lähteä opiskelijavaihtoon ja/tai harjoitteluun ulkomaille verrattuna koulutusohjelmien kesken.

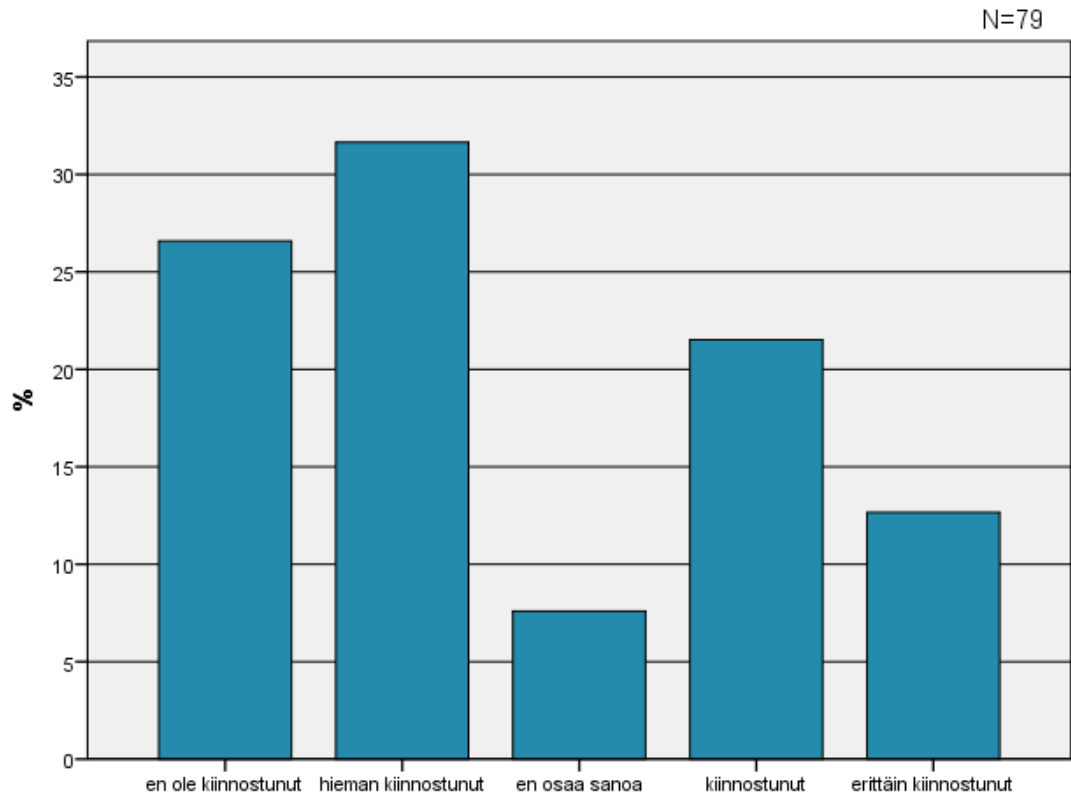
Kun vastauksia verrataan vastaajien opiskeluvuoteen, voidaan kuviosta (kuvio 8) huomata, että ensimmäisen vuoden opiskelijat ovat kiinnostuneimpia lähtemään ulkomaille opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun. Ensimmäisen vuoden opiskelijoista noin puolet (51,8 %) ovat ajatelleet lähteä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun. Neljännen vuoden opiskelijat ovat vähiten kiinnostuneita (19,1 %) lähtemään ulkomaille opiskelemaan tai harjoitteluun.

Kuvio 8. Opiskelijoiden kiinnostuneisuus lähtää opiskelijavaihtoon ja/tai harjoitteluun ulkomaille verrattuna eri opintovuosien kesken.

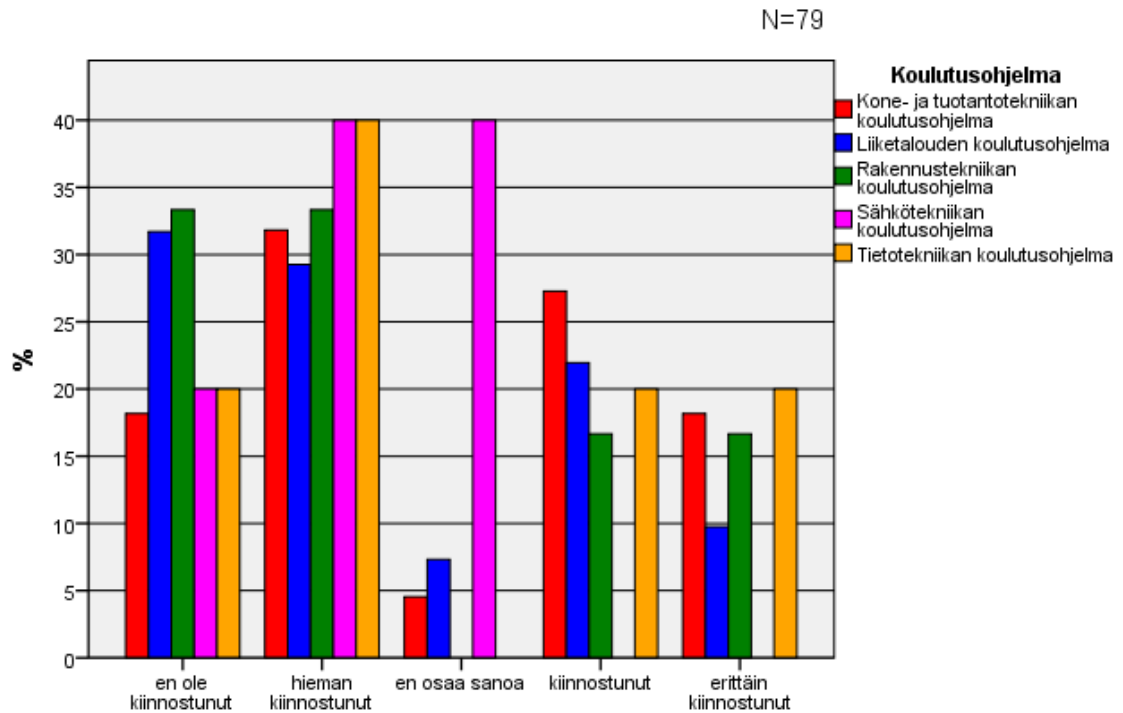
Kuinka kiinnostuneita opiskelijat ovat opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemisestä?

Vastaajista (N = 79) hieman yli kolmasosa (34,2 %) on erittäin kiinnostuneita tai kiinnostuneita opiskelijavaihtoon lähtemisestä (kuvio 9). Lähes yksi kolmasosa (31,6 %) on hieman kiinnostunut opiskelijavaihtoon lähtemisestä, ja 26,6 % vastaajista ei ole kiinnostunut lähtemään ulkomaille opiskelemaan.

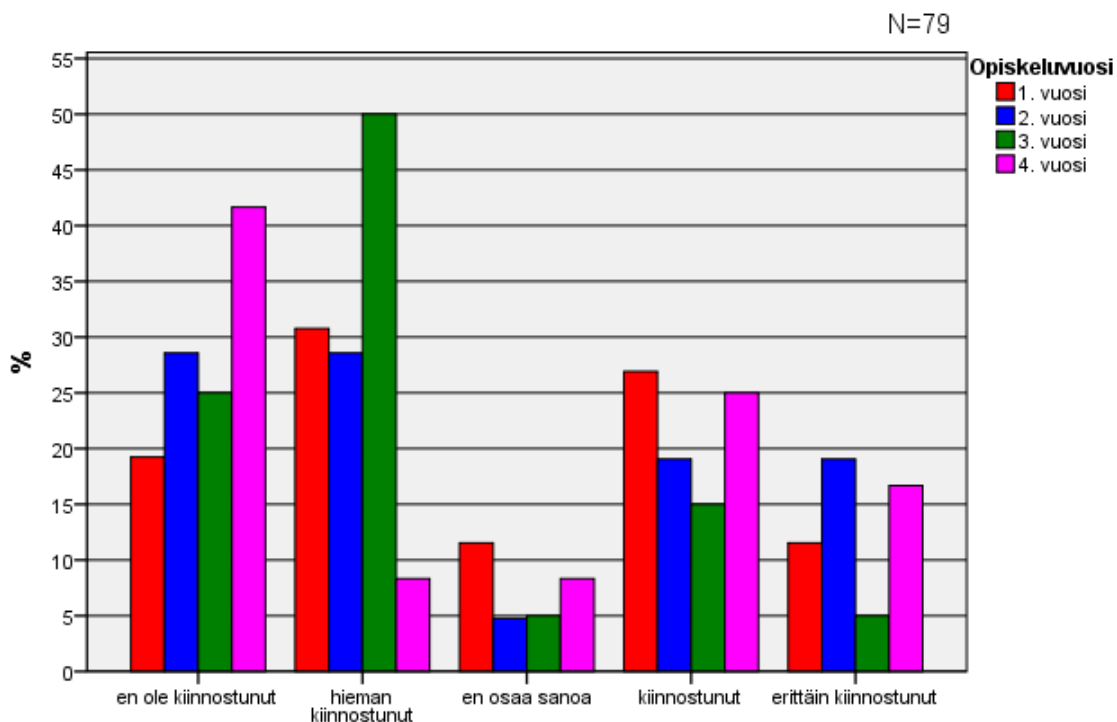
Kuvio 9. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso opiskelijavaihtoon ulkomaille lähtemiseen.

Kun verrataan kiinnostuneisuutta lähtee opiskelijavaihtoon koulutusohjelmien kesken, voidaan kuvioista (kuvio 10) nähdä, että kiinnostuneimpia opiskelijavaihdosta ovat kone- ja tuotantotekniikan opiskelijat. Heistä 45,5 % on erittäin kiinnostuneita tai kiinnostuneita lähtemään opiskelijavaihtoon ulkomaille. Opiskelijavaihdosta vähiten kiinnostuneita ovat sähkötekniikan opiskelijat: heistä kolme viidesosaa (60,0%) ei ole ollenkaan kiinnostunut lähtemään opiskelijavaihtoon tai on hieman kiinnostunut, ja loput 40,0 % ovat vastanneet ”en osaa sanoa”. Liiketalouden koulutusohjelmasta vastanneet opiskelijat ovat lähes samoilla linjoilla sähkötekniikan (60,0 %) ja rakennustekniikan (66,6 %) opiskelijoiden kanssa, kun heistä 61,0 prosenttia ei ole kiinnostunut tai on hieman kiinnostunut lähtemään opiskelijavaihtoon ulkomaille.

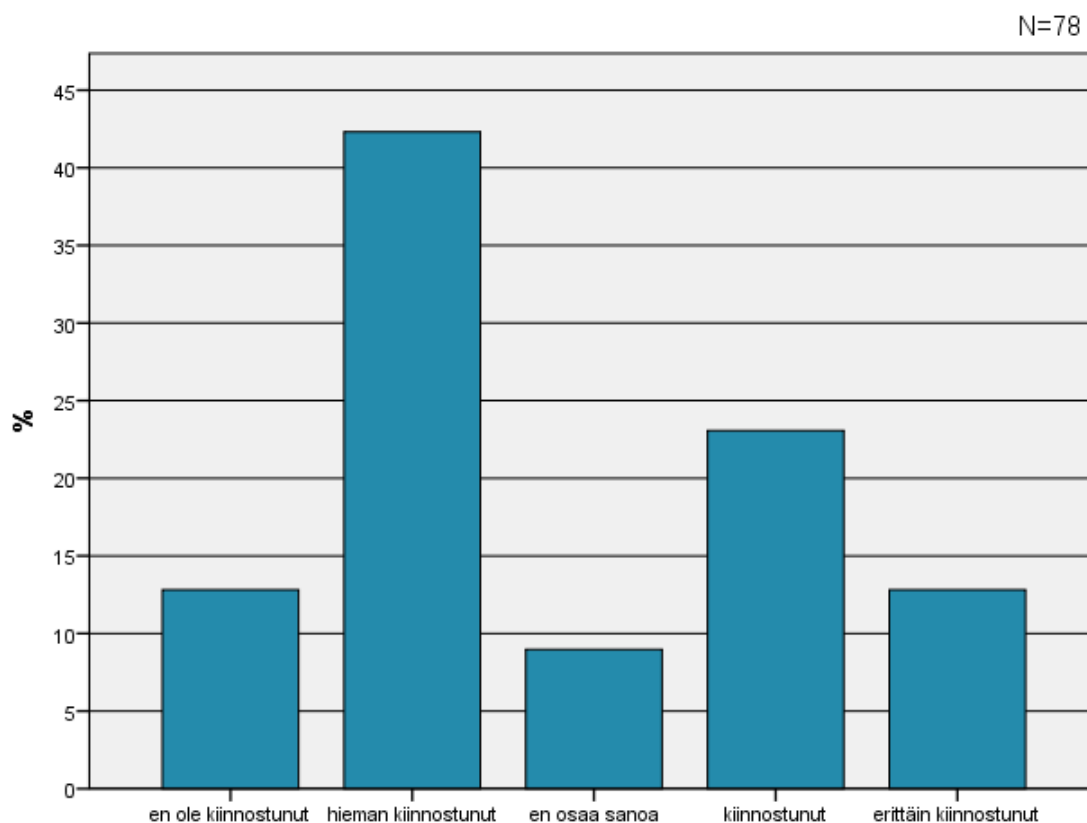
Kuvio 10. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso opiskelijavaihtoon ulkomaille lähtemiseen eri koulutusohjelmissä.

Vastanneista neljännen vuoden opiskelijoista jopa 41,7 % on kiinnostunut tai erittäin kiinnostunut opiskelijavaihdosta (kuvio 11). Heistä kuitenkin sama osuus (41,7 %) on vastannut, että ei ole kiinnostunut opiskelijavaihtoon lähtemisestä. Ensimmäisen (38,4 %) ja toisen (38,0 %) vuoden opiskelijoista lähes yhtä moni on kiinnostunut tai erittäin kiinnostunut opiskelijavaihtoon lähtemisestä. Kolmannen vuoden opiskelijat ovat vähiten kiinnostuneita opiskelijavaihdosta: heistä 75 % on vastannut olevansa hieman kiinnostunut tai ei kiinnostunut opiskelijavaihdosta, ja 20 % vastasi olevansa kiinnostunut tai erittäin kiinnostunut opiskelijavaihdosta.

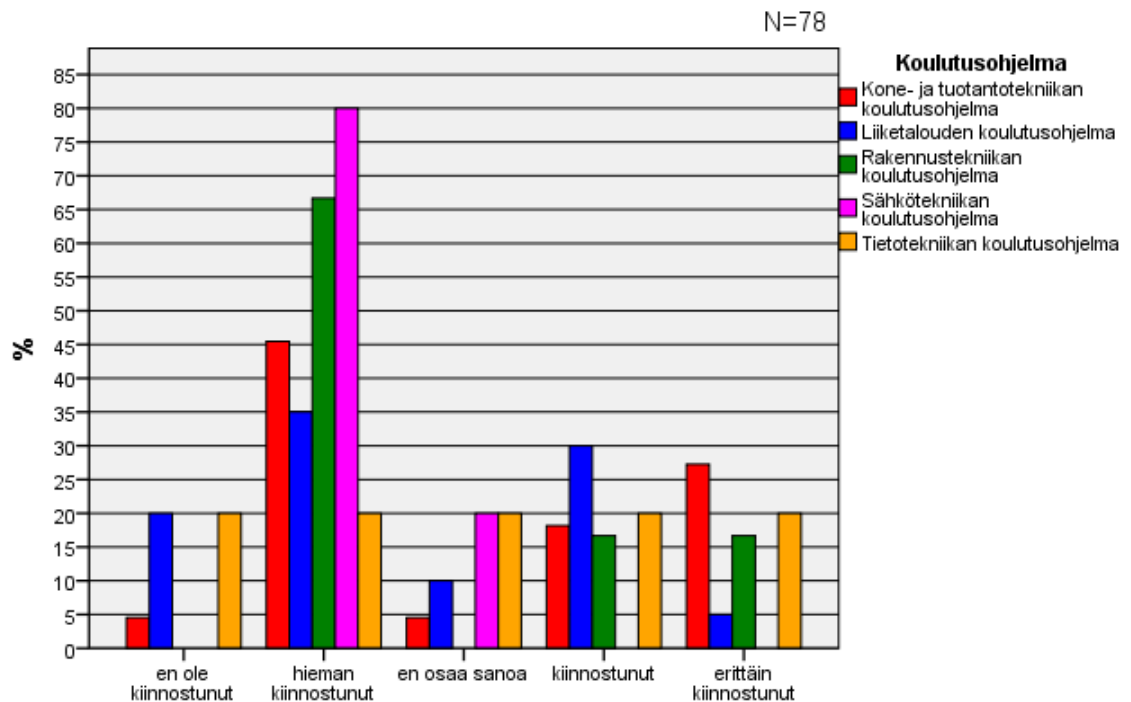
Kuvio 11. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso opiskelijavaihtoon ulkomaille lähtemiseen eri opintovuosina.

Lähes sama määrä vastaajista (N = 78) on kiinnostunut ulkomaille harjoitteluun lähtemisestä kuin opiskelijavaihtoon lähtemisestä (kuvio 12). Harjoitteluun lähtemisestä kiinnostuneita tai erittäin kiinnostuneita on 35,9 % vastanneista. Hieman kiinnostuneiden ja ei kiinnostuneiden osuus vastaajista on 55,1 %.

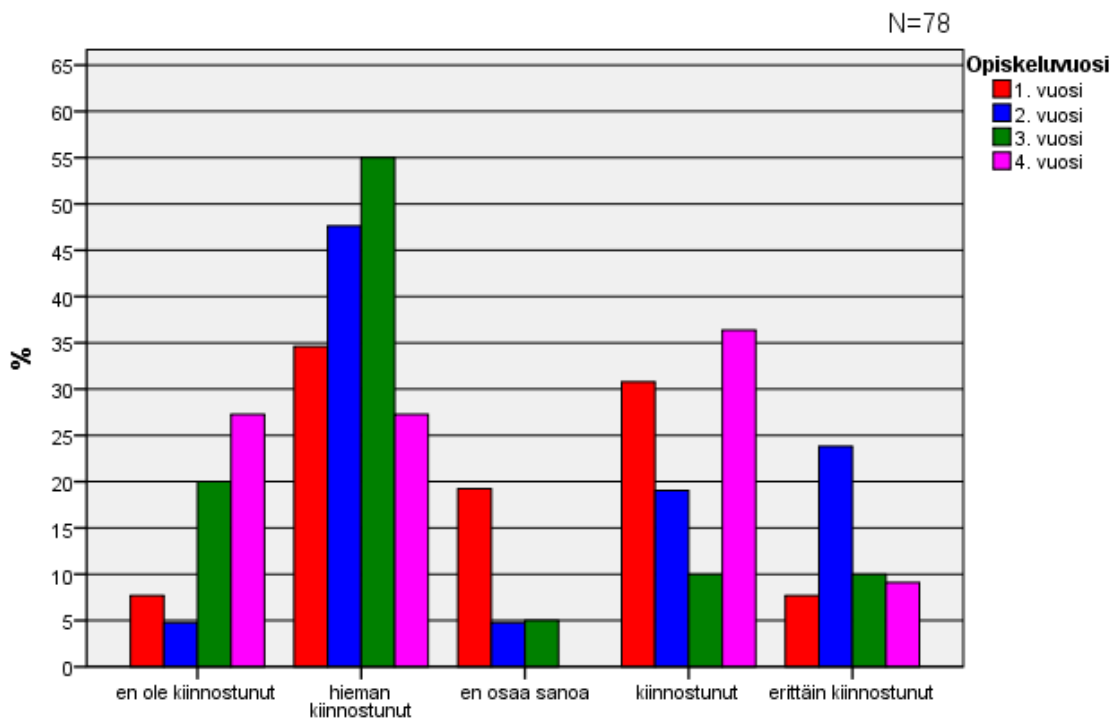
Kuvio 12. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso harjoitteluun ulkomaille lähtemiseen.

Koulutusohjelmista kiinnostuneimpia lähtemään harjoitteluun ulkomaille ovat kone- ja tuotantotekniikan opiskelijat (kuviot 13). Heistä 45,5 % on kiinnostunut tai erittäin kiinnostunut tekemään harjoittelunsa ulkomailla. Vähiten kiinnostuneita kyselyn mukaan harjoittelun suorittamisesta ulkomailla ovat sähkötekniikan opiskelijat, joista kukaan ei ole kiinnostunut, eikä erittäin kiinnostunut harjoittelusta ulkomailla. Sen sijaan 80 % sähkötekniikan opiskelijoista on hieman kiinnostunut harjoittelusta ulkomailla. Liiketalouden opiskelijoista hieman yli puolet (55,0 %) ei ole kiinnostunut tai on hieman kiinnostunut harjoittelusta ulkomailla.

Kuvio 13. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso harjoitteluun ulkomaille lähtemiseen eri koulutusohjelmissä.

Neljännän vuoden opiskelijat ovat kiinnostuneimpia ulkomaille harjoitteluun lähtijöitä (kuvio 14). Heistä 45,5 % on kiinnostunut tai erittäin kiinnostunut harjoittelusta ulkomailla. Lähes yhtä kiinnostuneita ulkomaan harjoittelusta ovat toisen vuoden opiskelijat, joista 42,8 % on kiinnostunut tai erittäin kiinnostunut ulkomaan harjoittelusta. Kolmannen vuoden opiskelijat osoittavat vähiten kiinnostusta ulkomaan harjoittelua kohtaan. Heistä 75,0 % ei ole kiinnostunut tai on hieman kiinnostunut harjoittelusta ulkomailla.

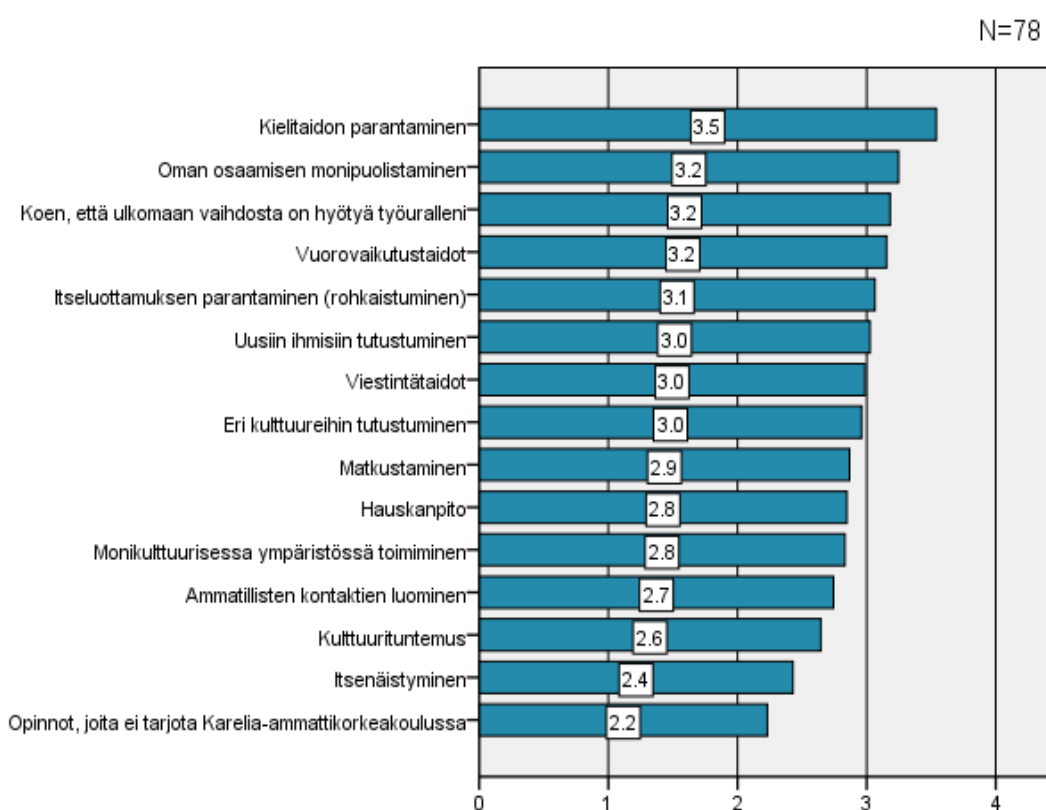

Kuvio 14. Opiskelijoiden kiinnostuksen taso harjoitteluun ulkomaille lähtemiseen eri pintovuosina.

Kielitaidon parantaminen on merkityksellisin asia opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemisessä

Vastaajien (N = 78) mielestä eniten merkitystä kiinnostukseen ulkomaille opiskelijavaihtoon lähtemisessä on kielitaidon parantamisella (kuvio 15). Kielitaidon parantaminen sai keskiarvokseen 3,5 (kyselyssä 3 tarkoitti jonkun verran merkitystä, 4 tarkoitti erittäin paljon merkitystä, 2 tarkoitti hieman merkitystä ja 1 tarkoitti ei ole merkitystä). Vastaajista 92,3 % vastasi, että kielitaidon parantamisella on erittäin paljon merkitystä tai jonkin verran merkitystä opiskelijavaihtoon lähtemisessä, ja vain 5,1 % ei pitänyt kielitaitoa ollenkaan merkityksellisenä asiana. Muita kiinnostukseen eniten vaikuttavia asioita ovat oman osaamisen monipuolistaminen (keskiarvo 3,2), ulkomaan opiskelijavaihdon hyödyllisyys omalle työuralle (keskiarvo 3,2) ja vuorovaikutustaidot (keskiarvo 3,2). Vastaajista 85,8 % on sitä mieltä, että oman osaamisen monipuolistamisella on erittäin paljon merkitystä tai jonkin

verran merkitystä kiinnostukseen opiskelijavaihtoon lähtemisessä. Ulkomaan opiskelijavaihdon hyödyllisyyttä omalle työuralle pitää erittäin merkityksellisenä tai jonkin verran merkityksellisenä 79,3 % vastanneista. Vuorovaikutustaidoilla on erittäin paljon merkitystä tai jonkin verran merkitystä 85,9 prosentille vastanneista. Vähiten merkitystä opiskelijoiden kiinnostukseen lähteä ulkomaille opiskelijavaihtoon on opinnoilla, joita ei tarjota Karelia-ammattikorkeakoulussa (keskiarvo 2,2) ja itsenäistymisellä (keskiarvo 2,4).

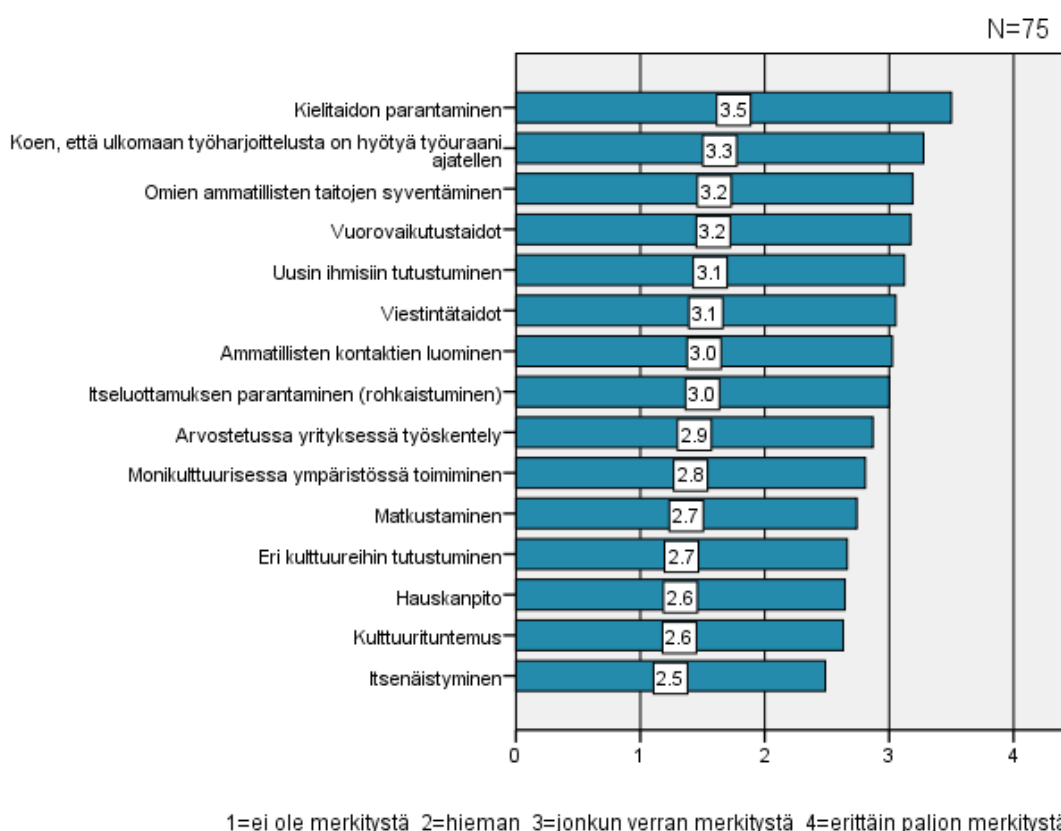

1=ei ole merkitystä 2=hieman merkitystä 3=jonkun verran merkitystä 4=erittäin paljon merkitystä

Kuvio 15. Eri asioiden merkityksellisyys opiskelijavaihtoon lähtemisessä keskiarvoina.

Myös ulkomaille harjoitteluun lähtemisessä opiskelijoita kiinnostaa eniten kielitaidon parantaminen (kuviokuva 16). Vastauksista (N = 75) laskettu keskiarvo kielitaidon parantamisen kiinnostavuudelle on 3,5, kuten opiskelijavaihdon kohdalla. Vastajista 93,3 % pitää kielitaidon parantamista erittäin merkityksellisenä tai jonkin verran merkityksellisenä asiana ulkomaille harjoitteluun lähtemisessä. Vastajista 5,4 % ei pidä kielitaidon parantamista

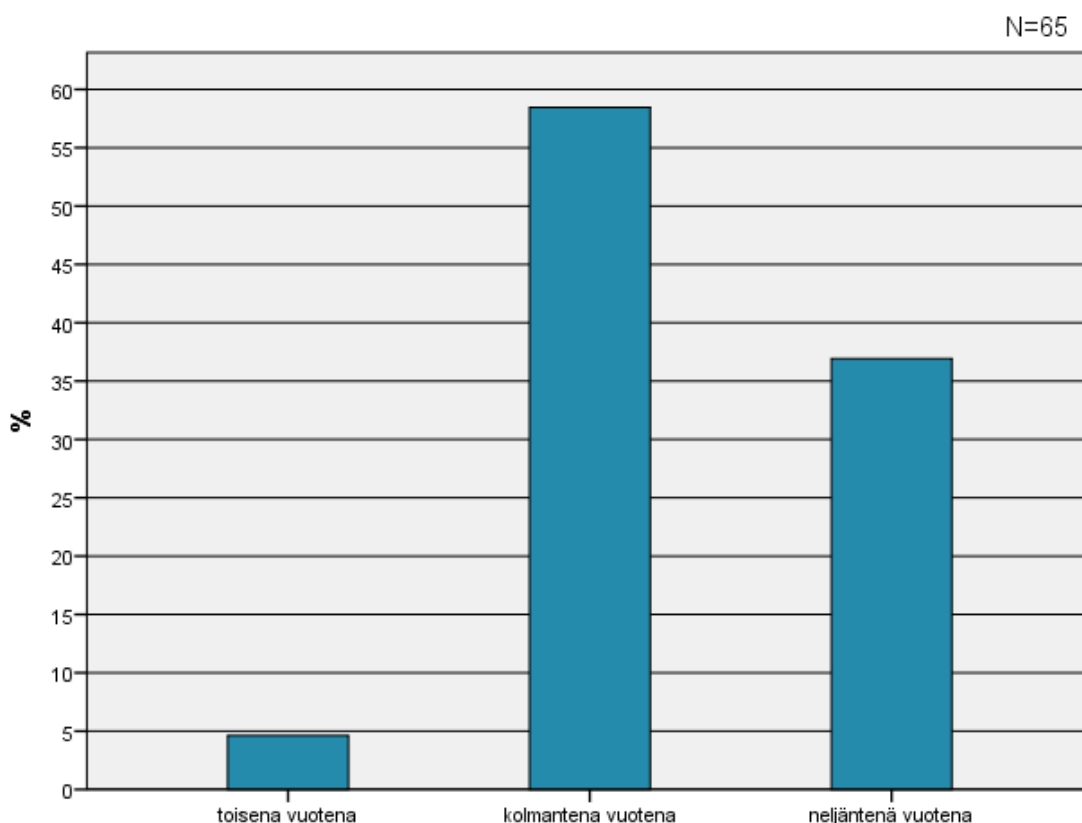
merkityksellisenä asiana. Samat asiat ovat myös seuraavaksi tärkeimpiä asioita ulkomaille harjoitteluun lähtemisessä kuin opiskelijavaihtoon lähtemisessä: ulkomaan harjoittelun hyöty työuraa ajatellen (keskiarvo 3,3), omien ammatillisten taitojen syventäminen (keskiarvo 3,2) ja vuorovaikutustaidot (keskiarvo 3,2). Ulkomaan harjoittelun hyötyä työuraa ajatellen piti erittäin merkityksellisenä tai jonkin verran merkityksellisenä asiana 84,7 % vastaajista. Omien ammatillisten taitojen syventäminen oli erittäin merkityksellistä tai jonkin verran merkityksellistä harjoitteluun lähtemisessä 81,1 prosentille vastanneista. Vastaajista 82,7 % piti vuorovaikutustaitoja erittäin merkityksellisenä tai jonkin verran merkityksellisenä asiana ulkomaille harjoitteluun lähtemisessä.

Kuvio 16. Eri asioiden merkityksellisyys ulkomaille työharjoitteluun lähtemisessä keskiarvoina.

7.3 Mieluisin ajankohta, kohdemaata ja ajanjakso opiskelijavaihdolle ja harjoittelulle

Opiskelijoista suurin osa lähtisi opiskelijavaihtoon ulkomaille mieluiten kolmantena (58,5 %) tai neljäntenä (36,9 %) opintovuotena (kuvio 17). Vain 4,6 % vastanneista opiskelijoista (N = 65) lähtisi mieluiten ulkomaille opiskelemaan toisena opintovuotena.

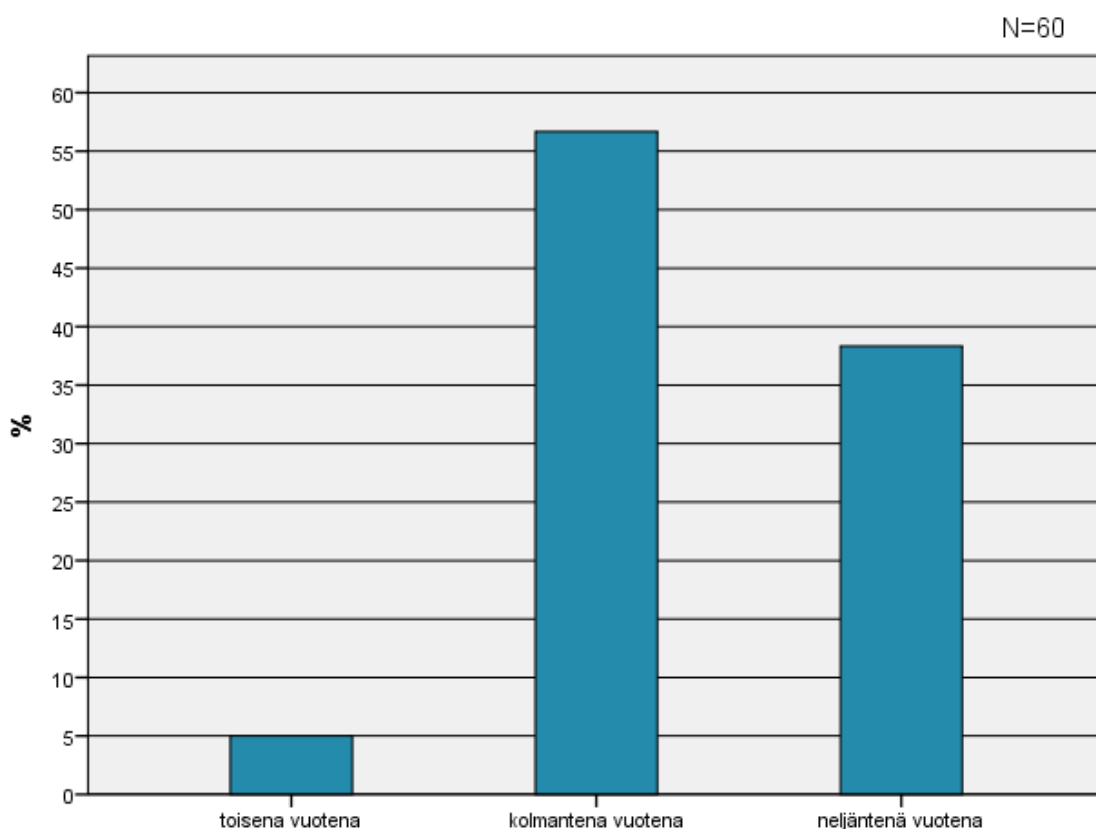

Kuvio 17. Mieluisin opintovuosi ulkomaille opiskelijavaihtoon lähtemiselle.

Kyselyssä kartoitettiin kolmea kiinnostavinta kohdemaata avoimella kysymyksellä. Vastauksissa tuli esille paljon eri maita. Kiinnostavin maa vastaajien (N = 69) mielestä on Saksa, jonka 27,5 % vastasi kiinnostavimmaksi maaksi. Kiinnostavin maa –kohtaan Saksan jälkeen kiinnostavimpia maita olivat Iso-Britannia (11,6 %) ja Yhdysvallat (10,1 %). Myös toiseksi kiinnostavimmaksi maaksi vastauksista nousi Saksa (18,8 %), ja Saksan jälkeen Iso-Britannia (11,6 %) sekä Ruotsi (11,6 %). Kolmanneksi kiinnostavin maa -kohtaan (N = 65)

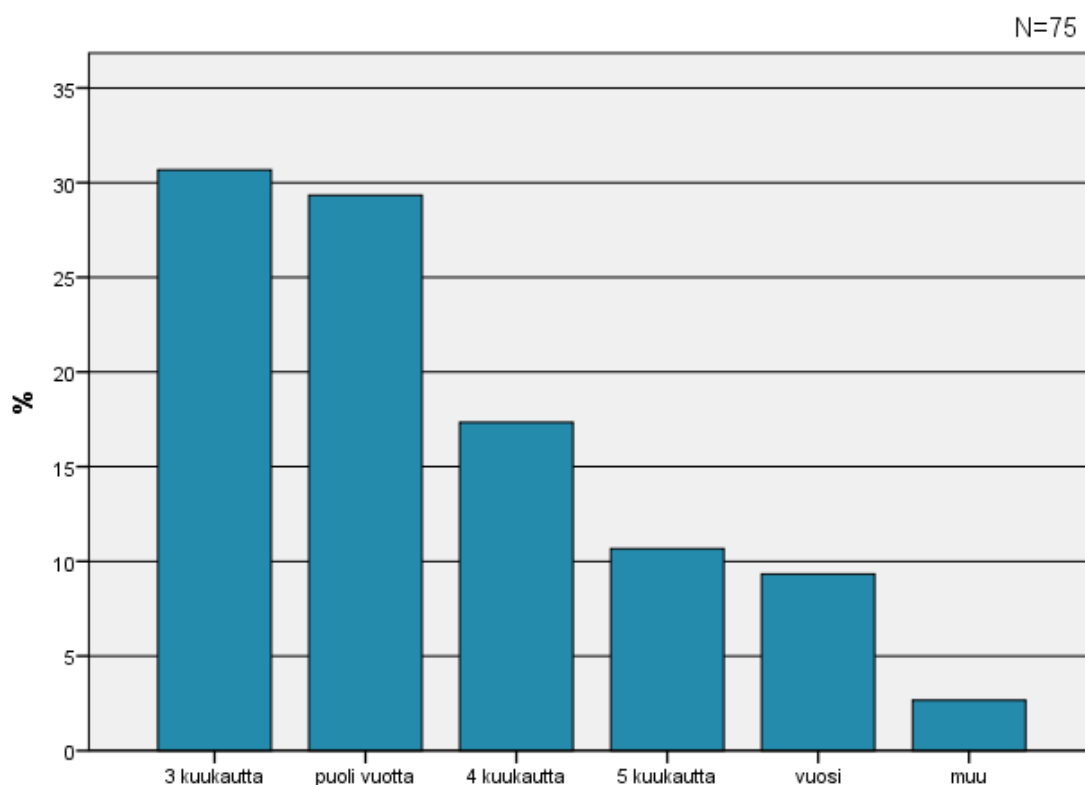
vastauksia sai eniten Yhdysvallat (15,4 %), jonka jälkeen Saksa (10,8 %), Iso-Britannia (7,7 %) ja Espanja (7,7 %) saivat eniten vastauksia. Kyseiset maat kiinnostavat opiskelijoita siksi, koska haluavat harjoitella kieltä, josta maassa puhutaan (71,2 %), koska maan ilmasto on miellyttävä (56,2 %) ja koska maan kulttuuri kiinnostaa (37,0 %).

Kyselyyn osallistuneet opiskelijat lähtisivät myös harjoitteluun ulkomaille mieluiten kolmantena (56,7 %) tai neljäntenä (38,3 %) vuotena (kuvio 18).

Kuvio 18. Mieluisin opintovuosi ulkomaille harjoitteluun lähtemiselle.

Vastanneista (N = 75) suurin osa lähtisi opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille kolmeksi kuukaudeksi (30,7 %) tai puoleksi vuodeksi (29,3 %) (kuvio 19). Vastanneista 9,3 % lähtisi mieluiten opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille vuodeksi. Muu -kohtaan vastattiin kahdeksan kuukautta tai ”muutama kuukausi”.

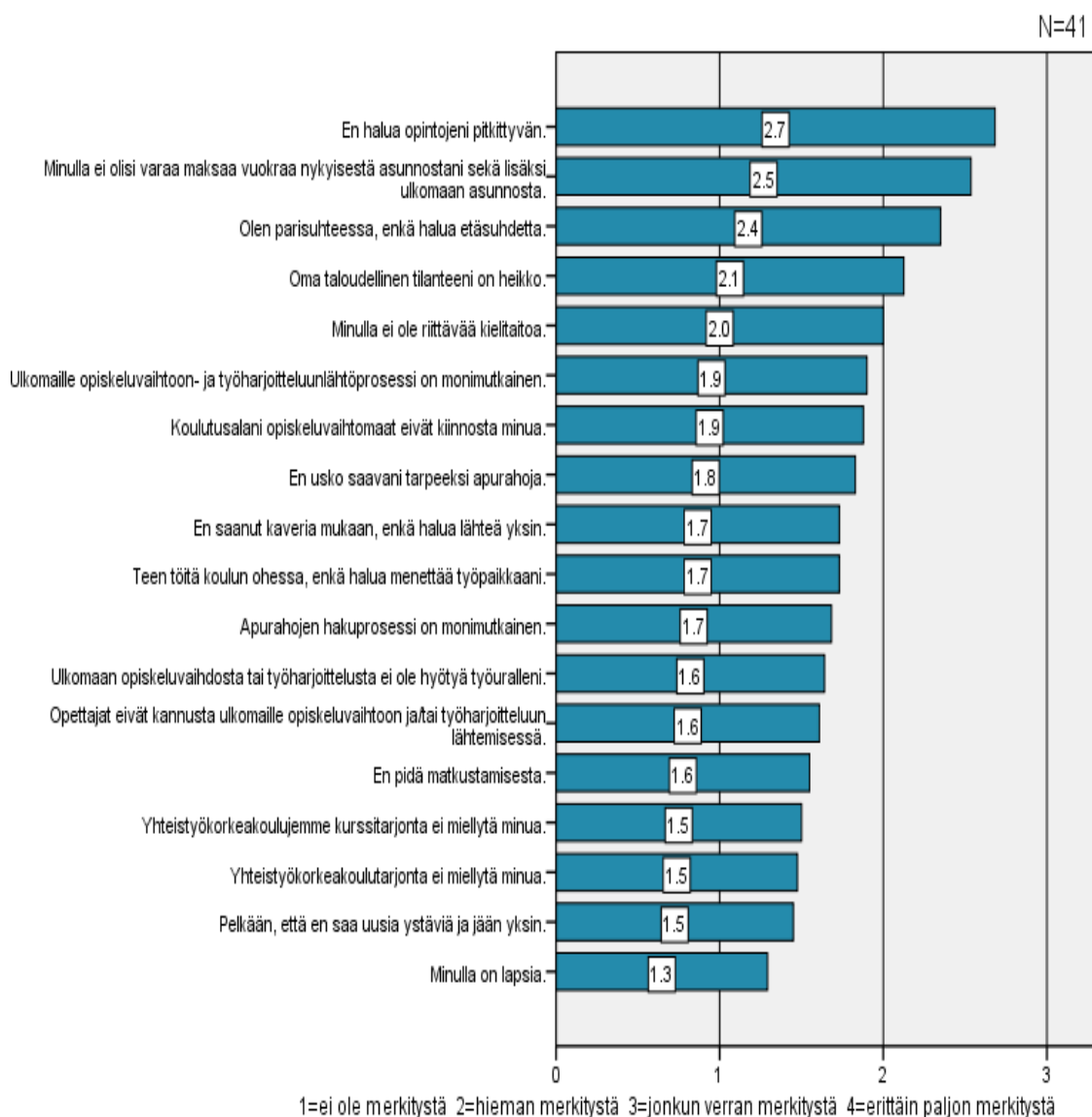

Kuvio 19. Mieluisin ajanjakso opiskelijavaihdolle ja harjoittelulle.

7.4 Opiskelijoiden esteet opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemiselle

Vastausten (N = 41) perusteella suurin syy sille, miksi opiskelijavaihto tai harjoittelu ulkomailla ei kiinnosta, on pelko opintojen pitkittymisestä (kuvio 20). Vastauksista laskettiin väittämille keskiarvot ja väittämä ”en halua opintojeni pitkittyvän” sai keskiarvoksi 2,7, kun 4 tarkoittaa erittäin paljon merkitystä, 3 jonkun verran merkitystä, 2 hieman merkitystä ja 1 ei ole merkitystä. Vastaaajista 58,5 % vastasi, että opintojen pitkittyminen on erittäin merkityksellinen tai jonkin verran merkityksellinen syy siihen, että opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun lähteminen ei kiinnosta. Vastaaajista 24,4 % ei pidä tätä ollenkaan merkityksellisenä asiana kiinnostuksen uupumiselle. Muita suurimpia syitä kiinnostuksen puuttumiselle ovat muun muassa taloudelliset asiat, kuten ”minulla ei olisi varaa maksaa vuokraa nykyisestä asunnostani sekä sen lisäksi ulkomaan asunnosta” (keskiarvo 2,5) ja ”oma taloudellinen tilanteeni on heikko” (keskiarvo 2,1). Hieman yli puolet (58,6 %) vastanneista pitää väittämää ”minulla ei olisi varaa maksaa vuokraa nykyisestä asunnostani sekä sen lisäksi

ulkomaan asunnosta” erittäin merkityksellisenä tai jonkin verran merkityksellisenä kiinnostuksen puuttumiselle. Samaa väittämää ei pidä ollenkaan merkityksellisenä 26,8 % vastaajista. Myös parisuhteella (keskiarvo 2,4) on jonkun verran vaikutusta siihen, miksi ei haluta lähteä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Puolet (50,0 %) vastanneista on sitä mieltä, että parisuhteella on erittäin paljon merkitystä tai jonkin verran merkitystä siihen, että ulkomaille lähteminen ei kiinnosta. Kuitenkin 37,5 % on sitä mieltä, että sillä ei ole ollenkaan merkitystä. Pienimmät keskiarvot saivat muun muassa väittämät ”minulla on lapsia” (keskiarvo 1,3), ”pelkään, että en saa ystäviä ja jään yksin” (keskiarvo 1,5) ja ”yhteistyökorkeakoulutarjonta ei miellytä minua” (keskiarvo 1,5).

Kuvio 20. Syyt kiinnostuksen uupumiselle ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan keskiarvoina.

Opiskelijoilta kysyttiin myös avoimilla kysymyksillä, minkä asioiden tulisi olla toisin, jotta he lähtisivät opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Avoimia vastauksia saatiin opiskelijavaihtoon liittyen 36 ja harjoitteluun liittyen 32. Molempiin liittyen opiskelijat vastasivat eniten omaan elämäntilanteeseen liittyviä seikkoja, kuten parisuhde, perhe, lemmikit tai että opinnot ovat loppuvaiheessa tai töistä ei saa tarpeeksi vapaata:

Avopuolisoa ja koira tulisi mahdollisesti liian kova ikävä.

Jos ei olisi lapsia, niin voisin lähteä.

Elämäntilanne. Kahdesta vuokra-asunnosta ei pysty maksamaan ja työt tuskin jatkuisivat vaihdon jälkeen.

Muita asioita, joiden tulisi olla toisin, jotta opiskelijat lähtisivät opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun, olivat koulun antamaan tiedotukseen ja kannustamiseen liittyvät asiat sekä vaihtoonlähtöprosessi:

Enemmän tukemista vaihtoa varten. Nykyään vaihtohommaan törmää ainoastaan jos kysyy tai etsii itse internetistä, mielestäni opiskelijoille pitäisi tyrkyttää tietoa vaihdosta.

Toivoisin huomattavasti parempaa informaatiota tästä mahdollisuudesta. Ja laajempaa yhteistyö verkostoa! Lisäksi toivoisin että opettajat ymmärtäisi hyödyt paremmin eivätkä torppaisi ideoita samantien, myös joustavuutta kurssien toteuttamisessa ja kannustusta. Vaikka työharjoittelu ulkomailla ei vastuu opettajan mielistä olisi "hyödyllistä" voi se kuitenkin oppilaalle olla hyvä kokemus ja eduksi työnhaussa. Harmi että oma vastuu opettajani on erittäin vastaan ulkomaanharjoittelua, me kun emme hänen mielestään hyödy siitä mitenkään.

Lisäksi vastauksissa mainittiin epäily omiin taitoihin, kuten kielitaitoon, ja uskalluksen puute:

Luotto omaan kielitaitoon, rohkeus lähteä, joku tuttu henkilö mukana ulkomailla.

Ensin tulee mieleeni, että joku hyvä kaveri tulisi saada mukaan opiskeluvaihtoon ulkomaille.

Rohkeutta ja itsevarmuutta omiin taitoihin.

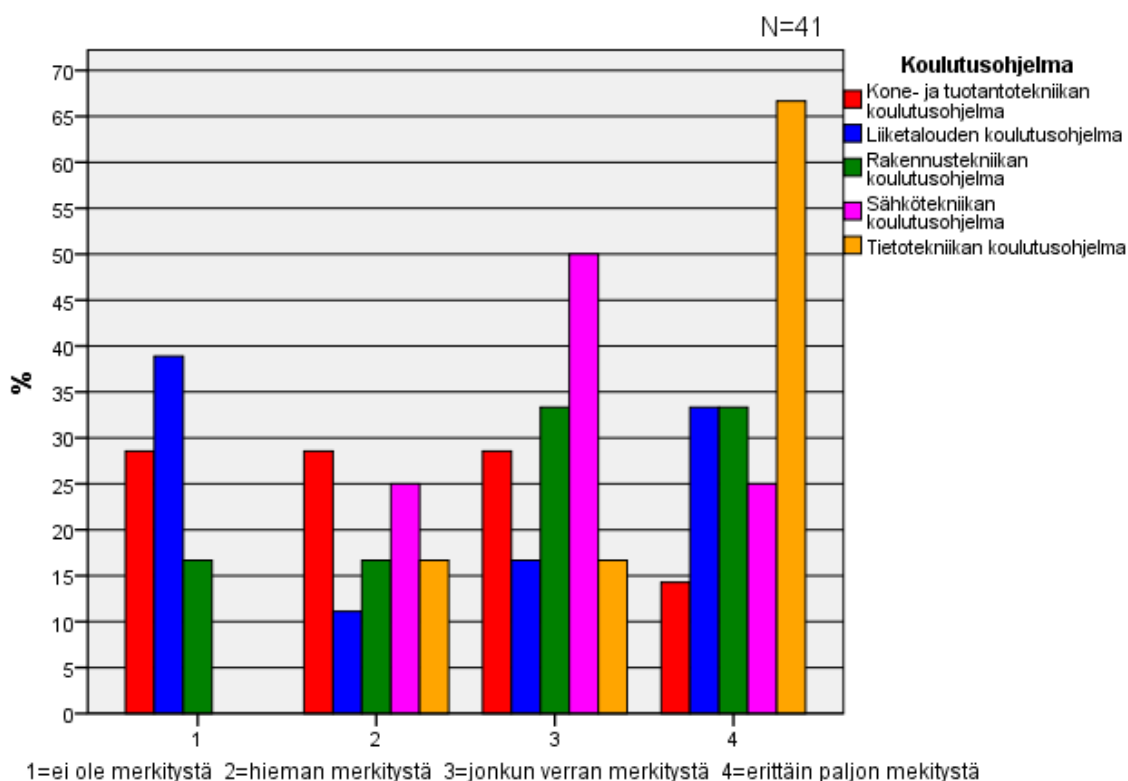
Muutama vastaaja ei ollut ollenkaan kiinnostunut opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun lähtemisestä, koska siitä ei heidän mielestään ole hyötyä tulevaa uraa ajatellen tai se ei muusta syystä ole kiinnostava asia. Parissa vastauksessa mainittiin, että terveydentilan tulisi olla toinen, jotta opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtö olisi mahdollista.

En lähtisi koska oikeusala muualla on niin erilaista.

Minua ei ole koskaan kiinnostanut työskennellä tai asua ulkomailla. Koen että saan hyvät mahdollisuudet tulevalle uralleni ihan koti Suomessa. Kielitaito olisi ainut hyvä syy lähteä, mutta ei tarpeeksi hyvä että olisin lähdössä.

Asiat, joihin koulu voi vaikuttaa

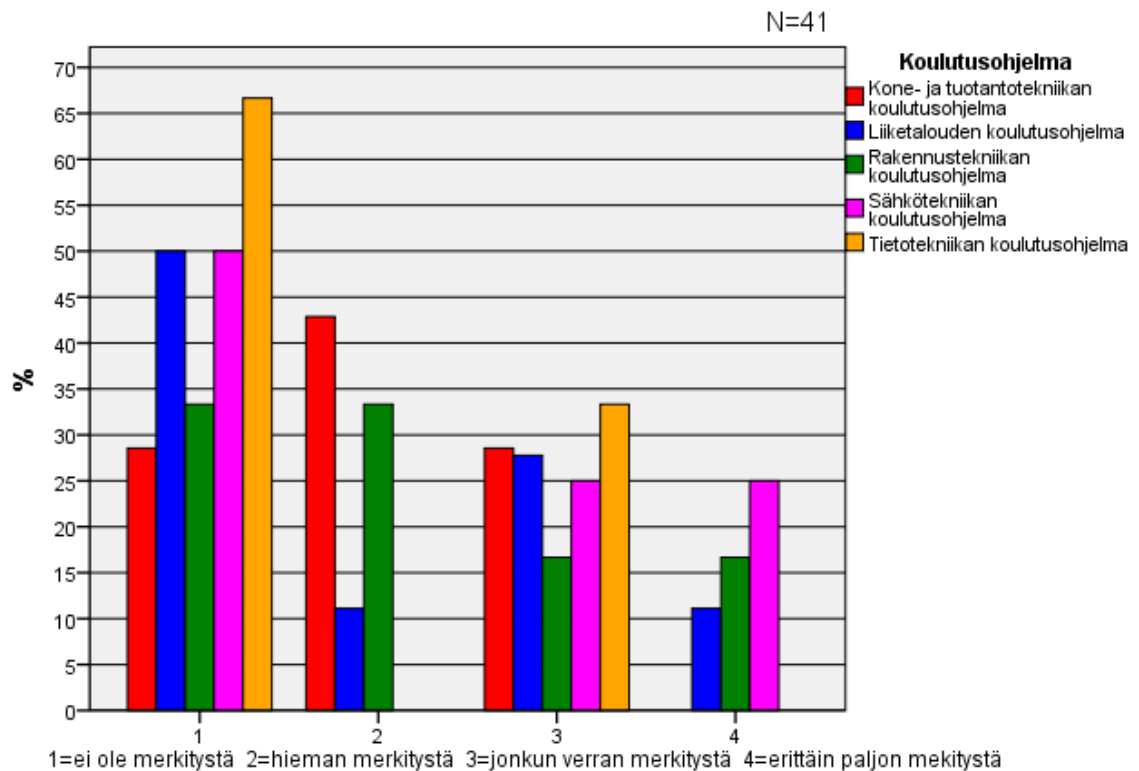
Tässä osiossa tarkastellaan koulutusohjelmakohtaisesti kolmea keskiarvoltaan suurinta tekijää, jotka ovat syynä opiskelijoiden kiinnostuksen puutteelle ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan, ja joihin koulu voi vaikuttaa. ”En halua opintojen pitkittyvän” -väite sai keskiarvokseen 2,7 opiskelijoiden vastauksista eli sillä on jonkin verran merkitystä siihen, miksi osa opiskelijoista ei ole kiinnostunut lähtemään opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Tietotekniikan opiskelijoista suurin osa (83,4 %) on sitä mieltä, että opintojen pitkittymisellä on erittäin paljon merkitystä tai jonkin verran merkitystä siihen, että opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun lähtö ulkomaille ei kiinnosta (kuvio 21). Muista koulutusohjelmista melkein yhtä suuri osuus on samaa mieltä asiasta. Kone- ja tuotantotekniikan opiskelijat pitävät opintojen pitkittymistä muita vähemmän merkittävänä syynä, vaikka heistäkin yli puolet (60,0 %) on vastannut sillä olevan erittäin paljon merkitystä tai jonkin verran merkitystä siihen, ettei opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun lähteminen kiinnosta.

Kuvio 21. En halua opintojen pitkittyvän verrattuna koulutusohjelmien kesken.

”Minulla ei ole riittävästi kielitaitoa” sai opiskelijoiden vastauksista laskettuna keskiarvoksi 2,0 eli sillä on hieman merkitystä opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähdön kiinnostuksen puutteelle. Sähkötekniikan opiskelijoista puolet (50,0 %) pitää tätä jonkin verran merkityksellisenä tai erittäin merkityksellisenä syynä kiinnostuksen puuttumiselle opiskelijavaihtoa tai harjoittelua kohtaan (kuviot 22). Toisaalta taas puolet (50,0 %) sähkötekniikan opiskelijoista ei pidä kielitaidon riittämättömyyttä ollenkaan merkityksellisenä syynä. Myös liiketalouden opiskelijoista puolet (50,0 %) ovat vastanneet, ettei oman kielitaidon riittämättömyydellä ole merkitystä ulkomaan opiskelijavaihdosta ja harjoittelusta kiinnostumiseen. Heistä lähes kaksi viidesosaa (38,9 %) pitää oman kielitaidon riittämättömyyttä erittäin merkityksellisenä tai jonkin verran merkityksellisenä syynä kiinnostuksen puuttumiselle. Vähiten merkityksellisenä asiana kiinnostuksen puuttumiselle kielitaidon riittämättömyyttä pitävät kone- ja tuotantotekniikan opiskelijat: heistä 71,5 % pitää kielitaidon riittämättömyyttä

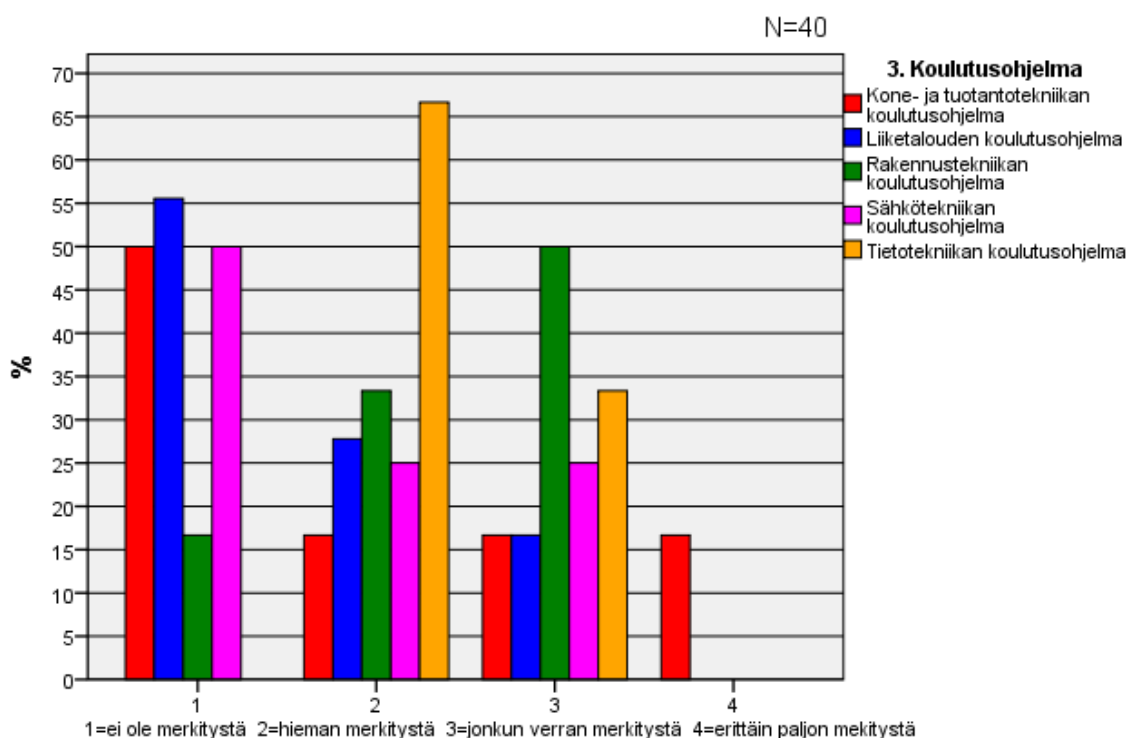
hieman merkityksellisenä syynä tai ei ollenkaan merkityksellisenä syynä kiinnostuksen puuttumiselle ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan.

Kuvio 22. Minulla ei ole riittävästi kielitaitoa verrattuna koulutusohjelmien kesken.

”Ulkomaille opiskeluvaihtoon- ja työharjoitteluunlähtöprosessi on monimutkainen” on keskiarvoltaan (1,9) kolmanneksi suurin syy (johon koulu voi vaikuttaa) siihen, miksi osa opiskelijoista ei ole kiinnostunut lähtemään ulkomaille opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun. Rakennustekniikan opiskelijoista puolet (50,0 %) pitää prosessin monimutkaisuutta jonkin verran merkityksellisenä syynä siihen, että heillä ei ole kiinnostusta lähteä ulkomaille opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun (kuviokuva 23). Kone- ja tuotantotekniikan opiskelijoista kolmasosa (33,4 %) on sitä mieltä, että prosessin monimutkaisuudella on erittäin paljon tai jonkin verran merkitystä. Kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelma on ainoa koulutusohjelma, josta osa opiskelijoista (16,7 %) pitää prosessin monimutkaisuutta erittäin merkityksellisenä syynä siihen, että opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun

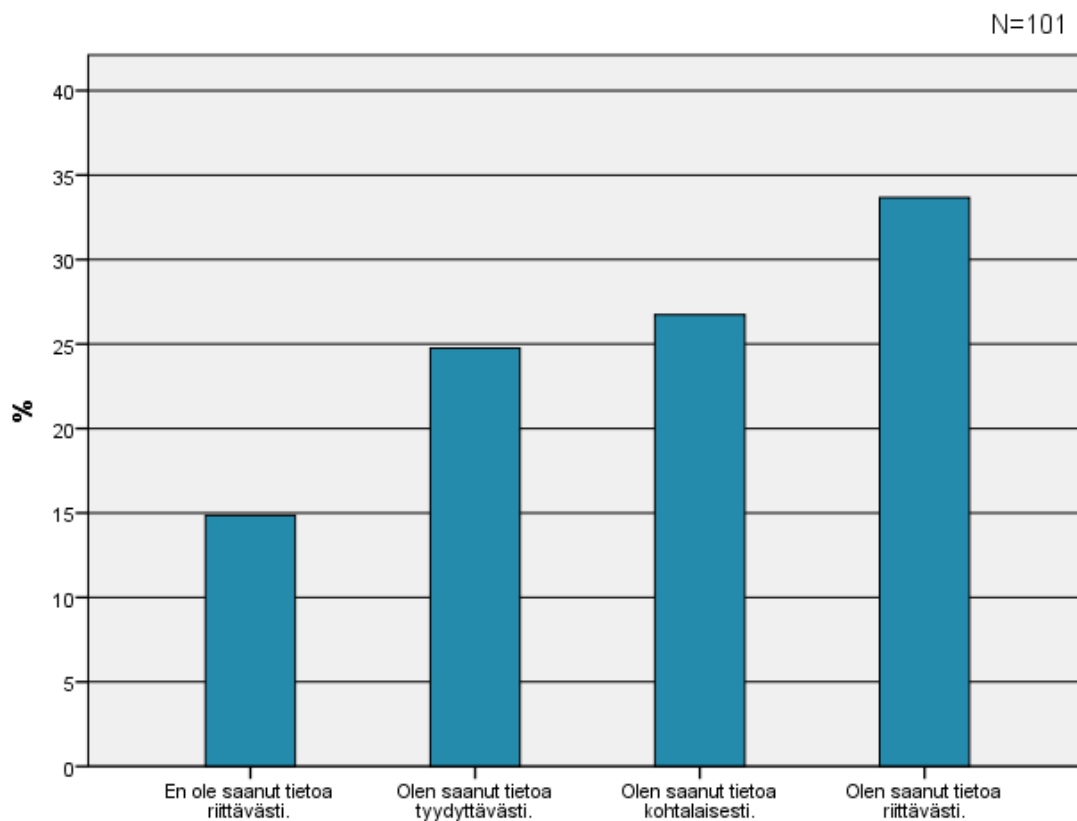
lähteminen ei kiinnosta. Liiketalouden opiskelijat eivät pidä opiskelijavaihtoon- tai harjoitteluunlähtöprosessin monimutkaisuutta kovin merkityksellisenä syynä siihen, että eivät lähtisi opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Heistä 83,4 % on sitä mieltä, että prosessin monimutkaisuudella on hieman merkitystä tai ei ollenkaan merkitystä kiinnostuksen puuttumiselle ulkomaan opiskelijavaihtoa tai harjoittelua kohtaan.

Kuvio 23. Ulkomaille opiskeluvaihtoon- ja työharjoitteluunlähtöprosessi on monimutkainen verrattuna koulutusohjelmien kesken.

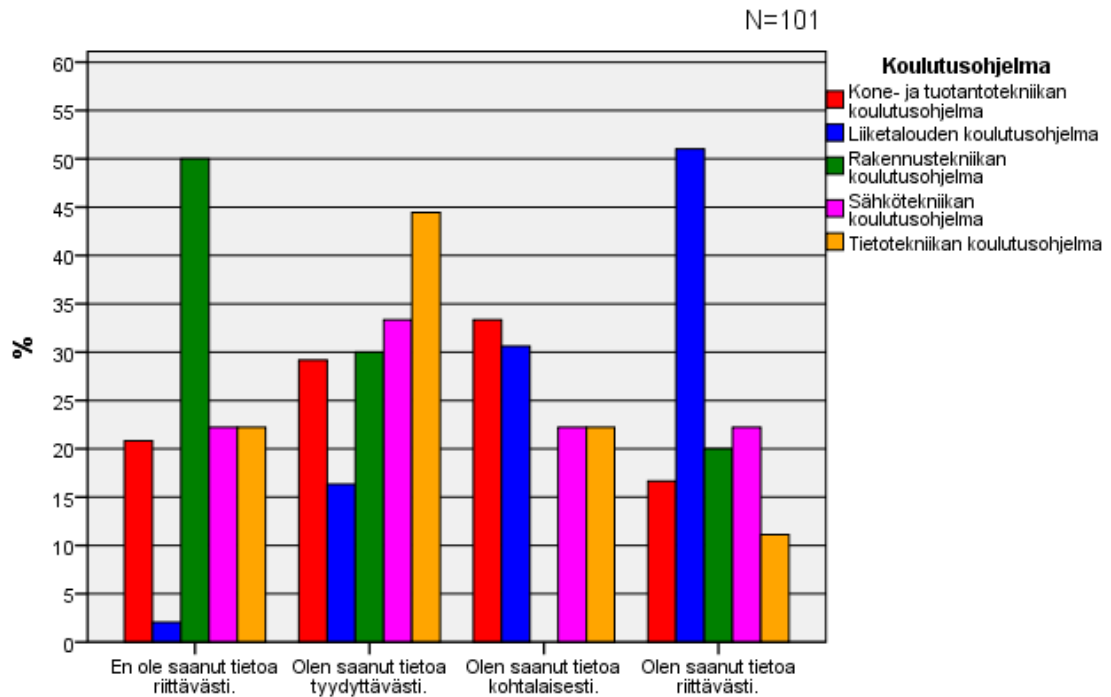
7.5 Koulun tiedotus ja kannustus ulkomaan opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun liittyen

Noin kolmasosa (33,7 %) vastaajista (N = 101) on sitä mieltä, että he ovat saaneet riittävästi tietoa opiskelijavaihdosta (kuvio 24). Riittämättömänä tiedonsaantia pitää 14,9 % vastaajista.

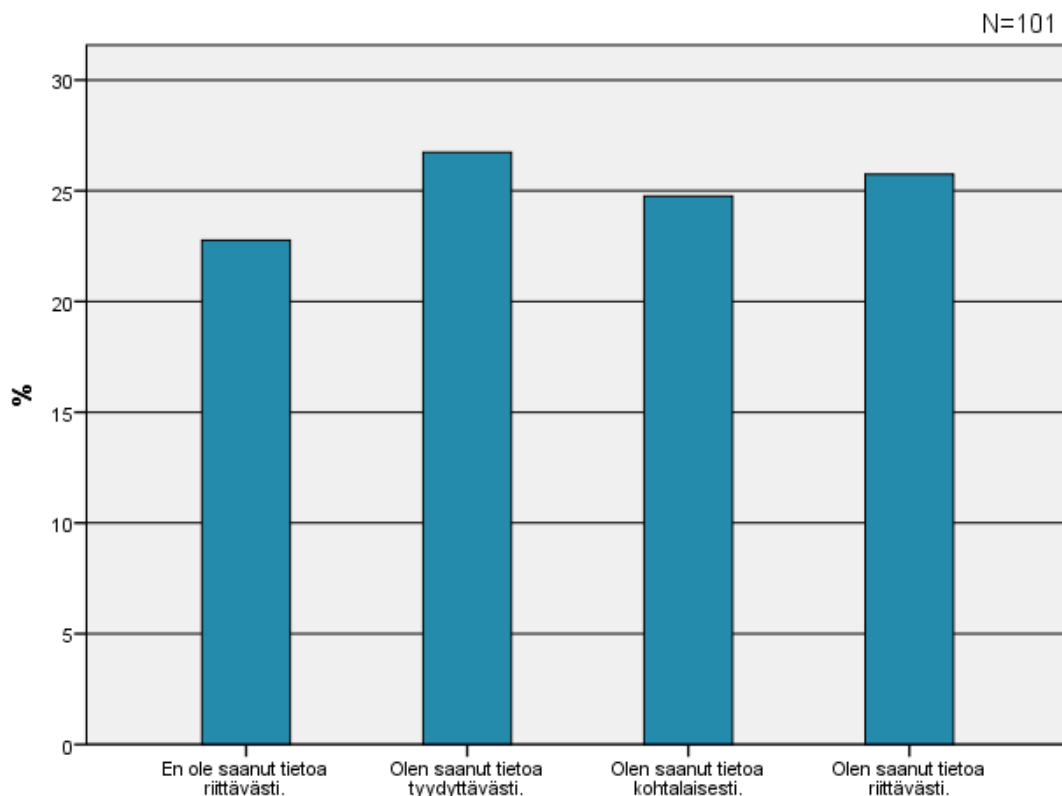
Kuvio 24. Opiskelijoiden tyytyväisyys koulun antamaan tiedotukseen opiskelijavaihtoon liittyen.

Koulutusohjelmista selvästi tyytyväisimpiä koulun antamaan tiedotukseen opiskelijavaihdosta ovat liiketalouden koulutusohjelman opiskelijat (kuvio 25). Heistä noin neljä viidestä (81,6 %) on sitä mieltä, että tietoa on saatu riittävästi tai tietoa on saatu kohtalaisesti. Rakennustekniikan koulutusohjelman opiskelijoista neljä viidesosaa (80,0 %) on päinvastoin sitä mieltä, että tietoa ei ole saatu riittävästi tai tietoa on saatu tyydyttävästi. Tietotekniikan opiskelijat ovat myös melko tyytymättömiä saamaansa tiedotukseen opiskelijavaihdosta: heistä kaksi kolmasosaa (66,6 %) pitää tiedonsaantia tyydyttävänä tai ei ole mielestään saanut ollenkaan tietoa.

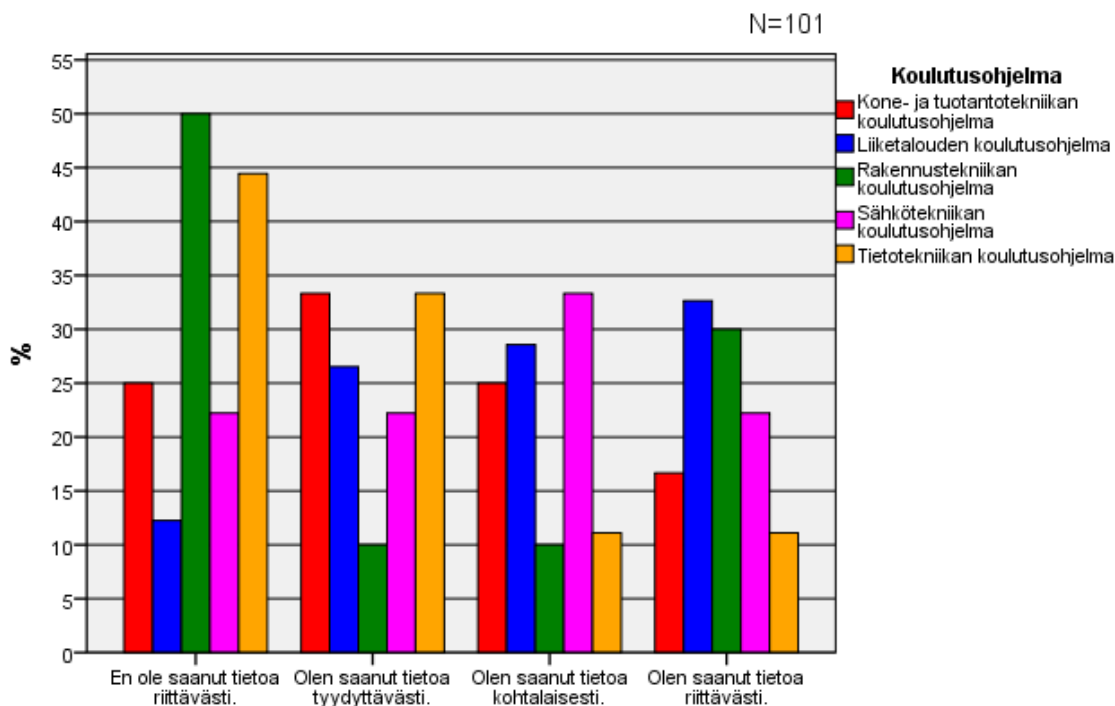
Kuvio 25. Opiskelijoiden tyytyväisyys koulun antamaan tiedotukseen opiskeluvaihtoon liittyen eri koulutusohjelmien mukaan.

Vastaajien tyytyväisyys ulkomaan harjoittelun tiedotukseen on jakautunut melko tasaisesti eri vastausvaihtoehtojen kesken (kuvio 26). Riittävästi tietoa kokee saaneensa noin neljäsosa (25,7 %) vastaajista. Vastaajista 22,8 % on sitä mieltä, että ei ole saanut tietoa riittävästi.

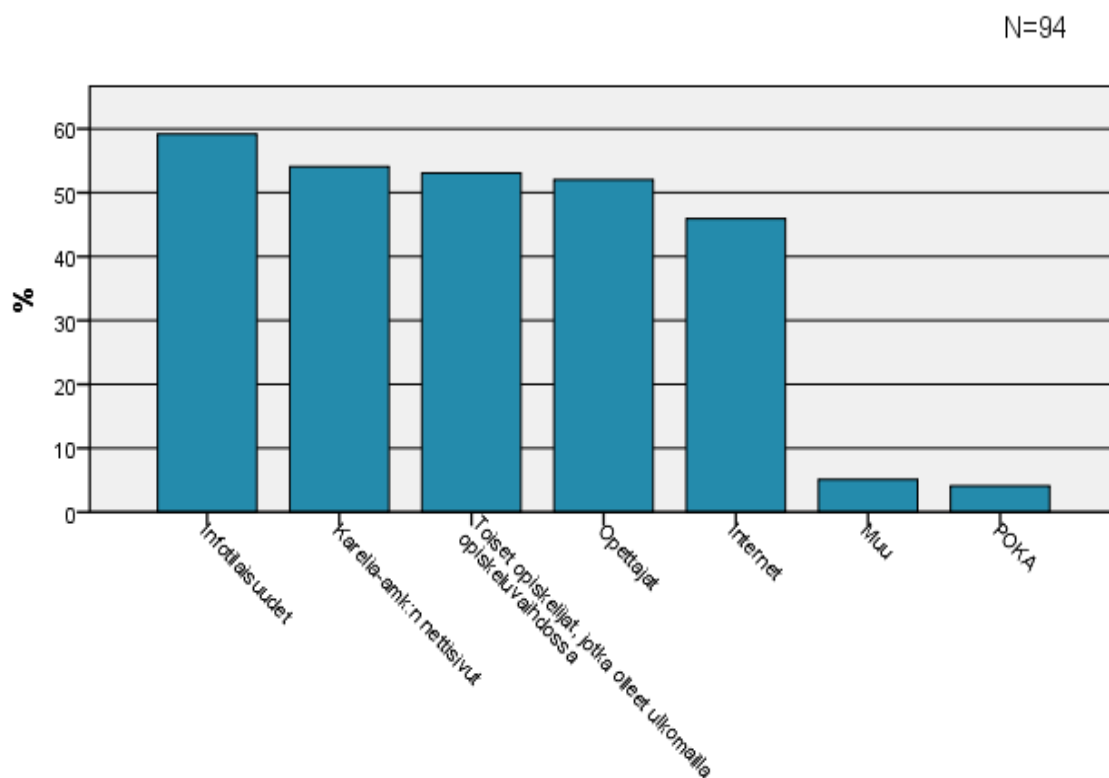
Kuvio 26. Opiskelijoiden tyytyväisyys koulun antamaan tiedotukseen ulkomaan työharjoitteluun liittyen.

Myös ulkomaan työharjoittelun tiedotukseen ovat tyytyväisimpiä liiketalouden opiskelijat (kuvio 27). Heistä 61,3 % kokee saaneensa tietoa ulkomaan harjoittelusta riittävästi tai kohtalaisesti. Myös sähkötekniikan opiskelijoista hieman yli puolet (55,5 %) kokee saaneensa tietoa riittävästi tai kohtalaisesti. Muissa koulutusohjelmissä ollaan tyytymättömämpiä ulkomaan harjoittelun tiedotukseen. Muissa koulutusohjelmissä yli puolet on sitä mieltä, että tietoa ei ole saatu riittävästi tai sitä on saatu tyydyttävästi. Tietotekniikan opiskelijat ovat tyytymättömimpiä tiedotukseen ulkomaan harjoitteluun liittyen. Heistä 77,7 % pitää tiedonsaantia tyydyttävänä tai ei ole saanut tietoa riittävästi.

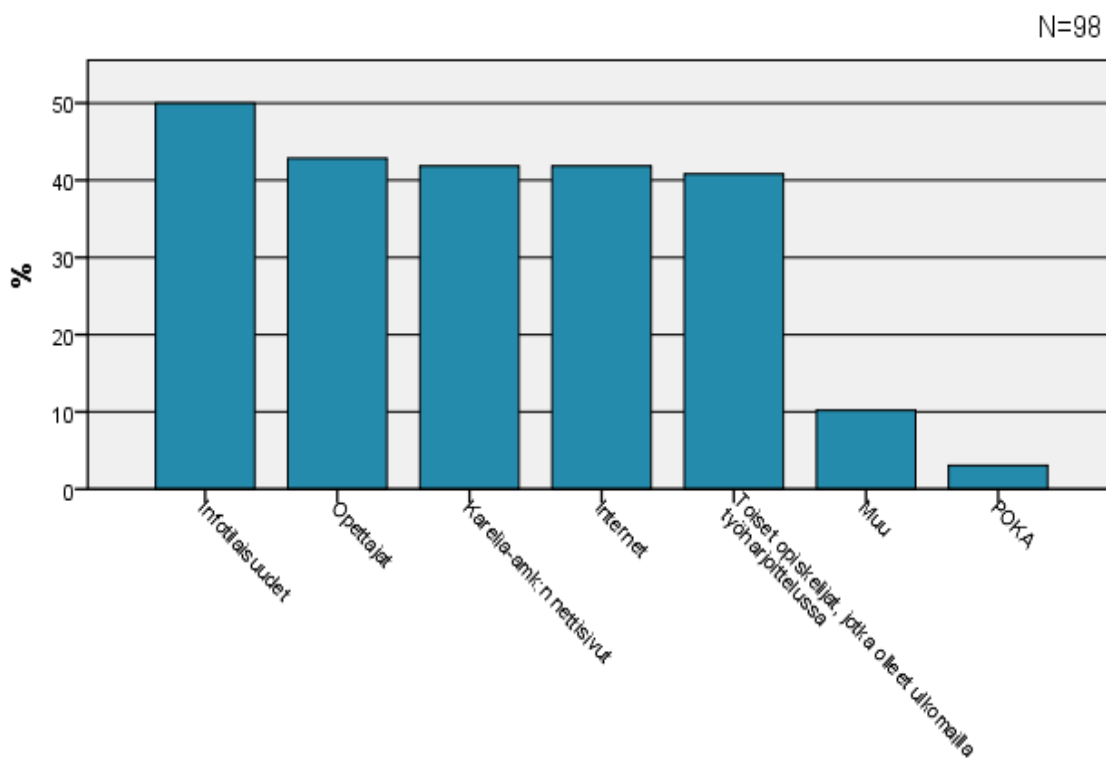
Kuvio 27. Opiskelijoiden tyytyväisyys koulun antamaan tiedotukseen ulkomaan työharjoitteluun liittyen eri koulutusohjelmien mukaan.

Kyselyssä selvitettiin myös keneltä tai mitä kautta opiskelijat ovat saaneet tietoa opiskelijavaihdosta ja harjoittelusta ulkomailla. Kysymykset olivat monivalintakysymyksiä eli jokainen opiskelija sai vastata useamman vastausvaihtoehdon. Kyselyyn vastanneet opiskelijat (N = 94) ovat saaneet tietoa opiskelijavaihdosta melko tasaisesti eri lähteistä, kuitenkin eniten infotilaisuuksista (59,2 %) (kuvio 28). Hieman yli puolet vastanneista on saanut tietoa opiskelijavaihdosta Karelia-ammattikorkeakoulun nettisivuilta (54,1 %), toisilta vaihdossa olleilta opiskelijoilta (53,1 %) sekä opettajilta (52,0 %). Hieman vajaa puolet vastanneista ovat saaneet tietoa Internetin kautta. Vain pieni osa opiskelijoista (4,1 %) on saanut tietoa Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijakunta POKA:sta. Opiskelijoista 5,1 % vastasi ”muu” -kohtaan. Näissä vastauksissa tiedonlähteenä kerrottiin olevan tiedotus sähköpostilla tai kansainvälisyyskoordinaattorin tiedotus.

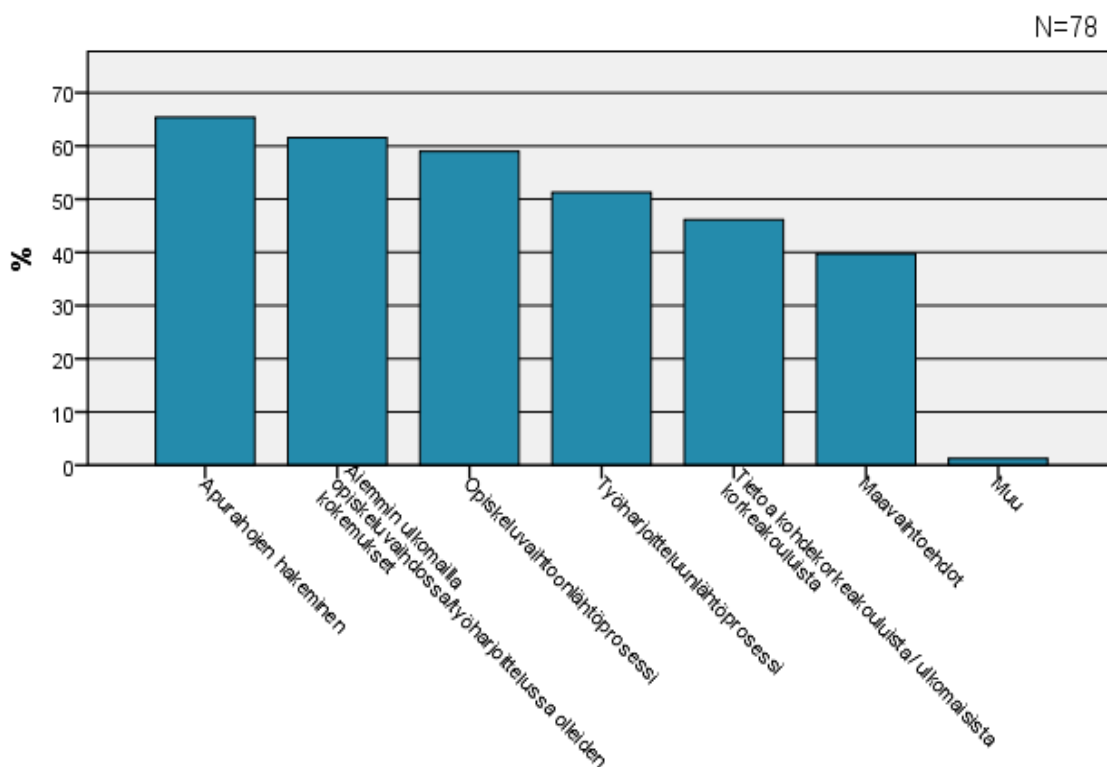
Kuvio 28. Opiskelijoiden tiedonsaantikanavat opiskelijavaihtoon liittyen.

Myös ulkomaan harjoittelusta opiskelijat (N = 98) ovat saaneet eniten tietoa infotilaisuuksien kautta (50,0 %) (kuviokuva 29). Hieman yli kaksi viidesosaa on saanut tietoa harjoittelusta ulkomailla opettajilta (42,9 %), Karelia-ammattikorkeakoulun nettisivuilta (41,8 %), Internetin kautta (41,8 %) sekä toisilta ulkomailla harjoittelussa olleilta opiskelijoilta (40,8 %). POKA:n kautta tietoa ovat saaneet 3,1 % vastanneista. ”Muu” -vastauksia antoi 10,2 % vastanneista. Niissä tuotiin esille sähköpostitiedotus, ilmoitustaulut, kansainvälisyyskoordinaattorit ja omat kontaktit ulkomailla.

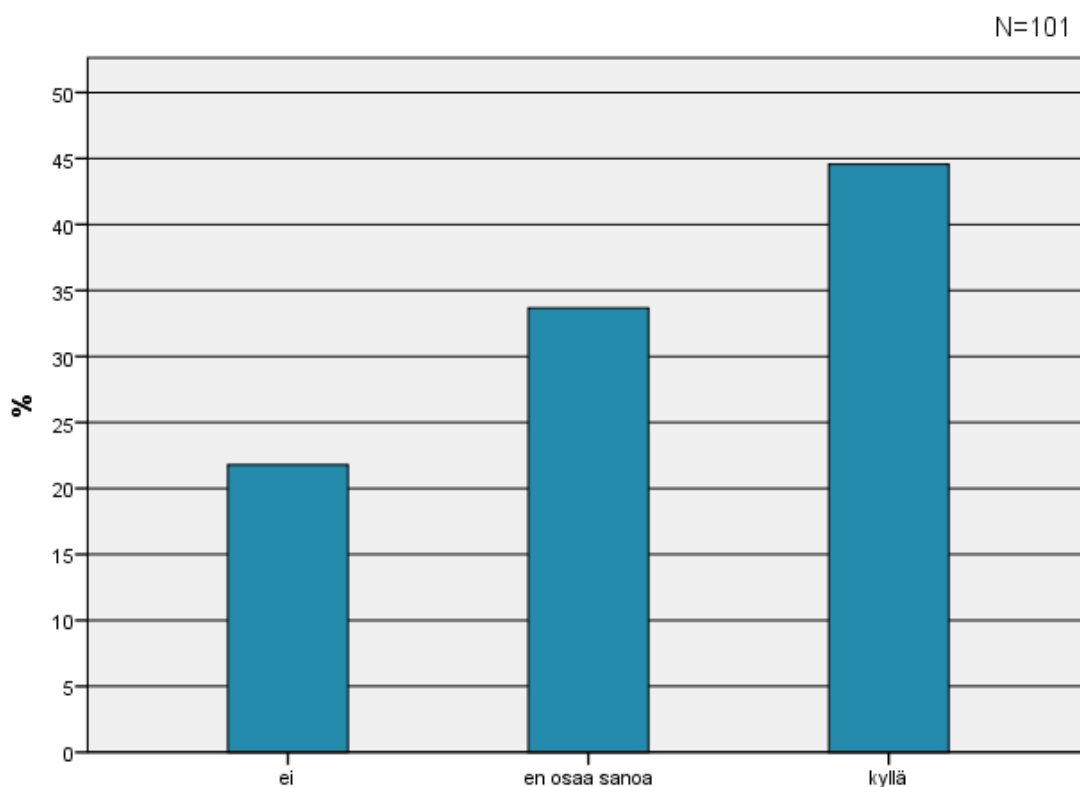
Kuvio 29. Opiskelijoiden tiedonsaantikanavat ulkomaan työharjoitteluun liittyen.

Opiskelijoilta kartoitettiin monivalintakysymyksellä, mistä asioista he olisivat kaivanneet tai haluaisivat lisätietoa opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun ulkomailla liittyen (kuvio 30). Opiskelijat kaipaivat eniten lisätietoa apurahojen hakemiseen (65,4 %) liittyen. Noin kolme viidestä haluaisi lisätietoa aiemmin ulkomailla opiskelijavaihdossa tai työharjoittelussa olleiden kokemuksista (61,5 %) sekä opiskelijavaihtoonlähtöprosessista (59,0 %). Vähiten kaivataan lisätietoa maavaihtoehtoista, mutta niistä lisätietoa kaippaa kuitenkin 39,7 %. ”Muu” -kohdassa yksi opiskelija (1,3 %) olisi halunnut lisätietoa opiskelijavaihdon ja työharjoittelun vaikutuksesta työllisyyteen.

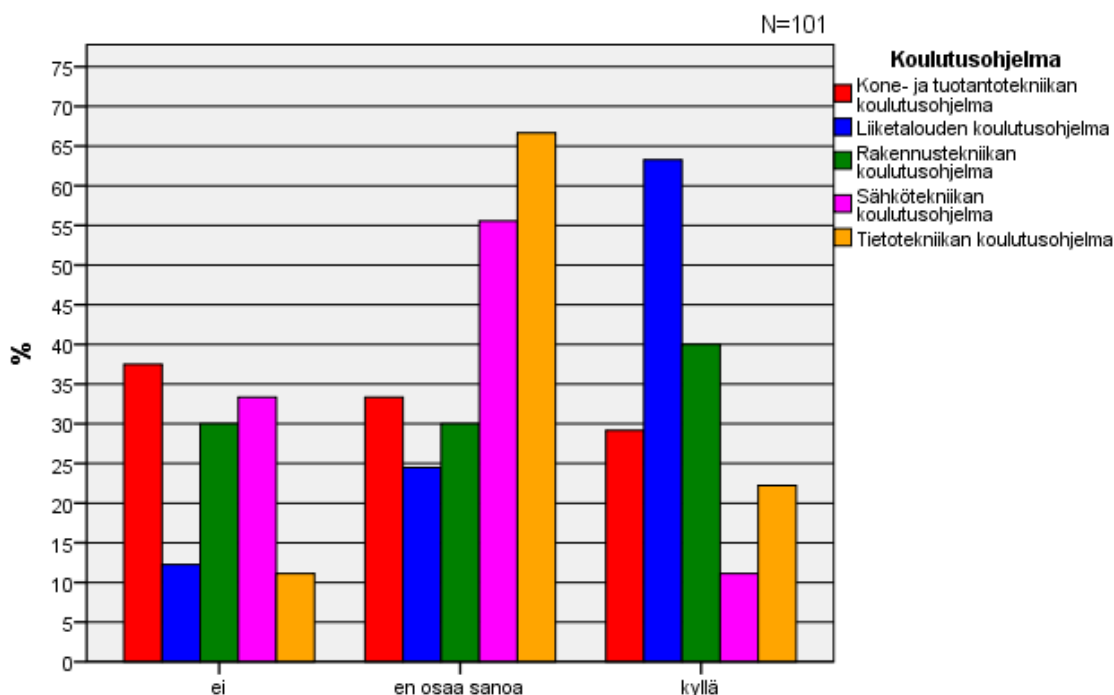
Kuvio 30. Asiat, joista opiskelijat olisivat kaivanneet tai haluaisivat lisätietoa ulkomaan opiskeluvaihtoon tai työharjoitteluun liittyen.

Opiskelijoilta kysyttiin, tuntevatko he saavansa opettajilta kannustusta opiskeluvaihtoon ja harjoitteluun lähtemisessä (kuvio 31). Vastaajista (N = 101) 44,6 % tuntee saavansa kannustusta opettajilta ja 21,8 % vastaajista taas ei koe saavansa kannustusta opettajilta ulkomaille opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun lähtemisessä. Noin kolmasosa (33,7 %) ei osaa sanoa, saavatko kannustusta vai eivät.

Kuvio 31. Opiskelijoiden kokemus siitä, saavatko he opettajilta kannustusta ulkomaan opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemisessä.

Koulutusohjelmista liiketalouden opiskelijat tuntevat saavansa eniten kannustusta opettajilta opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemisessä (kuvio 32). Heistä 63,3 % tuntee saavansa kannustusta opettajilta. Opiskelijoita, jotka eivät tunne saavansa kannustusta opettajilta ulkomaille opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemisessä, on eniten kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelmassa (37,5 %) ja sähkötekniikan koulutusohjelmassa (33,3 %). Sähkötekniikan opiskelijoista 11,1 % tuntee saavansa kannustusta opettajilta, mikä on koulutusohjelmista vähäisin osuus.

Kuvio 32. Opiskelijoiden kokemus siitä, saavatko he opettajilta kannustusta ulkomaan opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähtemisessä verrattuna koulutusohjelmien kesken.

7.6 Opiskelijoiden kommentteja opiskelijavaihdosta ja harjoittelusta

Kyselyn lopussa vastaajilla oli mahdollisuus antaa avoimia kommentteja opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun liittyen. Kommentteja saatiin yhteensä 21. Kommentteja saatiin kaikista muista tutkimukseen kuuluvista koulutusohjelmista paitsi sähkötekniikan koulutusohjelmasta. Eniten kommentteja antoivat liiketalouden opiskelijat; heiltä kommentteja saatiin yhteensä 13. Avoimissa kommenteissa nousi esiin positiivinen suhtautuminen opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun. Suurin osa vastauksista liittyi siihen, että opiskelijat pitävät opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kiinnostavana ja hyvänä asiana, osa vastanneista kertoi olevansa lähdössä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille ja muutamaa vastaajaa harmitti, että ei tullut lähdettyä ulkomaille opiskelemaan tai harjoitteluun. Osa vastaajista olisi kiinnostunut lähtemään, mutta ei ole varma uskaltaako. Muutamassa vastauksessa kommentoitiin

negatiivisesti koulun antamaa tiedotusta, opiskelijavaihtoon- tai harjoitteluunlähtöprosessia sekä kohdemaavaihtoehtoja. Kaksi vastaajaa toi vastauksessaan selkeästi ilmi, että opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähteminen ei kiinnosta ollenkaan, koska siitä ei heidän mielestään ole hyötyä. Kaksi vastaajista oli jo ollut opiskelijavaihdossa ja suosittelee sitä muillekin opiskelijoille.

8 Tulosten yhteenveto

Tällä tutkimuksella oli tavoitteena selvittää, mitkä asiat koetaan Karelia-ammattikorkeakoulun liiketalouden, kone- ja tuotantotekniikan, rakennustekniikan, sähkötekniikan ja tietotekniikan koulutusohjelmissa kansainvälisen liikkuvuuden esteiksi. Lisäksi selvitettiin, mitkä asiat ovat merkityksellisimpiä opiskelijavaihdon ja harjoittelun kiinnostavuuteen liittyen. Tutkimuksessa haluttiin kartoittaa myös opiskelijoiden mielipiteitä koulun antamasta tiedotuksesta kansainväliseen liikkuvuuteen liittyen sekä kannustuksesta ulkomaille lähtemiseen. Tutkimuksessa haluttiin lisäksi selvittää, mistä asioista opiskelijat kaipaisivat lisätietoa ja minkä asioiden tulisi olla toisin, jotta he voisivat lähteä ulkomaille opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun. Asiaa tutkittiin opiskelijoille lähetetyn sähköisen kyselylomakkeen avulla. Tutkimuksen mukaan opiskelijoiden suurimpia esteitä kansainväliselle liikkuvuudelle ovat huoli opintojen pitkittymisestä sekä opiskelijoiden omaan elämäntilanteeseen liittyvät esteet, kuten oma taloudellinen tai parisuhde. Vastaajista yli puolet (58,5 %) vastasi, että ”en halua opintojen pitkittyvän” -väittämällä on erittäin paljon merkitystä tai jonkun verran merkitystä siihen, että he eivät halua lähteä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Vastanneista 58,6 % piti väitettä ”minulla ei olisi varaa maksaa vuokraa nykyisestä asunnostani sekä lisäksi ulkomaan asunnosta” erittäin merkityksellisenä tai jonkun verran merkityksellisenä syynä. Omaa taloudellista

tilannetta piti jonkin verran merkityksellisenä tai erittäin merkityksellisenä kiinnostuksen uupumiseen lähes kolmasosa (32,5 %) vastanneista.

Tutkimustuloksissa haluttiin nostaa esille myös sellaisia kansainvälisen liikkuvuuden esteitä, joihin koulu pystyy vaikuttamaan. Tällaisia suurimpia esteitä opiskelijoille olivat edellä mainittu huoli opintojen pitkittymisestä, kielitaidon riittämättömyys sekä ulkomaille opiskeluvaihtoon- ja työharjoitteluunlähtöprosessin monimutkaisuus. Vastaaajista 36,6 % piti kielitaidon riittämättömyyttä erittäin merkityksellisenä tai jonkin verran merkityksellisenä syynä kiinnostuksen puuttumiselle kansainvälistä liikkuvuutta kohtaan. Jonkun verran tai erittäin merkityksellisenä ulkomaille opiskeluvaihtoon- ja työharjoitteluunlähtöprosessin monimutkaisuutta piti 30,0 % vastaajista.

Tutkimuksessa selvisi, että vastaaajista lähes puolet (47,1 %) ei ole kiinnostunut lähtemään ulkomaille opiskelijavaihtoon eikä harjoitteluun. Opiskelijavaihdosta (13,5 %) ja harjoittelusta (11,5 %) kiinnostuneiden määrissä ei ole suurta eroa. Molempiin on ajatellut lähteä 11,5 prosenttia vastanneista opiskelijoista. Pieni osa vastaaajista (2,9 %) on hakenut opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun, mutta ei ole päässyt. Merkityksellisimpinä asioina opiskelijavaihdon kiinnostavuuteen liittyen pidettiin kielitaidon parantamista (92,3 %), vuorovaikutustaitoja (85,9 %), oman osaamisen monipuolistamista (85,8 %) sekä opiskelijavaihdon hyötyä työuralle (79,3 %). Harjoittelun kiinnostavuuteen liittyen merkityksellisimpinä asioina pidettiin melko samoja asioita kuin opiskelijavaihdon kiinnostavuuteen liittyen: kielitaidon parantamista (93,3 %), ulkomaan harjoittelun hyötyä työuralle (84,7 %), omien ammatillisten taitojen syventämistä (81,1 %) ja vuorovaikutustaitoja (82,7 %).

Suurin osa opiskelijoista haluaisi lähteä opiskelijavaihtoon ulkomaille opintojen kolmantena (58,5 %) tai neljäntenä vuotena (36,9 %). Myös ulkomaan harjoitteluun halutaan mieluiten kolmantena (56,7 %) tai neljäntenä vuotena (38,3 %). Sopivin ajanjakso opiskelijavaihdolle tai harjoittelulle oli vastanneiden mukaan kolme kuukautta (30,7 %) tai puoli vuotta (29,3 %). Kiinnostavimmat kohdemaat olivat opiskelijoiden mielestä Saksa, Iso-Britannia, Yhdysvallat,

Ruotsi ja Espanja. Opiskelijat halusivat kyseisiin maihin muun muassa siksi, koska haluavat opiskella maassa puhuttavaa kieltä (71,2 %), koska ilmasto on miellyttävä (56,2 %) ja koska kyseisessä maassa on hyvät mahdollisuudet myös lomailulle (49,3 %).

Koulun tiedotusta opiskelijavaihtoon liittyen pitää riittävänä tai kohtalaisena noin kolme viidesosaa (60,4 %) opiskelijoista. Liiketalouden opiskelijat ovat tyytyväisimpiä koulun tiedotukseen opiskelijavaihdosta: heistä 81,6 % pitää tiedotusta riittävänä tai kohtalaisena. Rakennustekniikan opiskelijat ovat tyytymättömmimpiä tiedotukseen, ja heistä 80,0 % pitää tiedotusta tyydyttävänä tai riittämättömänä. Muiden tekniikan koulutusohjelmien välillä ei ole suuria eroja: niidenkin tyytyväisyys painottuu enemmän tiedotuksen riittämättömyyden puolelle. Ulkomaan harjoitteluun liittyvää tiedotusta pitää riittävänä tai kohtalaisena noin puolet (50,5 %) vastanneista. Myös harjoittelun tiedotukseen ovat tyytyväisimpiä liiketalouden opiskelijat: heistä 61,3 % pitää tiedotusta harjoitteluun liittyen riittävänä tai kohtalaisena. Sähkötekniikan opiskelijat ovat myös melko tyytyväisiä tiedotukseen harjoitteluun liittyen, sillä heistä 55,5 pitää sitä riittävänä tai kohtalaisena. Tietotekniikan opiskelijat osoittautuivat tyytymättömmimmiksi: heistä 77,7 % on sitä mieltä, että tiedotus harjoitteluun liittyen on tyydyttävää tai riittämätöntä. Muissa tekniikan koulutusohjelmissa tyytyväisyys tiedotukseen painottuu enemmän riittämättömyyden puolelle.

Opiskelijat olisivat kaivanneet tai haluaisivat lisätietoa etenkin apurahojen hakemisesta (65,4 %), aiemmin ulkomailla opiskelijavaihdossa/harjoittelussa olleiden kokemuksista (61,5 %) sekä opiskeluvaihtoon- (59,0 %) ja harjoitteluunlähtöprosessista (51,3 %).

Vastanneista kannustusta tuntee opettajilta saavansa 44,6 %, ja 21,8 % ei koe saavansa kannustusta. Noin kolmasosa (33,7 %) vastasi ”en osaa sanoa”. Eniten kannustusta kokee saavansa liiketalouden opiskelijat: heistä 63,3 % tuntee saavansa kannustusta. Sähkötekniikan opiskelijoista harva kokee saavansa kannustusta: heistä 11,1 % kokee saavansa kannustusta ja 33,3 % ei koe saavansa kannustusta.

Opiskelijoille laaditun kyselyn lopussa kartoitettiin vielä avoimien kysymysten avulla, minkä asioiden tulisi olla toisin, jotta opiskelijat lähtisivät ulkomaille opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun sekä omia kommentteja opiskelijavaihtoon ja ulkomaan harjoitteluun liittyen. Avoimissa vastauksissa opiskelijat nostivat eniten esille omaan elämäntilanteeseen liittyviä asioita, joiden tulisi olla toisin, jotta voisivat lähteä ulkomaille opiskelemaan tai harjoitteluun. Näitä olivat esimerkiksi perhe, parisuhde, lemmikit tai oma opiskelu- tai työtilanne. Jotkut opiskelijat toivat vastauksissaan esille tyytymättömyytensä koulun tiedotukseen ja kannustukseen opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun liittyen. Osa toi esiin epäilyksensä omiin taitoihin, kuten kielitaitoon tai ammattitaitoon. Osa mietti, rohkenisiko lähteä ja ilmaisivat ainakin tarvitsevansa kaverin mukaan ulkomaille. Joillekin myös oma terveys oli esteenä lähtemiselle. Omissa kommentteissa keuhuttiin opiskelijavaihtoa hyväksi kokemukseksi ja suositeltiin sitä muille. Jotkut katuivat sitä, ettei tullut lähdettyä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun ulkomaille. Muutamia ei ole koskaan kiinnostanut opiskelu tai harjoittelu ulkomailla, koska ei koe siitä olevan hyötyä tai ei muuten vaan näe sitä järkevänä asiana.

9 Pohdinta

Tutkimuksen eettisyyden ja luotettavuuden tarkastelu

Tutkimuksessa eettisyys on huomioitu. Tutkimuksen tekemistä varten hankittiin tarvittava tutkimuslupa Karelia-ammattikorkeakoulun rehtorilta, ja koululta saamia opiskelijoiden sähköpostiosoitteita käytettiin ainoastaan tätä tutkimusta varten tehtävään kyselyyn. Kysely rakennettiin niin, että vastaajan henkilöllisyyttä on mahdoton vastauksista todeta. Tutkimustuloksissa on tuotu esille kaikki tutkimuksesta saadut tulokset sillä tavoin kuin ne tarpeellista ja järkevää esittää.

Tutkimus oli luotettava siltä osin, että tutkija otti tutkimusta tehdessään objektiivisen roolin. Tutkimukseen osallistuneet opiskelijat olivat ymmärtäneet kyselyn kysymykset oikein, eikä vastauksia analysoitaessa noussut esiin merkkejä väärinymmärryksistä. Kyselyssä oli kuitenkin sellaisia kohtia, joihin haluttiin vastauksia vain sellaisilta, jotka ovat kiinnostuneita opiskelijavaihdosta tai harjoittelusta ulkomailla, eikä siis sellaisilta, jotka eivät ole kiinnostuneita. Kyselyssä oli myös kohtia, joissa vastauksia haluttiin vain niiltä opiskelijoilta, jotka eivät ole kiinnostuneita opiskelusta tai harjoittelusta ulkomailla. Näissä kohdissa oli maininta asiasta, että voit siirtyä esimerkiksi kysymykseen numero 40, ja jättää vastaamatta seuraaviin kysymyksiin, jos vastasit tähän ”en ole kiinnostunut kummastakaan”. Vastauksia analysoitaessa kävi ilmi, että kaikki vastaajat eivät olleet huomanneet tätä. Todettakoon, että kyselyä laatiessa olisi tullut olla tarkempi, jotta väärinkäsityksiä ei olisi päässyt syntymään. Kyselyn rakennetta olisi tullut rakentaa yksinkertaisemmaksi virheiden välttämiseksi. Kyselyä testattiin muutamalla testivastaajalla, mutta silloin ei huomattu tätä väärinymmärryksen vaaraa. Voidaan todeta, että kysely ei ollut täysin validi eikä sen vuoksi reliabiliteetti ole kunnossa. Kuitenkin kyselyä hieman muokkaamalla voitaisiin kyselystä saada validi ja se voitaisiin toistaa tulevaisuudessa, ja sillä olisi silloin mahdollista saada samanlaisia vastauksia.

Aikaisemmin Karelia-ammattikorkeakoulussa liiketalouden ja tekniikan koulutusohjelmissa ei ole tutkittu kansainvälisen liikkuvuuden esteitä. Aikaisemmin on tutkittu opiskelijoiden näkökulmia ja kiinnostusta kansainvälisyyteen ja kansainväliseen liikkuvuuteen, mutta tutkimukset eroavat siinä määrin tästä tutkimuksesta, että tutkimustulosten tarkempi vertailu ei ole järkevää.

Oma pohdinta

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Karelia-ammattikorkeakoulun LITE-keskuksen eli liiketalouden, kone- ja tuotantotekniikan, rakennustekniikan, sähkötekniikan ja tietotekniikan opiskelijoiden esteitä kansainväliseen liikkuvuuteen sekä kartoittaa heidän mielenkiintoaan ulkomaan opiskelijavaihtoa ja harjoittelua kohtaan. Kaikista koulutusohjelmista saatiin vastauksia, mikä on

positiivista tutkimuksen kannalta. Kyselyn vastausprosentti jäi kuitenkin 11,7 prosenttiin, joka olisi voinut olla korkeampi. Tuloksia voidaan tämän vuoksi pitää suuntaa antavina.

Suurin osa vastanneista oli liiketalouden opiskelijoita, ja tekniikan koulutusohjelmista kone- ja tuotantotekniikan opiskelijat olivat seuraavaksi aktiivisimpia vastaajia. Näiden koulutusohjelmien vastaajamääriin olen tyytyväinen. Lisää vastauksia olisin kaivannut rakennus-, sähkö- ja tietotekniikan opiskelijoilta, sillä näiden koulutusohjelmien kohdalla vastaajien määrä jäi noin kymmeneen vastaajaan, jolloin vastausprosentti näissä koulutusohjelmissa jää alle 10 prosenttiin. Uskon, että kyselyn ajankohdalla on jonkun verran merkitystä tähän katoon, sillä kysely suoritettiin keväällä ennen opiskelujen päättymistä. Silloin opiskelijoita pyydetään vastaamaan moniin kyselyihin, joten voi olla, että kaikilla ei ole riittänyt motivaatio vastata tähän tutkimukseen.

Tuloksissa kävi ilmi, että suurimpia kansainvälisen liikkuvuuden esteitä opiskelijoille olivat henkilökohtaiset ja omaan elämäntilanteeseen liittyvät asiat. Näihin asioihin koulu ei kuitenkaan pysty vaikuttamaan. Suurimpana syynä kiinnostuksen puuttumiseen ulkomaan harjoittelua ja opiskelijavaihtoa kohtaan pidettiin kuitenkin sitä, että ei haluta opintojen pitkittyvän. Tämä on mielenkiintoinen havainto, johon myös koulu voi vaikuttaa. Karelia-ammattikorkeakoulun kielipoliittisen ohjelman mukaan opiskelijoita kannustetaan kansainväliseen liikkuvuuteen ja sen mukaan Karelia-ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmissa kuvataan opiskelijoiden kansainvälistymisen polku. Kielipoliittisessa ohjelmassa linjataan myös, että ulkomailla suoritettut opinnot ja harjoittelu hyväksiluetaan täysimääräisesti aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen (AHOT) linjausten mukaisesti. (Karelia-ammattikorkeakoulu 2014.) Mielestäni Karelia-ammattikorkeakoulun tulisi tiedotuksessaan ja markkinoinnissaan tuoda enemmän ja selkeämmin esille, että hyvin suunniteltu opiskelijavaihto tai harjoittelu ei pitkitä opintoja, sillä opinnot voidaan hyväksilukea koulussamme hyvin.

Muita kansainvälisen liikkuvuuden esteitä, joihin koulu voi vaikuttaa, olivat joidenkin opiskelijoiden mielestä kielitaidon riittämättömyys sekä ulkomaille opiskelijavaihtoon- tai harjoitteluunlähtöprosessin monimutkaisuus. Opiskelijoille, jotka kokevat heidän kielitaitonsa olevan riittämätön, voisi olla avuksi se, että jo opiskelijavaihdossa tai harjoittelussa olleet opiskelijat kertoisivat enemmän omista kokemuksistaan ja myös siitä tosiasiaa, että siellä on muitakin sellaisia opiskelijoita, joilla ei välttämättä ole kovin hyvä englanninkielen taito. Opiskelijoita tulisi rohkaista enemmän. Opiskelijavaihtoon- tai harjoitteluunlähtöprosessin monimutkaisuuteen koulu voi vaikuttaa esimerkiksi tarjoamalla enemmän apua ja ohjausta prosessissa sekä tiedottamalla ja ohjeistamalla selkeästi hakuprosessista.

Toin teoriaosuudessa esille myös muiden korkeakoulujen tutkimustuloksia liittyen kansainvälisen liikkuvuuden esteisiin. Niiden tuloksissa on havaittavissa paljon yhtäläisyyksiä verrattuna tämän tutkimuksen tuloksiin. Myös muissa korkeakouluissa suurimpina kansainvälisen liikkuvuuden esteinä pidettiin henkilökohtaisia ja omaan elämäntilanteeseen liittyviä esteitä sekä huolta opintojen pitkittymisestä.

Olen ollut itse yhden kevätlukukauden opiskelijavaihdossa Unkarissa, ja se oli todella hyvä kokemus. Suoritin vaihdon aikana neljä kurssia, joista sain kaikki hyväksiluettua opintoihini. Hakuprosessin aikana koin hieman vastoinkäymisiä, koska en päässyt esimerkiksi siihen korkeakouluun Saksaan, jonne alun perin halusin. Opiskelijavaihto kokemuksena oli kuitenkin sen vaivan arvoinen. Olen myös ollut aina epävarma englanninkielitaitoni suhteen, mikä oli oikeastaan tärkein syy ulkomaille opiskelemaan lähtemiseeni. Siellä sain varmuutta englanninkielen puhumiseen.

Tutkimukseen liittyvässä kyselyssä kartoitettiin myös, kuinka paljon tietyillä asioilla on merkitystä ulkomaille opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun lähtemisessä. Tuloksista selvisi, että eniten merkitystä oli juuri kielitaidon parantamisella. Muita merkitsevimpiä tekijöitä olivat vastanneiden mielestä oman osaamisen tai omien taitojen syventäminen, hyöty tulevaisuuden uraa ajatellen sekä vuorovaikutustaidot. Näissä tuloksissa ei ollut mielestäni sellaisia

tuloksia, jotka aiheuttaisivat ihmetystä. Myös muissa tutkimuksissa on saatu samankaltaisia tutkimustuloksia.

Tutkimustulosten mukaan etenkin tekniikan opiskelijoista osa ei ole kovin tyytyväisiä koulun tiedotukseen ja kannustukseen ulkomaan opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun liittyen. Myös avoimissa vastauksissa oli muutamia vastauksia liittyen tyytymättömyyteen tiedotuksen ja kannustuksen suhteen. Liiketalouden opiskelijoista suuri osa oli tyytyväisiä tiedotukseen ja kannustukseen. Itse koen myös, että liiketalouden puolella tiedotus ja kannustus on ollut hyvää. Avoimissa vastauksissa tekniikan opiskelijat toivoivat lisää informaatiota kohdemaista ja -korkeakouluista sekä opinnoista kohdekorkeakouluissa. Toivottiin myös enemmän maavaihtoehtoja. Harjoittelun suhteen toivottiin enemmän apua myös opettajien ja kansainvälisyyskoordinaattorin suunnalta, vaikka opiskelijat olivat tietoisia siitä, että ulkomaan harjoittelupaikan hankkiminen on opiskelijan omalla vastuulla. Tekniikan koulutusohjelmissa tiedotusta ja kannustusta tulisi siis parantaa, ja olisi myös tärkeää luoda uusia opiskelijoita kiinnostavia yhteistyösopimuksia ulkomaisten korkeakoulujen kanssa.

Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen tutkimukseeni ja sen tuloksiin. Tutkimusaiheen rajauksessa lopulliseen muotoonsa kului melko paljon aikaa, mutta mielestäni aihe saatiin lopulta rajattua sopivaksi niin tutkimuksen tarpeellisuuden, ajankohtaisuuden kuin tutkimuksen laajuuden kannalta. Tutkimuksen aloittaminen tuntui vaikealta, mutta vauhtiin päästyäni työ eteni hyvin vaihe vaiheelta. Osittain tutkimuksen teoriaosuudessa on käytetty paljon samoja lähteitä, mutta on otettava huomioon, että parhaiten ja eniten tietoa esimerkiksi Suomen korkeakoulujen kansainvälistymisstrategiasta löytyy Opetusministeriön laatimasta julkaisusta ja samoin esimerkiksi Karelia-ammattikorkeakoulun kansainvälistymisestä Karelia-ammattikorkeakoulun kotisivuilta. Hieman hankaluuksia aiheutti tulosten analysointiohjelma SPSS, sillä sen opettelua sisältävä kurssi ei valitettavasti toteutunut koulussamme, joten opiskelin sen käytön itsenäisesti. Suurena apuna ohjelman käytön opastuksessa oli Karelia-ammattikorkeakoulun lehtori Kari Sivonen. Tutkimustuloksia analysoitaessa kävi ilmi, että kyselyn olisi osittain voinut laatia hieman eri tavalla, jotta tutkimus olisi ollut luotettavampi. Kyseessä on kuitenkin

ensimmäinen tutkimukseni, joten tästä oppineena teen seuraavan mahdollisen kyselyn paremmin.

Tutkimuksessa saatiin vastauksia asetettuihin tutkimusongelmiin ja uskon tutkimuksesta olevan hyötyä Karelia-ammattikorkeakoululle. Kyselyssä oli myös tutkimusongelmaan kuulumattomia kysymyksiä, joita olisi voitu karsia sen vuoksi, että kyselyä olisi saatu supistettua lyhyemmäksi, sillä se oli melko pitkä. Ylimääräiset kysymykset, kuten esimerkiksi mieluisin kohdemaana ja paras aika lähteä opiskelijavaihtoon tai harjoitteluun eivät sinänsä ole turhia kysymyksiä, vaan Karelia-ammattikorkeakoulu voi hyödyntää myös tätä tietoa esimerkiksi luodessaan uusia kontakteja ulkomaisten korkeakoulujen kanssa. Tulosten avulla Karelia-ammattikorkeakoulu voi kehittää markkinointiaan ja tiedotustaan kansainvälisen liikkuvuuden suhteen sekä saada paremman kannustuksen avulla entistä useampia opiskelijoita kiinnostumaan opiskelijavaihdosta ja harjoittelusta ulkomailla. Tutkimus voidaan myös toteuttaa uudelleen sopivan ajan kuluttua, jolloin voidaan seurata, millaista kehitystä on tapahtunut.

Lähteet

- Airola, A. 2011. Kansainvälistyvä Pohjois-Karjala: Näkökulmia kansainvälistymiseen pohjoiskarjalaisissa yrityksissä ja Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisu C:45. Tampere.
- Airola, A. (toim.) 2014a. Koulutusviennillä kansainvälisille markkinoille. Karelia-ammattikorkeakoulu.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/80057/B23.pdf?sequence=1>. 15.11.2014.
- Airola, A. 2014b. Karelia-ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistoimintaa EU-ohjelmakaudella 2007–2013. Karelia-ammattikorkeakoulu. Karelia-ammattikorkeakoulun tiedotuslehti: Tutkimus- ja kehittämistoiminnan teemanumero.
- Centre for International Mobility (CIMO), Swedish Council for Higher Education and Norwegian Centre for International Cooperation in Education (SIU). 2013. Living and Learning – Exchange Studies Abroad. Västerås. Edita Västra Aros.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/28083_Living_and_learning.pdf. 1.11.2014.
- Elo, U. 2008. Ikkunat auki- Kansainvälisen liikkuvuuden esteet liiketalouden, matkailun, tietojenkäsittelyn ja viestinnän koulutusohjelmassa. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/676/Elo%20Ulla.pdf?sequence=1>. 2.11.2014.
- Eurooppatiedotus. 2010. Suomen tie EU:n jäseneksi. Ulkoasiainministeriö.
http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?nodeid=37838&contentlan=1&culture=fi-FI#.Ux9ZMvI_t1Z. 11.3.2014.
- Eurooppatiedotus. 2014. EU lyhyesti. Ulkoasiainministeriö.
http://www.eurooppatiedotus.fi/public/default.aspx?nodeid=46852&contentlan=1&culture=fi-FI#.Ux9Y5vI_t1Z. 11.2.2014.
- European Commission. 2014a. Opening up European education to the world - 19/07/2013. http://ec.europa.eu/news/culture/130719_en.htm. 22.10.2014.
- European Commission. 2014b. European higher education in the world. http://ec.europa.eu/education/policy/international-cooperation/world-education_en.htm. 23.10.2014.
- Garam, I. 2012. Kansainvälisyys osana korkeakouluopintoja. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO: 1/2012 Tietoa ja tilastoja raportti.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/24636_Kansainvalisyys_osana_korkeakouluopintoja.pdf. 12.11.2014.
- Garam, I. 2013. Kansainvälinen liikkuvuus yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2012. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds

- /cimowwwstructure/29926_Kansainvalinen_liikkuvuus_korkeakouluisa_2012a.pdf. 16.3.2014.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. Keuruu.
- Holopainen, M., Tenhunen, L. & Vuorinen, P. 2004. Tutkimusaineiston analysointi ja SPSS. Järvenpää.
- Hoppula, S. 2013. Opiskelijoiden esteet kansainväliselle liikkuvuudelle. Rovaniemen ammattikorkeakoulu. Metsätalouden koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/67771/Hoppula_Sami.pdf?sequence=1. 1.11.2014.
- Jeskanen, S. 2014. Opiskelijavaihtoon ja harjoitteluun lähteneiden määrä 2011 - 2014 Karelia-ammattikorkeakoulussa liiketalouden ja tekniikan koulutusohjelmissa. Email Veera.Laine@edu.karelia.fi. 12.11.2014.
- Kananen, J. 2008. Kvantti: Kvantitatiivinen tutkimus alusta loppuun. Jyväskylä. Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. 2013a. FIRST.
<http://www.cimo.fi/ohjelmat/first>. 9.11.2014.
- Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. 2013b. Opiskelijavaihdon motiivit, esteet ja hyödyt: suomalaisopiskelijat Pohjoismaisessa vertailussa. Fakta Express numero 2/2013.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/28090_Fakta_Express_2_2013.pdf. 1.11.2014.
- Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. 2014a. Erasmus liikkuvuus Suomesta 2007 – 2013.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/31956_Erasmus_liikkuvuus_Suomesta_2007-2013.pdf. 13.11.2014.
- Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. 2014b. Bolognan prosessi korkeakoulutuksessa: tavoitteena eurooppalainen korkeakoulutusalue.
http://www.cimo.fi/nakokulmia/kansainvalinen_yhteistyobolognan_prosessi. 16.3.2014.
- Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. 2014c. Ulkomaiset tutkinto-opiskelijat Suomen korkeakouluissa 2001-2012.
http://www.cimo.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/cimo/embeds/cimowwwstructure/29266_1_Kokonaismaarat_2001_2012.pdf. 16.3.2014.
- Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. 2014d. Oppilaitosten henkilökunnan kansainvälinen liikkuvuus kasvaa tasaisesti.
http://www.cimo.fi/ajankohtaista/mediatiedotteet/101/1/oppilaitosten_henkilokunnan_kansainvalinen_liikkuvuus_kasvaa_tasaisesti. 14.11.2014.
- Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. 2014e. North-South-South Higher Education Institution Network Programme.
<http://www.cimo.fi/ohjelmat/north-south-south>. 16.10.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014a. Vahva alueellinen ja kansainvälinen vaikuttaja. <http://www.karelia.fi/fi/tutustu-kareliaan>. 23.10.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014b. Toimintakertomus 2013.
<http://issuu.com/karelia-amk/docs/karelia-toimintakertomus2013>. 16.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014c. Koulutus- ja tutkimuskeskukset.
<http://www.karelia.fi/fi/tutustu-kareliaan/keskukset>. 23.10.2014.

- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014d. Infoa Kareliasta.
<http://www.karelia.fi/fi/opolinkki/infoa-kareliasta>. 23.10.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014e. Kansainvälisyys.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/Sivut/default.aspx>.
9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014f. Kotikansainvälistyminen.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/Sivut/kotikansainvalistuminen.aspx>. 9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014g. Opiskelijavaihto osana opintoja.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/Sivut/opiskelijavaihtosanaopintoja.aspx>. 9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014h. Muut mahdollisuudet.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/ohjelmat/Sivut/maat.aspx>.
9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014i. Hakuprosessi.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/vaihtoprosessi/Sivut/hakuprosessi.aspx>. 9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014j. Erasmus+.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/ohjelmat/Sivut/erasmus.aspx>. 9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014k. Nordplus.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/ohjelmat/Sivut/nordplus.aspx>. 9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014l. North-South-South.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/ohjelmat/Sivut/nss.aspx>.
9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014m. Free Mover.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/ohjelmat/Sivut/freemover.aspx>. 9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014n. Kahdenvälisiin sopimuksiin perustuva vaihto.
<https://student.karelia.fi/fi/kansainvalisyys/ohjelmat/Sivut/bilateral.aspx>. 9.11.2014.
- Karelia-ammattikorkeakoulu. 2014o. Kielilinjaukset arjen kansainvälistymiseen – Karelia-ammattikorkeakoulun kielipoliittinen ohjelma.
http://www.karelia.fi/files/karelia_kielipoliittinen_ohjelma.pdf.
23.10.2014.
- Kulmala, P. 2009. Kansainvälisen liikkuvuuden esteet Satakunnan ammattikorkeakoulussa kohteena Tekniikka ja merenkulku Pori. Satakunnan ammattikorkeakoulu. Matkailun koulutusohjelma. Opinnäytetyö.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/3374/Kulmala_Paivi.pdf?sequence=1. 2.11.2014.
- Opetusministeriö. 2009. Korkeakoulujen kansainvälistymisstrategia 2009-2015.
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2009/liitteet/opm21.pdf?lang=fi>. 11.3.2014.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2014. Yliopistolaitoksen ja yliopistolain uudistaminen.
http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/Hankkeet/Yliopistolaitoksen_uudistaminen/. 9.10.2014.

- Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu. 2013. Toimintakertomus 2012.
http://www.karelia.fi/files/fi/toimintakertomukset/pkamk_toimintakertomus2012-netti.pdf. 23.10.2014.
- Raivo, P. 2014. Karelia-ammattikorkeakoulun organisaatio uudistuu 1.1.2015.
Email Veera.Laine@edu.karelia.fi. 28.10.2014.
- Studio55.fi. 2012. Ulkoministeriö: Tällainen maa Suomi on ulkomaalaisten mielestä. <http://www.studio55.fi/hyvinvointi/article/ulkoministeriö-tällainen-maa-suomi-on-ulkomaalaisten-mielestä/132470>. 14.11.2014.
- The Fulbright Center. 2014. Stipendiohjelmat.
<http://www.fulbright.fi/fi/stipendiohjelmat>. 11.10.2014.
- Tilastokeskus. 2014. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot.
<http://tilastokeskus.fi/virsta/tkeruu/01/07/>. 10.12.2014.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2013. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012.
http://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf. 10.12.2014.
- Ulkoasiainministeriö. 2014. Korkeakoulujen yhteistyöohjelmat.
<http://formin.finland.fi/Public/default.aspx?nodeid=44634&contentlan=1&culture=fi-FI>. 16.10.2014.
- Vilkkä, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet.
<http://hanna.vilkkä.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>. 10.12.2014.

Opiskeluvaihto ja työharjoittelu -kysely

Hyvä opiskelija,

Olen Karelia-ammattikorkeakoulun liiketalouden koulutusohjelman neljännen vuoden opiskelija ja olen juuri tekemässä opinnäytetyötäni. Opinnäytetyössäni tutkin, kuinka kiinnostuneita liiketalouden ja tekniikan opiskelijat ovat lähtemään ulkomaille opiskeluvaihtoon ja työharjoitteluun, ja mitkä asiat ovat mielenkiintoa lisääviä ja vähentäviä tekijöitä. Kysely on tarkoitettu sellaisille opiskelijoille, jotka eivät ole vielä käyneet ulkomailla opiskeluvaihdossa tai työharjoittelussa. Vastauksesi ovat tutkimukseni kannalta tärkeitä, ja ne käsitellään luottamuksellisesti. Kiitos ajastasi.

Ulkomaan opiskeluvaihdolla kyselyssä tarkoitetaan 3-12 kuukautta kestävästä lukukausimaksutonta opiskelua ulkomaisessa korkeakoulussa. Opiskeluvaihdon aikana suoritettavat opinnot pääsääntöisesti hyväksytään Karelia-ammattikorkeakoulussa suoritettavaan tutkintoon.

Toimenhaltijapäätös

Rehtori Petri Raivo

9.4.2014 § 70

Lisätietoja:

Veera Laine

Taustatiedot

1. Ikä, v

2. Sukupuoli

- mies
 nainen

3. Koulutusohjelma

- Kone- ja tuotantotekniikan koulutusohjelma
 Liiketalouden koulutusohjelma
 Rakennustekniikan koulutusohjelma

- Sähkötekniikan koulutusohjelma
- Tietotekniikan koulutusohjelma

4. Opiskeluvuosi

- 1. vuosi
- 2. vuosi
- 3. vuosi
- 4. vuosi

Sivu 2/6

Kiinnostuksesi ulkomaille opiskeluvaihtoon ja työharjoitteluun lähtemiseen

5. Oletko ajatellut lähteä opiskeluvaihtoon ja/tai työharjoitteluun ulkomaille? Mikäli vastaat "en kumpaankaan", voit ohittaa tämän sivun muut kysymykset ja paina "Jatka". Tällöin siirryt automaattisesti kysymykseen numero 45.

- harjoitteluun
- vaihtoon
- kumpaankin
- en kumpaankaan
- en tiedä
- olen hakenut opiskeluvaihtoon/työharjoitteluun ulkomaille, mutta en päässyt

6. Kuinka kiinnostunut olet lähtemään opiskeluvaihtoon ulkomaille?

- erittäin kiinnostunut
- kiinnostunut
- en osaa sanoa
- hieman kiinnostunut
- en ole kiinnostunut

7. Kuinka kiinnostunut olet lähtemään työharjoitteluun ulkomaille?

- erittäin kiinnostunut
- kiinnostunut
- en osaa sanoa
- hieman kiinnostunut
- en ole kiinnostunut

Kuinka paljon seuraavilla asioilla on merkitystä kiinnostukseesi ulkomaille opiskeluvaihtoon lähtemisessä?

Seuraavissa väittämissä vaihtoehdot tarkoittavat 1 = ei ole merkitystä 2 = hieman merkitystä 3 = jonkun verran merkitystä 4 = erittäin paljon merkitystä

8. Ammatillisten kontaktien luominen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

9. Eri kulttuureihin tutustuminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

10. Hauskanpito

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

11. Itseluottamuksen parantaminen (rohkaistuminen)

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

12. Itsenäistyminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

13. Kielitaidon parantaminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

14. Koen, että ulkomaan vaihdosta on hyötyä työuralleni

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

15. Kulttuurituntemus

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

16. Matkustaminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

17. Monikulttuurisessa ympäristössä toimiminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

18. Oman osaamisen monipuolistaminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

19. Opinnot, joita ei tarjota Karelia-ammattikorkeakoulussa

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

20. Uusiin ihmisiin tutustuminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

21. Viestintätaidot

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

22. Vuorovaikutustaidot

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

Sivu 3/6

Kiinnostuksesi ulkomaille opiskeluvaihtoon ja työharjoitteluun lähtemiseen**Kuinka paljon seuraavilla asioilla on merkitystä kiinnostukseesi ulkomaille työharjoitteluun lähtemisessä?**

Seuraavissa väittämissä vaihtoehdot tarkoittavat 1 = ei ole merkitystä 2 = hieman merkitystä 3 = jonkun verran merkitystä 4 = erittäin paljon merkitystä

23. Ammatillisten kontaktien luominen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

24. Arvostetussa yrityksessä työskentely

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

25. Eri kulttuureihin tutustuminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

26. Hauskanpito

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

27. Itseluottamuksen parantaminen (rohkaistuminen)

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

28. Itsenäistyminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

29. Kielitaidon parantaminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

30. Koen, että ulkomaan työharjoittelusta on hyötyä työuraani ajatellen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

31. Kulttuurituntemus

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

32. Matkustaminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

33. Monikulttuurisessa ympäristössä toimiminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

34. Omien ammatillisten taitojen syventäminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

35. Uusin ihmisiin tutustuminen

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

36. Viestintätaidot

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

37. Vuorovaikutustaidot

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

Kiinnostuksesi ulkomaille opiskeluvaihtoon ja työharjoitteluun lähtemiseen
Mihin maahan haluaisit lähteä opiskeluvaihtoon ja/tai työharjoitteluun?

Listaa kolme maata kiinnostavuusjärjestyksessä

38. Kiinnostavin maa

39. Toiseksi kiinnostavin maa

40. Kolmanneksi kiinnostavin maa

41. Miksi haluaisit lähteä kyseiseen maahan opiskeluvaihtoon ja/tai työharjoitteluun? Voit valita useamman vaihtoehdon rastittamalla vaihtoehtoista

- Haluan harjoitella kieltä/kieliä, jota/joita maassa puhutaan.
- Koulutuksen taso maassa on arvostettu.
- Maa on kaukana Suomesta.
- Maa on kiinnostava harrastuksieni vuoksi.
- Maa on tarpeeksi lähellä Suomea.
- Maalla on hyvä sijainti matkustelun kannalta.
- Maan ilmasto on miellyttävä.
- Maassa on hyvät mahdollisuudet myös lomailulle.
- Maassa on omaa kehittymistäni parhaiten tukevat opinnot.
- Maassa on työuraani ajatellen sopivin kurssitarjonta.
- Maassa on työuraani ajatellen sopivin työharjoittelupaikka.
- Olen kiinnostunut erityisesti maan kulttuurista.
- Muu:

42. Mikä olisi mielestäsi sopiva pituus ulkomaan opiskeluvaihdolle ja/tai työharjoittelulle?

- 3 kuukautta
- 4 kuukautta
- 5 kuukautta
- puoli vuotta
- vuosi
- Muu:

43. Minä opintovuonna olet ajatellut lähteä ulkomaille opiskeluvaihtoon?

- toisena vuotena

- kolmantena vuotena
- neljantenä vuotena

44. Minä opintovuonna olet ajatellut lähteä ulkomaille työharjoitteluun? Vastattuasi tähän kysymykseen siirryt ”Jatka”- painikkeesta kysymykseen 63, sillä kysymykset 45 – 62 koskevat vain vastaajia, jotka eivät ole kiinnostuneet opiskeluvaihdosta ja työharjoittelusta ulkomailla.

- toisena vuotena
- kolmantena vuotena
- neljantenä vuotena

Sivu 5/6

Kiinnostuksesi ulkomaille opiskeluvaihtoon ja työharjoitteluun lähtemiseen

Jos et ole kiinnostunut ulkomaille opiskeluvaihtoon ja työharjoitteluun lähtemisestä, miksi et?

Seuraavissa väittämissä vaihtoehdot tarkoittavat 1 = ei ole merkitystä 2 = hieman merkitystä 3 = jonkun verran merkitystä 4 = erittäin paljon merkitystä

46. En halua opintojeni pitkittyvän.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

45. Apurahojen hakuprosessi on monimutkainen.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

47. En pidä matkustamisesta.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

48. En saanut kaveria mukaan, enkä halua lähteä yksin.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

49. En usko saavani tarpeeksi apurahoja.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

50. Koulutusalan opiskeluvaihtomaat eivät kiinnosta minua.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

51. Minulla ei ole riittävä kielitaitoa.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

52. Minulla ei olisi varaa maksaa vuokra nykyisestä asunnostani sekä lisäksi ulkomaan asunnosta.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

53. Minulla on lapsia.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

54. Oma taloudellinen tilanteeni on heikko.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

55. Olen parisuhteessa, enkä halua etäsuhdetta.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

56. Opettajat eivät kannusta ulkomaille opiskeluvaihtoon ja/tai työharjoitteluun lähtemisessä.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

57. Pelkään, että en saa uusia ystäviä ja jään yksin.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

58. Teen töitä koulun ohessa, enkä halua menettää työpaikkaani.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

59. Ulkomaan opiskeluvaihdosta tai työharjoittelusta ei ole hyötyä työuralleni.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

60. Ulkomaille opiskeluvaihtoon- ja työharjoitteluunlähtöprosessi on monimutkainen.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

61. Yhteistyökorkeakoulujemme kurssitarjonta ei miellytä minua.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

Sivu 6/6

Koulun tiedotus ja kannustus

62. Yhteistyökorkeakoulutarjonta ei miellytä minua.

1 2 3 4

Ei ole merkitystä Erittäin paljon merkitystä

63. Oletko saanut riittävästi tietoa ulkomaan opiskeluvaihdosta?

- Olen saanut tietoa riittävästi.
- Olen saanut tietoa kohtalaisesti.
- Olen saanut tietoa tyydyttävästi.
- En ole saanut tietoa riittävästi.

64. Oletko saanut riittävästi tietoa ulkomaan työharjoittelusta?

- Olen saanut tietoa riittävästi.
- Olen saanut tietoa kohtalaisesti.
- Olen saanut tietoa tyydyttävästi.
- En ole saanut tietoa riittävästi.

65. Keneltä tai mitä kautta olet saanut tietoa ulkomaan opiskeluvaihdosta? Voit valita useamman vaihtoehdon rastittamalla vaihtoehtoista

- infotilaisuudet
- Internet
- Karelia-amk:n nettisivut
- opettajat
- POKA
- toiset opiskelijat, jotka olleet ulkomailla opiskeluvaihdossa
- Muu:

66. Keneltä tai mitä kautta olet saanut tietoa ulkomaan työharjoittelusta? Voit valita useamman vaihtoehdon rastittamalla vaihtoehtoista

- infotilaisuudet
- Internet
- Karelia-amk:n nettisivut
- opettajat

- POKA
- toiset opiskelijat, jotka olleet ulkomailla työharjoittelussa
- Muu:

67. Olisitko kaivannut tai haluaisitko lisätietoa jostakin asiasta ulkomaan opiskeluvaihtoon tai työharjoitteluun liittyen? Voit valita useamman vaihtoehdon rastittamalla vaihtoehdoista

- aiemmin ulkomailla opiskeluvaihdossa/työharjoittelussa olleiden kokemukset
- apurahojen hakeminen
- maavaihtoehdot
- opiskeluvaihtoonlähtöprosessi
- tietoa kohdekorkeakouluista/ulkomaisista korkeakouluista
- työharjoitteluunlähtöprosessi
- Muu:

68. Tunnetko saavasi opettajilta kannustusta ulkomaille opiskeluvaihtoon ja työharjoitteluun lähtemisessä?

- kyllä
- ei
- en osaa sanoa

69. Minkä asioiden tulisi olla toisin, jotta lähtisit ulkomaille opiskeluvaihtoon?

70. Minkä asioiden tulisi olla toisin, jotta lähtisit ulkomaille työharjoitteluun?

71. Kommenttejasi liittyen opiskeluvaihtoon ja työharjoitteluun ulkomailla.

Kiitos vastauksistanne!

Painamalla Lähetä -painiketta vastauksenne on lähetetty